

ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΑΛΕΞΑΝΤΡΕΙΑ 1916 — ΦΥΛΛΑΔ. 31 - 36 — (ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΤΟΣ)

Le Gérant : STEPHANOS PARGAS

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ: ΑΓΓΕΛΟΥ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΥ, Η ΣΥΒΕΙΔΩΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ - HENRI THUILLERETS ROËMES - JEANNE MARQUÈS, ΡΑΥΚΡΕ ΡΕΥΤΕ ΑΜΙΕ I - ROMOLO BARBATI LA SPILLATURA - ΣΩΤΗΡΗ ΣΚΙΠΗ, ΑΠΟΛΑΘΗΝΟΝ ΛΙΜΑ - Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗ, ΤΟ ΣΩΜΜΕΤΟ ΤΟΥ ΜΕΣΟΝΥΧΤΙΟΥ - ΜΑΡΚΟΥ ΤΣΙΡΙΜΩΚΟΥ, 4 ΤΡΙΟΛΕΤΤΑ - ΡΗΓΑ ΓΚΟΛΦΗ, ΤΡΑΓΟΥΔΟΝΤΑΣ ΒΑΘΥΦΩΝΑ - ΚΩΣΤΑ ΟΥΡΑΝΗ, 8 ΠΟΙΗΜΑΤΑ - ΑΓΙ ΘΕΟΥ, 2 ΠΟΙΗΜΑΤΑ - ΜΥΡΤΙΩΤΙΣΣΑΣ. VOLUPTAS - ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ΣΠΑΤΑΛΑ, ΔΕΙΛΙΝΟ - ΡΩΜΟΥ ΦΙΛΥΡΑ, ΝΕΑ ΕΙΣΟΔΙΑ - ΝΙΚΟΥ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ, ΑΜΦΟΡΟΠΙΝΕΣ ΚΑΙ ΑΝΘΙΜΕΣ ΖΩΕΣ - ΚΩΣΤΑ ΟΥΡΑΝΗ, Η ΨΥΧΗ ΤΟΥ ΒΟΡΡΑ - Θ. ΝΙΚΟΛΑΟΥΔΗ, Η ΖΩΗ ΤΟΥΣ - ΔΗΜΟΣΘΕΝΗ ΒΟΥΤΥΡΑ, ΠΛΑΙ ΓΙΑ ΝΑ ΖΗΣΕΙ - GABRIELE D'ANNUNZIO, ΜΕΤ. Μ. ΒΑΛΣΑ, ΤΟΥ ΑΝΘΟΝΙΟΥ ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ - MAURICE HEWLETT, ΜΕΤΑΦ. Μ. ΒΑΛΣΑ, Η ΥΠΝΟΥΑΝ - ΑΓΙ ΘΕΟΥ, ΞΕΝΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΕΝΑ-ΘΙΟΣUÈ CARDUCCI ΚΑΙ FRANCESCO PETRARCA, ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ ΓΕΡ. ΣΠΑΤΑΛΑ - REMY DE GOURMONT, ΠΑΡΑΜΥΘΙ ΚΑΙ PIERRE LOUYS, ΑΠΟΔΕΙΛΙΝΗ ΚΟΥΒΕΝΤΑ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ ΕΥ. ΠΑ. - Μ. ΔΕΡΜΟΝΤΟΦ, ΜΕΤΑΦ. ΓΩΓΟΥ ΑΓΙΑΣΣΟΥ, ΔΕΙΚ ΚΕΡΙΜΠ - ΓΚΟΥΡΑ ΤΟΥ ΑΔΕΙΤΟΥΡΓΗΤΟΥ, Ο ΜΟΥΔΟΣ - ΝΙΚΟΥ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ, Η ΚΟΥΚΛΑ - ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ, ΤΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ ΕΝΟΣ ΝΕΟΥ ΠΟΥ ΕΚΛΑΨΕ ΣΤΑ ΤΡΙΑΝΤΑ ΤΟΥ ΧΡΟΝΙΑ - ΚΩΣΤΑ ΤΣΑΓΚΑΡΑΔΑ, ΠΡΩΤΗ ΝΥΧΤΑ ΘΑΝΑΤΟΥ - ΓΙΑΝΝΗ ΚΕΦΑΛΛΗΝΟΥ, ΤΟ ΠΟΡΤΡΑΙΤΟ - Α, ΠΟΡΤΡΑΙΤΑ - ΔΥΡΑΣ ΘΕΟΥ, Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ - ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ΣΠΑΤΑΛΑ, Ο ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΟΚΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ - ΑΘΗΝΑΣ ΓΑΪ ΤΑΝΟΥ - ΓΙΑΝΝΙΟΥ, Η ΕΥΑ ΘΕΟΔΩΡΙΔΟΥ ΠΙΝΤΖΑ - ΓΩΓΟΥ ΑΓΙΑΣΣΟΥ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΑΘΑΣ - ΠΕΤΡΟΥ ΒΛΑΣΤΟΥ, ΦΥΛΕΤΙΚΗ ΕΡΕΒΝΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟ - GUSTAVE SCHLUMBERGER, ΜΕΤΑΦ. Γ. ΠΟΥΛΑΚΗ, Η ΘΡΙΑΜΒΕΥΤΙΚΗ ΕΙΣΟΔΟΣ ΤΟΥ ΣΟΥΛΤΑΝΟΥ ΜΟΑΜΕΘ ΣΤΗΝ ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ - WAGNER, ΜΕΤΑΦ. Μ. ΒΑΛΣΑ, Ο ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΚΑΙ Η ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ - ΒΑΓΚΟΥ, Ο REMY DE GOURMONT ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ - Μ. ΒΑΛΣΑ, ΚΡΙΤΙΚΕΣ - ΜΙΧ. ΠΕΡΙΑΝ, ΙΣΤΟΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, Η ΔΙΚΗ ΤΟΥ ΝΑΥΠΑΓΙΟΥ - ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ, ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ - ΓΙΑΝΝΗ ΚΕΦΑΛΛΗΝΟΥ, ΧΛΑΚΙΝΟΙ ΥΜΝΟΙ ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΑ - ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ, Α, ΓΩΓΟΥ ΑΓΙΑΣΣΟΥ, ΓΩΡΓΗ ΒΡΙΣΙΜΙΤΖΑΚΗ, ΑΡΓΥΡΗ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗ, ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗ, ΕΥ. ΠΑ, ΜΕΝΑΛΚΑ, ΓΙΑΝΝΗ ΚΕΦΑΛΛΗΝΟΥ, Ι. ΛΑΛΑ, Γ. ΠΟΥΛΑΚΗ, Γ. Θ. - ΕΙΚΟΝΕΣ: ΤΗΣ ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ΤΗΣ ΜΗΛΟΥ, ΣΩΤΗΡΗ ΣΚΙΠΗ, ΜΑΡΚΟΥ ΤΣΙΡΙΜΩΚΟΥ, ΚΩΣΤΑ ΟΥΡΑΝΗ, ΑΛΕΞΑΝΤΡΟΥ ΠΑΛΛΗ, ΑΡΓΥΡΗ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗ, ΚΩΣΤΑ ΠΑΣΓΙΑΝΝΗ, ΠΕΤΡΟΥ ΒΛΑΣΤΟΥ, REMY DE GOURMONT, AUGUSTE RODIN: ΕΡΓΟ LORENZO VIANI.

η ηφρη
κελίδα

Η ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

Γ

ΚΥΕ

Σταματημένα τ' ἄλογα,
ἄς προσμένουν στήν πλακόστρωτη ἀπλωσιά,
π' ὄλη γεμίζει ἀπό τὸ χτύπο τοῦ πετάλου,
ὅπως πληθαίνει τὸ συμπεθεριό —

καὶ στοριωγμένες, ξαφνικά,
καπούλια μὲ καπούλια οἱ μοῦλες,
ἄς σηκώνονται στὰ πισινὰ γι' ἀπλοχωριά —

κι' ὄλη ἄς γιομίζει ποδοβολητό, χλιμίντρισμα,
ἢ αὐλή

ἐνῶ στίς ράχες τους,
στρωμένες μὲ σχουρόχρωμα φαντά,
μὲ τὸ πλευρὸ καβάλλα, οἱ συμπεθέρες,
στολισμένες σὲ μετάξια καὶ χρυσά,
τινάζουνε ἀπαλὰ τὰ γκέμια,
νὰ κινήσουνε μαζί —

(κ' εἶνε ἡ γαλιζία μέρα, ἡ Κυριακὴ —
κι' ἀπὸ τὰ βιάδη τοῦ χωριοῦ,
τῆς νιᾶς καμπάνας χύνεται ἡ βοή,
σὰ μιᾶς γελάδας,
ποῦ ἀγκουσεύει τὸ περίσσιο γάλα,
τὸ πονετικὸ μονκανητό —

κι' ὅλο ἔχ' ἀδειάσει τὸ χωριό,
στὸ λόγαρον ἁλώνι,
ὀμπρὸς στήν ἐκκλησιά!)

Μὰ στὸ χωριὸ τ' ἀντικρονό,
ὅλο ἄς πληθαίνει ἡ διάφανη σιωπή!

Στημένη ἡ νύφη,
σὲ θρονί, ποῦ ἀστράφτει, χαμηλό,

μήτε δεξιά ἄς κυττάει, μήτε ξερβά,
ἐνῶ οἱ στολιστορες,
πίσω ἀπὸ τοῦ ὄμμου της, ὀρτές,
ἀπ' τὴν κορφή τοῦ κεφαλιού της,
τῆς χωρίζουνε στὴ μέση τὰ μαλλιά,

κι' ἀφοῦ τὰ στρώσουν μὲ τὸ χτένι,
καὶ στὸν ἀέρα τὰ τινάζουν δῶθε-κεῖθε,
δυνατά,
στὰ τρία τους δάχτυλα χωρίζοντας,
τὸν ἀπαλόνε θησαυρὸ—

μὲ ἦσχα χέρια, ἀγρίζουνε,
νὰ δένουν τις πλεξούδες,
σὰ σφεντόνα,
ἀπανωτά!

(Στὸ μεσοδόκι τοῦ σπιτιοῦ,
ἢ πνοὴ τ' ἀγέρα ἀπὸ τὴ θύρα,
στὴ γαλιᾶζια σκαί,
ἄς λούζει ὥστόσο τ' ἀνεμόχορτο,
ποῦ πιάνει ἢ ρίζα του στὸν ἀέρα τοῦ βουνοῦ—

ἢ τὸ ξερὸ χελιδονόψαρο,
μὲ τεντωτὲς φτερούγες,
στοῦ θαλασσινοῦ τὸ σπῆτι
ζυγιασμένο ἀπὸ ψηλά,

στο ἀγέρι ποῦ φυσᾷ κάθε φορά,
δοσμένο ὡς τὸ καίκι τοῦ ξενιτεμιμένου
νοικοκύρη,
στὴν πνοὴ τοῦ Θεοῦ!
Στοὺς ἀσπρους τοίχους, τὰ πλεγμένα στήθια,
ἄς λίμπουν καρφοτά,

κι' ἀπ' τ' ὄνα στ' ἄλλο παραθύρι,
ἄς σαίτευει ἀστράφτοντας,
ἢ γλιγοράδα τοῦ χελιδονιοῦ!

Μὰ ἀπὸ τὴ νύφη, ἀσάλευτη, τριγύρα,
σκεπασμένη τώρα, στ' ἀραχνόφαντο
κεφαλοπάνι,
ἄς ξεχειλίζει ἢ διάφανη σιγή,

κι' ὁ ἀπύρθετος ἄς ρεῖει λογισμὸς,
καθὼς στὰ πλάγια τὰ βαθύγλοα,
στον ἀπάνεμο ἥλιο,
τ' ἀνθοροδίμη μιᾶς ἀγραπιδιάς —)

Μέσα στὸν πέπλο σου, ἄκουσε,
βουβή, θεοσάλευτη καρδιά;

Νάτο τὸ πρῶτο πάτημα τῶν μουλαριῶν,
ποῦ ἀνακυκλᾶνε τὰ λιθάρια χαμηλά!

Μὰ στὸ ἄτι ἀπάνου, πῶρζεται μπροστὰ
ὁ γαμπρός,
τὴν πλάσην ὅλη χαιρέται προικιό!

Πίνει τὸν ἥλιο τὸ κορμί του, πίνει,
ὡς μιὰ ζεστὴ ψιλή ἀμμονδιά,
τὸν πάντα νέον ἀφρό!

Κόκκινο φλιάμπουρον ἀλύγιστο,
βαρὸ ἀπὸ κέντημα σγουρὸ κι' ἀναιβατό,
μὲ κρόσσια, ὡς βαρὰ βαλάνια, ἀρίθμητα,
χουσι,
πετάει φουχιτὲς ἀχτίδες,
μπρὸς στὰ μάτια του,
ἢ καρδιά!

Κι' ἀκούει!

Ἄκούει τὴν κίσσα, ποῦ ἀπ' τῆς λεύκας
τὴν κορφή,
πέφτει σὲ ἀμπέλι,
μὲ μιὰ λιόχαρη φωνή!

ἀκούει τὰ σκόρπια τὰ βελίσματα μακριά!
βλέπει μὲ τᾶσπρο τοῦ ματιοῦ,
τὸν ἴσκιο τῆς σβιλάδας στὰ σπαρτά!

Σφιχτοπατάει τις σκαίε; τοῦ φανοῦ,
ὡς τοῦ χορεύει δυνατὰ ἢ πνοή.

Ἡ δύναμή του ὀργώνεται καὶ κλεῖ,
καθὼς τὸ χῶμα πίσω ἀπ' τὸ γενί!

Καὶ τέλος νά, σὰν ξελεξεύει στὸ κατῶφλι
τοῦ σπιτιοῦ,
στὸ ἀντίκρουσμα τῆς νύφης
τοῦ σπαίνει ξαφνικὰ ἢ καρδιά!

(ᾠ βάθος καὶ σιωπὴ τῆς Παρθενιάς!)

Σὰ συγγενιὰ ἀνοιξιὰτικη ἄς ἀπλώσει τώρα,
τὸ στεφανοσκέπασμα, γλυκιά.

Σὰν ἡ ψυχάλα ἡ ἀνοιξιὰτικη,
τὸ ρίζι τὸ κατάσπρο ἄς τιναχτεῖ!

Στὸ φῶς τῆς μέρας,
ἄς ψηλώνει ἀχνόχρυση ὀλοένα,
στὰ γυμνά φυτίλια,
ἢ φλόγα τῶν κεριῶν!

Καὶ τώρα πιά, διαβαίνει ἡ περισσότερα
γιὰ τὸ σπίτι τοῦ γαμπροῦ.

Μὰ ἡ μάνα ἐκεῖ,
στὴ θύρα ὀμπρός, τοὺς σταματᾷ.

Κι' ἀκούγεται ἡ ἀφθαρτη φωνή:

«Στοῦ κατοφλιοῦ τὴν πλάκα,
κι ἂν τὸ γράφεις, θυγατέρα,
δὲ στέκει, τ' ὄνομά σου.
Πέραν καθὼς περνάει τὸ χελιδόνι
Κι ἂν θῆς νὰ μὴ σταθεῖς, μὴ ἴδεις μπροστά σου,
διάβα καθὼς μὲ τὸ βαρὺ λαγήνι,
τὸ γεμάτο νερό, ποῦ μὲ μονάχα
τὸ κεφάλι, τὸ ἀναίβαζες στὸ σπίτι—
καὶ δὲν ἐκύτταζες μπροστά, οὔτε πίσω—
δεξιά, ζερβὰ δὲν κύτταζες—καὶ μήτε
τὰ χέρια γύρω σου ἔψαχναν ὀλοένα,
μὰ ἐστρίβαν τὸ μαλλὶ κ' εἶταν πιασμένα,
τὸ κατώφλι ἔτσι πέραν, θυγατέρα!

Καὶ κεῖ, γαμπρέ, πῶχει ὁ λαιμὸς χαράκι,
σὰν ἡ τριγόνια κι' ὡς ἡ περισσότερα,
ἐκεῖ μονάχα ἐγράφτη τὸ σημάδι,
(κι' ὡς τότε ἀπάνου τῆς μὴ βάλεις χέρι)
τὸ κορμί νὰ χωρίσει ἀπ' τὸ κεφάλι,
τῆς ἀπιστιᾶς ἂν ξημερώσει ἡ μέρα!

Θυγατέρα, σὰν ἔβγεις παρακάτου,
στοῦ πηγαδιοῦ θ' ἀνέβεις τὸ ζωνάρι,
νὰ πιεῖς στερνὸ ἀπ' τὸ χέρι μου ποτήρι,
νὰ χαιρετήσεις τὰ νερὰ τοῦ τόπου.
Θὰ πιεῖς νερό, ὅσο ζητᾷ ἡ καρδιά σου,

κι' ὅσο μείνει, τῆς μάνας σου θὰ μείνει,
π' ἄδιασ' ὅλη ἡ καρδιά τῆς ἀπ' τὸ κλάμμα—

Θυγατέρα, στὸ σπίτι ὅπου πηγαίνεις,
ἀπὸ μιὰ θύρα, ὡς θὰ διαβαίνεις σ' ἄλλη,
νὰ μὴν ἀκούγεται τὸ πάτημά σου!
Σὰν τὸ σπιτόφιδο, ἄς γενεῖ ἡ καρδιά σου!
Σὰ ζυγαριά, μπροστά ἀπ' τὸν ἄντρα, στάσου!

Τὸν ὕπνο κράτει καθαρὸ θεμέλιο,
στὶς τέσσερες γωνιᾶς ἡ δύναμή σου
νὰ φέγγει τοῦ σπιτιοῦ, καὶ τὰ ὄνειρά σου
νὰ λὲν τὴ μέρα, ὄρθρο βαθύ, δική σου.

Πέραν, ἡ θύρα εἶν' ἐλεύτερη μπροστά σου! »

Σὰν ἄσπρη τρεχαντήρα, νιά,
ὅπου ὅλο τὸ θαλασσοχώρι, σπρώχνοντας,
τὴν καταβάζει στὸ γιालό,
τραβάει μαζί τὴ νύφη, τὸ συμπεθεριό.

Στὸ δυνατὸ κατήφορο,
τὰ νιοκαλλίγωτα ἄλογα γλυστοῦν.

Στὸ διάβα,
ἀπ' τὰ κατώφλια πίσω,
σὲ ραβδιά οἱ γριεὺς ἀκουμπημένες,
ἦσχα κυττᾶν.

Καὶ νά, τὸ νιὸ τὸ σπίτι, ἀπὸ μακριά.

Μὲ μέλι ἀλείβει τὸ κατώφλι,
ἢ μάνα τοῦ γαμπροῦ—

Στ' ἀνώφλι σπᾶει τὸ ρόϊδι,
πρὶν ἢ νύφη προσδιαβεῖ.

Τὸ τυλιγμένο στρώμα ἀνοίγοντας,
ἄς πλημμυρίσει τώρα, ὅλο τὸ θάλαμο,
καρπούς!

Ὁ πέπλος κάτου ἄς τιναχτεῖ,
καθὼς ὁ ἀνθὸς μιᾶς μυγδαλιᾶς!

Σὰν ἀπὸ μάγμαρο ἄς φαντάζει ἡ κλίνη,
στὶς ψυχὲς τῶν νιόγαμπρων μπροστά!

᾽ὦ κρύα, φαντὰ σεντόνια,
ὡς χιόνια τοῦ Μαρτιοῦ!

᾽ὦ φρένα, θυμπωμένα, μπρὸς στὸ διάπλατο βωμό!

᾽ὦ σάρκα, παγωμένη, ὡς μὲ τὰ νύχια, στὴν ἀρχή!

Ἄναπνοή, σὰν κρίνου, ποῦ κρυστάλλιασε
ὁ βορρῆς!

Πορτοκαλλάνθια κρεμασμένα,
σὲ θανάτου ἀπάρθενου τ' ὀλάσπρο φῶς!

᾽ὦ, σὰν τὰ φίδια ἀπ' τὸ χειμῶνα
μέσ' ἀπ' τὸ γλυκό σου λήθαργο ξυπνῶντας,
Παρθενιά!

Καὶ ξαφνικά, στῆς προσμονῆς τὸ βάθος,
ὦ κερήθρας μυροδιά!

᾽ὦ ξίφνου μὲς στὸν οὐρανίσκο,
ἀπιθωμένη, ἀνίπνια τοῦ μελιού!

Ἄγερτα ξαφνικά παραμερίζοντας,
σὰν ἄσπρος πέπλος,
ἀπ' τὸ γόνα τοῦ γαμπροῦ!

Πλάση τοῦ ἀντροῦ ἀπ' τὴν ἀρχή,
στὸ λόγο τὸ Θεϊκό!

Ἄπ' τὸ πλευρό του μυστικά θρεμμένη,
ὀλόσωμη χαρά!

Τώρα, τὰ χέρια, στὰ λυτὰ μαλλιά χωμένα,
ἄς τὰ βυθίζει ἀκέρια,
ὡς σὲ σωρὸ σταριοῦ!

Τώρα ἄς θερίσει τὸν κατὰβαθον ἀγρό,
τῆς πλάστρας μυροδιά!

Ἡ μυριανίπνη ὥρα ἄς συνλωθεῖ!

Μὲς στὴν καρδιά,
προτόλουβο τὸ γέλιο,
ὄλο σκιρτῶντας σὰν τὰ πρῶτα κύματα
ἀπὸ τὸν ἀγέρι πῶχεται μακροιάθε,
στὰ πετράδια τῆς ἀκρογιαλιάς,

ἄς ἀπλωθεῖ κρυφὴ ἀρμονία,
ὄλο σαλεύοντας τὸ νοῦ!

Ἄς σκάσει μέσα στὴν ψυχὴ του,
ἀπὸ τὴν πύρη τῆς χαρᾶς,
καθὼς ἡ διάφνη καὶ τ' ἀλάτι, στὴ φωτιά!

Κι' ὦ, νιὰ γαλήνη, τῆς νυφιάτικης αὐγῆς!

Πιθώνοντας τὸ πόδι κάτου, ἀνοίγει πιά τὴ θύρα
βγαίνοντας σὲ ναό!

Στὸν ἴσκιο τῆς χαρᾶς του, ὡς κάτου ἀπ' ὄνα πλάιτανο
ἄς τρώει κιᾶς πίνει κιᾶς χορεύει τὸ χοριό!

Καὶ μπρὸς ἀπὸ τὴ νύφη, ὡς ἀπὸ βρούση
κρυστάλλου νεροῦ,
ἄς προσπερνᾶνε οἱ φιλενάδες,
συντηρῶντας τὴν εἰδή της μὲ τὴν ἄκρη τοῦ ματιοῦ,
σὰ νὰ ζυγιάζαν στὸ κεφάλι τὰ σταμνιά!

(᾽ὦ, ποῦ ἀκολουθᾶς τὸν ἄντρα,
ὅπως ξοπίσω ἀπ' τὸ σταφύλι,
ἀκολουθᾶει τ' ἀρνί!

Δεμένη παρθενιά,
ποῦ ὁ πόθος, σὰ μιὰ τρίαινα μπήγοντας
τὰ δόντια της στὸ βράχο,
ξεχειλίζει τὸ βαθιό σου γέλιο,
ὡς κρεμαστὴ πηγὴ!

᾽ὦ ποῦ ὅπως ἡ Λητὸ γεννῶντας τὸν Ἀπόλλωνα,
ἐκράτει ὀρθὴ στὴ Δῆλο, τὴν αἰθέρια φοινικιά,
μὲ χέρια ἀχνά κι' ἀνάλαφρα,
πιασμένη ἀπ' τ' ἄντρα τῆ γερὴ καρδιά,
φέρνεις στὸν κόσμο,
εἰκόνα μυστικῆ της,
τὸ παιδί,
μὲ μιὰ κραυγὴ σου,
καθὼς τὸ ἔργο, ὁ Ποιητής!*

ΑΘΗΝΑ.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΣ

(*) Τὸ κεφάλαιο τοῦτο εἶναι παρμένο ἀπ' τὸν ἀνέκδοτο τρίτο τόμο
(" ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ " ποῦ κυκλοφόρησε μονάχα σὲ 3-4 ἀν-
τίτυπα) τοῦ " ΠΡΟΛΟΓΟΥ ΣΤΗ ΖΩΗ ".

PETITS POÈMES

A Mlle N. Z.

I

Salut, jour couronné de la fleur des bruyères,
Jeune aurore penchée au front bleu du matin !
Mon chagrin est pareil à ces fumées légères
Qui montent de la terre sur le dos des chemins.

Je voudrais m'en aller sur ces routes désertes
N'ayant plus dans le cœur aucun amour, aucun.
Et je dirais au jour, à la campagne verte,
A ces fumées qui passent : « Donnez-moi votre main. »

II

Si tu souffres encore d'une peine secrète
Et si tes yeux sont las d'avoir longtemps pleuré,
Si tu cherches l'exil, si la foule t'inquiète,
Viens t'asseoir près de moi sous un bel oranger.

Vois les îles dormir sur la mer lumineuse,
Ajamy, le cap clair, le voleur de soleil !
Oublie la vie à l'air de la montagne heureuse,
Dans le balancement de l'azur éternel.

III

Je veux revoir le jour marcher sur le brin d'herbe
Et sentir à mon front la rosée des chemins.
Ce sera un matin parmi l'Été superbe :
Une heure délicate tremblera dans ma main.

Nous prendrons le roseau, la mare, la chaumine,
La nuée reposée sur les blancs peupliers
Et de l'aube, de l'arbre et de la nue gamine
Dans mon cœur il naîtra une douce clarté.

IV

Ces lourds nuages noirs que le soleil effleure
Me ramènent l'hiver et ses premiers frimas.
Salut, jeune saison, salut, ronde des heures
Venue si doucement se poser sur mon toit !

Ma peine m'a quitté inconstante et rieuse
Emportée par le vent de l'automne et ta voix.
Ton image me berce ainsi qu'une eau chanteuse
Et mon rêve promène contre ma joue tes doigts.

V

La lumière elle oscille au bord d'un long nuage
Entre l'horizon pâle et le rivage bleu.
Où est le cri, où est le cri de mon premier âge,
Quand je prenais possession de la terre
Du bord de mon berceau ?

Les jours tombent en fleurs sous l'avrilée songeuse
Comme fruits dont l'hiver a ravi la saveur ;
Mais par-dessus ces bords, dans la nuit vaporeuse,
L'étoile de la mer est celle de mon cœur.

LE MEX (ALEXANDRIE), 1916.

HENRI THUILE

PAUVRE PETITE AMIE !

Demain, si tu peux encore attendre à demain, je te
ferai de nouveau torturer pour reprendre ce poison qui
te fuit et qui s'appelle vie.

Pauvre ! j'ai passé des heures à penser à moi. Tu es
là, tout près de moi, sur tes coussins. Tes yeux aux pau-
pières mi-baissées, tes yeux qui ne sont plus qu'un mince
petit croissant de jais brillant me regardent sans voir.

Et c'est moi, dans mon égoïsme ou ma pitié qui veux
te garder encore... Je pleure... je pleure... tu me quitteras
peut-être, bientôt toi qui ne m'as rien demandé, qui ne
m'as rien dit...

Je songeais à fuir et c'est toi, pauvre, qui partiras.

Tu m'aimais quand tu voulais, comme je sais aimer.
Ton caprice était fraternel à ma fantaisie. De partout je
suis chassée, toi aussi on te chassait. Moi-même je t'ai

donné tant d'amicales petites tappendes. Maintenant, c'est un peu de moi que je retrouve en toi qui meurs... Et, je ne veux pas que tu me quittes.

Tu as été l'amie silencieuse de mes soirs solitaires, de mes soirs délicieusement tristes, de mes soirs de liberté. Seule tu m'as aimée sans rien me dire... Oh! dis-moi que de moi ne t'es venue nulle peine...

Mes jours mauvais tu les as vécus. A moi tu es venue sans que je t'appelle... Merci, tu m'as donné le silence, et près de toi, vagabonde, j'ai rêvé de liberté...

Pauvre... pauvre! moi aussi je me meurs dans mon âme. Ce monde ne veut pas me donner le repos, l'oubli. Comme toi je bois chaque jour le poison qui s'appelle vie et je veux, sans savoir pourquoi, le boire encore... longtemps.

Tu ne m'as jamais parlé, mais dans ta petite âme tu te meurs de silence peut-être. Je voudrai te caresser et je n'ose, tellement je te sens loin de moi. Je t'appelle et, c'est à peine si ta petite tête amaigrie peut se tourner vers moi...

En haut, des enfants jouent une vague mélodie qui grince... Jouent-ils pour moi, jouent-ils pour toi?... Mais, pouvons-nous les entendre?... Bien affaibli arrive jusqu'à toi le bruit des choses. Et, dans mon cœur de pauvre petite bête meurtrie comme toi, se prolonge aussi la rumeur du monde toujours en travail de misère, de douleur.

Un jour choyées, chassées le lendemain. Les hommes disent nous aimer toutes deux et nous maudissent. Cependant nous savons, toutes deux, vivre nos joies et nos tristesses seules. Et nul ne nous a — si généreux ou lâche fut son cœur — jamais rien donné, jamais rien pris. C'est pourquoi, seules aussi nous mourrons sans une pitié, sans un regret si ce n'est le nôtre, celui de n'avoir pu absolument être — non pas capricieuses, comme ils se plaisent à le dire — mais libres...

Pauvre qui as tant de fois mordillé mes doigts crispés, mes doigts brûlants de fièvre... ne me quitte pas...

J'ai voulu la liberté ou la mort... J'implore oh! depuis tant de jours, la liberté et la mort...

Mais je n'ai pas ta grande âme de pitié, ton âme amicale et, si tu peux encore attendre à demain, pour ne pas te voir me quitter, petite amie, la seule qui ne m'as jamais rien demandé, jamais rien dit, je te ferai de nouveau torturer pour reprendre ce poison qui te fuit et qui s'appelle vie.

LA SPILLATURA

(QUADRETTI DELLA VITA SERENA)

Io avevo inteso dire che il primo a spillare era lui; che lui era l'uomo più gioviale del paese, cioè del mondo, poichè il paese che dà il miglior vino produce anche gli uomini più allegri: e infine che le sue due figliuole, Martina e Rosa, erano le più belle creature che avrei potuto vedere.

La giornata prometteva: il vento era caduto a poco a poco e sugli alberi ischeletriti, la brina, non più scossa s'iridava sotto il sole con migliaia di opali. Certo quell'escursione mattutina, se pure mi fosse mancato il diletto di riguardare le due figliuole del padron Gianni Vanin, sarebbe stata bastevole a riconciliarmi con l'esistenza.

Ma mi avevan detto proprio il vero e quando mi trovai dinanzi a Martina e a Rosa io che poco prima avevo saputo trovare in fondo alla mia anima un inno per gli alberi che aspettavano di rifiorire rimasi a bocca aperta... Perchè non dirlo? Come un tanghero, come un idiota, come un... E per fortuna entrò nella saletta padron Gianni:

— Siate il benvenuto! Cosa guardate? Ah, le figliuole... Succede così: voi uscite dalle gallerie di Firenze, di Milano, di Venezia, vi fate l'occhio alle donne dipinte e vi sembra allora che ogni donna deve stare appiccicata al suo quadro bene incorniciata... Ma io vi assicuro che le mie ragazze sono vive, si muovono e parlano... Parlate, Rosa e Martina! Movete le braccia!...

Le due giovani ridevano; e quel loro riso aperto, argentino mi rinfrancò. Stavo anzi per dare una forma più elegante al madrigale del padre, quand'egli m'interruppe:

— Sì, tutto va bene... Ma voi dovete avere una fame da orso... Andate, voi altre, a preparare da colazione!... E sapete che cosa faccio io? Oggi spillo in vostro onore! Vi va?

A me andava molto; e andò anche troppo. Alla fine della colazione, tra gli scoppi di riso e l'ardore del vino nuovo io mi domandavo se per caso non fossi venuto ad abbeverarmi ad una fonte di felicità perenne. Come immaginare un'ombra di tristezza sul faccione rosso di padron Vanin o una lacrima sugli occhi biricchini delle sue figliuole?

Pertanto, attorno alla loro casa io avevo scorto tanti esseri miserevoli, donne, vecchi e marmocchi; pertanto

giù nel villaggio e nei casolari sparsi in quella campagna spoglia di verzura qualcosa mancava : anime giovani, strapate ai loro affetti, alla loro terra da una raffica...

— Quest'anno, diceva il mio anfitrione, siamo in pochi... Eh, si ! Io m'ero ripromesso di spillare nel giorno del fidanzamento delle mie figliole. Dio faccia che ritornino i due giovinotti, ma che ritornino interi... Se no, capite, le ragazze se ne cercheranno degli altri, o altri, se ne rimarranno, cercheranno le ragazze !

Martina e Rosa ascoltavano sorridendo. Nulla : nemmeno un brivido leggero, un'ansia fuggevole aveva alterato la compostezza dei loro volti.

Quando me ne andai, il sole, alto, aveva disciolto le brine. Gli alberi gocciolavano ritmicamente sulle foglie morte e sulla terra indurita. Ogni tanto dai rami, un uccello saliva nell'aria violetta scotendo le alucce roride e trillando.

Io mi voltai a riguardare la casetta di padron Vanin. Egli era là sulla porta con le figliole. Per un instante mi sembrò che la campagna riprendesse i suoi colori e i suoi profumi e che sotto la volta azzurrina, tra le corone dei pampini rinati, un vecchio sileno incitasse alla danza due giovani baccanti.

✱

Dopo la vendemmia quest'anno, io ho ripensato, di lontano, a padron Vanin : ed anco a quei fidanzati delle sue figliole. Saranno essi ritornati «interi» ? E se no, Martina e Rosa rideranno ancora ? Per mettermi il cuore in pace ho scritto a un amico, lassù. Ed ecco la risposta che ne ho ricevuto :

«I tuoi dubbi mi danno la certezza che sei un cattivo osservatore ; direi un psicologo dottrinario soltanto, senza pratica della buona gente di questo mondo.

«Si : dei due uno è tornato : quello di Martina, la maggiore. Sciaguratamente per lui, e per lui solo, con un braccio di meno. E Martina non l'ha voluto più. L'altro non è tornato : e puoi comprendere dov'è rimasto e come.

«Ma padron Vanin ha accomodato tutto. Egli si è rimirato. Io ero della festa alla quale giusto il brav'uomo ha voluto unire l'altra, della famosa spillatura.

Il brav'uomo mi ha detto : La vigna è rimasta, i vignaroli, per quanto vecchi, son rimasti, la mia salute c'è sempre.

Questo è l'essenziale. Io vi assicuro che nell'anno prossimo avrò un figliolo... Eh ! Eh ! E se in paese non troveremo della gente solida per queste benedette ragazze, ebbene, andremo a cercarne altrove...

ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΝ ΑΣΜΑ

I

Τὴν ἀνία τῶν πόλεων ξεφεύγοντας
καὶ τὴ μάταια βοή τους, σὲ σένα
μοναξιά τρέχω πάλι κι ἐκείτης σου
μὲς στὴν κρύα σου ρίχνουμαι ἀγκάλη.

Λίκνισέ με, ὦ μητέρα πανίσχυρη
κι αὐστηρὴ τῶν τρανῶν πονεμένων
κι ἀπ' τὸ βάρος, τὸ νοῦ μου ξαλάφρωσε,
κάθε ὀλέθριας ποῦ ἐδιάβηκε εἰκόνας.

Ἄχ ἐσὺ τὸ βιβλίον τῆς ἐπιείκειας
ἀνοιξέ μου πλατὺ νὰ διαβάσω
καὶ τῆς ὑψιστῆς τώρα ἐγκαρτέρησης
τὴν πικρὴ δίδαξέ μου σοφία.

Μὰ προπάντων τὴ δύναμη δόσε μου
ὅταν μόνος θὰ μείνω μαζί σου,
τὸ βυθὸ τῆς φριχτῆς δυστυχίας μου
δίχως ἴλιγγο πιά νὰ κοιτάξω.

II

Ἦ χαμόσπιτο ἀπλὸ κι ἐξωτάρικο,
ποῦ οἱ λευκάκανθες—πράσινοι τοῖχοι—
σὲ κυκλώνουν ! Ἦ ἀδρότατη χάρη σου,
στὴ στενὴ πῶς ἐχώρεσε αὐλή σου !

Ἔνα δεῖλι σὲ ἀντίρρυσα ἀξέχαστο
τοῦ μαγιοῦ. Στὰ πυκνά σου τὰ θάμνα
τὸ ξευγάρι τῶν σπίνων, τὶς ἔριδες
τῆς ἡμέρας, ἀπόσωνε, ἐκείνης.

Καὶ στὴν πέτρινη σκάλα σου ἡ ὠραιότερη
τοῦ χωριοῦ κορασιά, τὰ γεράνια
νὰ ποτίσει τὰ κόκκινα ἐπρόβαινε,
κάποιον ἦχο παλιὸ τραγουδῶντας,

Ἐνῶ γύρω τὸ σούρουπο ἀπλώνονταν
σιωπηλὸ κι ἐπερίσφιγγε ὀλοένα
τὰ γεράνια, τὰ θάμνα, τὶς ἀκανθες,
τὸ σπιτάκι κι ἐσένα, ὦ ψυχὴ μου !

III

Θά επιστρέψεις, ὦ Ἀπρίλη ἐρωτόκαλε,
ἀπὸ τὸ χρονικὸ σου ταξίδι
κι ἀπὸ τώρα γιὰ σένα τὴν πράσινη
τὴ στολή της ἐφόρεσε ἡ Φύση ;

Ἄχ τὸν κόσμον τῶν λούλουδων ἔρχεσαι
νὰ ταράξεις ξανά στοὺς ἀνθῶνες,
δίχως πιά νὰ σὲ νοιάζει ἂν ἀβάσταχτη
εἶν' αὐτὸ τιμωρία γιὰ μένα ;

Τὸ ἔργο ἐσὺ θὰ χαλάσεις, ποῦ ὁ πένθιμος
ὁ χειμῶνας μὲ κόπο ἔχει φτιάσει,
καὶ μπουμπούκια θὰ φέρεις στὸν πόνο μου,
ποῦ νεκρὸς ἐχαιρόμουν πῶς εἶνε ;

Σῦρε σὲ ἄλλους ἀδρὰ τίς ἐνθύμησες
τίς γλυκὲς νὰ σκορπίσεις καὶ τ' ἄνθη,
κι ἄφησέ με, ὦ Ἀπρίλη, τὴν κόμη μου
νὰ σκεπάσω ἐγὼ τώρα μὲ στάχτη.

IV

ΠΟΝΤΙΩΝ ΚΥΜΑΤΩΝ ΑΝΕΡΙΣΜΟΝ ΓΕΛΑΣΜΑ.
ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

Ὡ γαλάζια κι ἀπέραντη θάλασσα !
δὲ θὰ πάψω ποτὲ νὰ τονίζω
νέα τραγούδια ἐμπνευσμένα ἀπ' τοὺς φλοίσβους σου
κι ἀπ' τοὺς τόσους ἀγνώστους ρυθμούς σου.

Ἡ στεριά μὲ ὄλους τώρα τοὺς κάμπους της,
τὰ βουνὰ καὶ τὰ πλήθια νερά τους,
φυλακὴ εἶνε στὸ ἀνήσυχον πνεῦμα μου
καὶ σκλαβιά στὸ μεγάλο καημὸ μου.

Ἐσὺ μόνη, ποῦ ἐδέχτηκες ἄλλοτε
τὴν ὀρμὴ μου τὴν πρώτη, θυσία
στὰ γλαυκὰ ποσειδῶνια σου κύματα,
τὸ μυστήριον κατέχεις αἰώνια,

Νὰ λιχνίζεις, ὦ ἀγέρωχη θάλασσα,
τὴν ψυχὴ μου, ποῦ τόσο σοῦ μοιάζει,
μὲ τὸ ἀνέριθμο γέλιοιο τῆς ὄψης σου,
ποῦ ἐσὺ ξέρεις ποιά δίνη σου κρύβει !

V

Καθισμένος κοντὰ στὸ παράθυρο,
σὲ γρικῶ, πρωτοβρόχι ! Ποιὰ γλύκα
μοῦ ἐτοιμάζεις ξανά διαβατάρικη,
στὴ θαμπὴ τοῦ Σεπτέμβρη αὐτὴ μέρα ;

Ἐχεῖ φύγει λοιπὸν ἀπρομήνυτα
τὸ ξανθό, μαγικὸ καλοκαίρι,
καὶ στοὺς ἄλλους ἐμοίρασε τ' ἄμετρα
ἀγαθὰ του χωρὶς νὰ τὸ νοιώσω ;

Ἄχ σ' ἐμὲ ποῖο τριαντάφυλλο, ποῦ ἄνθησε
ἔτσι ἀργά, θεὰ φέρει τὴ λίγη
εὐωδιά του σμιγμένη μὲ τὸ ἄρωμα
τῆς βρεγμένης τῆς γῆς καὶ τῶν φύλλων ;

Καὶ τὰ μάτια μου δάκρυα θὰ χύσουνε,
σὰν τοῦ ἀρώστου, ποῦ αἰσθάνεται ξάφνου
ἡ ζωὴ νὰ τὸν κράζει κι ἡ ἀνάρφωση
τοῦ φιλεῖ τὸ χλωμὸ μέτωπό του.

VI

Ὡ Σελήνη ! Μοῦ ἀρέσεις, ὀλόλαμπρη
ἀπ' τὸ λόφο ψηλὰ σὰν προβαίνεις
κι ὁ βοσκὸς στὴ φλογέρα του αἰφνίδια
ἕναν ὕμνον τονίζει γιὰ σένα.

Μιά Ἀρκαδία ζωντανεύει στὸ πνεῦμα μου,
μὲ τὴν ἄγρια, τὴν πρώτη τῆς χάση,
μὲ τὰ δρόσοσα εἰδύλλια, τοὺς θρούλους της,
τὶς τερπνὲς προσευχὲς πρὸς τὸν Πᾶνα.

Μά, ὦ Σελήνη χλωμὴ καὶ περιλυπη,
περισσότερο τώρα μοῦ ἀρέσεις,
πρὸς τὴ στέγη ὅταν πᾶς κι ἀργοστέκεσαι,
ἀκατοίκητου, κάποιου μεγάρου,

Καὶ τὸ φῶς σιωπηλὸ τῶν ἀχτίδων σου
στὰ κλεισμένα του δώματα ρίχνεις
ἀπὸ κάποιους φεγγίτες, καὶ μέτωπα
τραγικὰ φαντασμάτων φωτίζεις.

Ἔνα-ένα τὰ αἰσθήματα ἐφύγανε
ἀπ' τῆς ἔρμης καρδιάς μας τὸ σπῆτι,
ὡσάν κάτοικοι ἐφήμεροι, ποῦ ἤρθανε
λίγο χρόνο ἐκεῖ μέσα νὰ μείνουν.

Πόθοι, ἐλπίδες, ἐνθύμησες, ἔρωτες,
ταιριασμένα κι ἀταιρίαστα ταίρια,
μιᾶς στιγμῆς ταξιδιωτές, ποῦ ἐγύρευαν
νᾶβρουν στέγη περῶντας ἐκεῖθε,

Καὶ ξεκίνησαν πάλι, τὴ στράτα τους
τὴν ἀβέβαιη νὰ πάρουν, γιὰ χῶρες
μακρυνότατες ἄλλες ἢ ἀγύριστες,
τὴ ζωὴ σὰ δισσάμι κρατῶντας,

Καὶ σὲ κάποιες γωνιές τοῦ καρδιόσπιτου,
μόνο οἱ ἴσκιοι τῶν τώρα σαλεύουν
ἀπ' τὴ γρηᾶ γύρα λύπη, ποῦ ἀτέλειωτο
τὸ βουβό της τὸ κλάμα ρυθμίζει.

VIII

Ὅταν ἡ ἔγνοια τῆς ζωῆς κι ἡ ἀπόγνωση
περισφίγγουν μὲ πείσμα τὸ νοῦ μου,
πρὸς ἐσένα ξανάρχομαι, ὦ Ποίηση,
φλόγα ἐσὺ καὶ δροσιὰ τῆς ψυχῆς μου.

Μὰ δὲ θέλω καμμιά πλέον ὑπόσχεση
νὰ μοῦ δώσεις, καθὼς συνηθοῦσες
στὶς ἡμέρες τῆς νιότης μου, ποῦ ἔλωσε
σὰν κερὶ στὴ δική σου λατρεία.

Σ' ἀγαπῶ καθὼς εἶσαι : Προδότερα μου
πεπρωμένη καὶ πάντοτε ὡραία,
τῆς χαρᾶς μου πηγὴ τῆς πιὸ ἐφήμερης,
καὶ τῶν πόνων μου τῶν αἰωνίων.

Γιατὶ θάλασσα ἂν εἶσαι, ποῦ μ' ἔσυρες
μὲς στὸ κύμα τῆς ἀγρίας σου δίνης,
γίνε τώρα λιμάνι, τὴν ὕστρεθη,
ναυαγός, νὰ σοῦ φέρω πνοή μου.

Νικητῆς μου ξανὰ φανερόνεσαι
στὸ κρυφό μας τὸ πάλεμα, ὦ στίχε!
Καὶ μὲ σέρνεις μοιραῖο σου αἰχμάλωτο
πρὸς τὸ φῶς, ἀπ' τὴ μαύρη μου ἀφάνεια.

Δὲ σοῦ φτάνει λοιπὸν τὸ θυσίασμα
τόσης νιότης στὴν πλάνα σου δόξα
καὶ τολμᾶς μ' ἕνα νέο τῶρα μέτρο σου
· φτερώνεις τὴν ἔρμη ψυχὴ μου ;

Ποῦ ζητᾶς νὰ μὲ πᾶς ; Ἡ ἐπάνοδος
μοῦ εἶνε πλέον ὀχληρὴ, καὶ μὲ σκιαζει
τὸ ταξίδι στοὺς ἀγνωστούς κόσμους σου,
ποῦ ποιὸς ξέρει ποιά ὁδὴν μοῦ κρύβουν.

Τὸ φαρμάκι ποῦ θέλεις, ὦ στίχε μου,
νὰ προσφέρεις στὸ θῆμα σου, θᾶνε
ὀλιγότερο τάχα πικρόγευστο
ἂν τὸ πιῶ σ' ἕνα κύπελο ἀρχαῖο ;

X

Ὁ τεχνίτη θλιμμένε κι ὑπέρκαλε,
αὔριο πλέον δὲ θᾶσαι μαζί μας,
καὶ στὰ μέρη ποῦ ἐσύχναζες, μάταια
τὴ γλυκιὰ θὰ ζητᾶμε μορφὴ σου.

Τὴ λαλιά σου τὴν προᾶ, ν' ἀκούσουμε,
θὰ προσμένουμε μάταια κι ἐκείνη,
καὶ θὰ νοιώθουμε ἐν' ἄδειο τριγύρα μας,
ἐκλεχτὲ φίλε, δίχως ἐσένα.

Μὰ τὰ μάτια μας δάκρυα νὰ χύσουνε
δὲν ἀρμόζει γιὰ σένα, ποῦ ἐστάθης
ἕνας ἥρωας στὴ ζωὴ τὴν ἐφήμερη
κι ἐξωντάνειψες κόσμους τοῦ Ὀνειροῦ.

Τί κι ἂν φεύγεις, καθὼς θενὰ φύγουμε
γιὰ τὸ ἀγύριστον ὄλοι ταξίδι,
ἐσὺ πάντα θὰ ζῆς μέσα στὰ ἔργα σου
καὶ τὰ ἔργα σου μὲς στὴν ψυχὴ μας.

"Ὡστε μόνο ἀπάλους θὰ μοῦ δίνετε,
σὰν πνοὲς ἐνὸς ζέφυρου, τόνους,
τῆς θλιμμένης κι ἀγέρωχης λύρας μου,
ὧ χορδὲς ἀνυπόταχτες πάντα ;

Καὶ στοὺς ἤχους σας σκλάβοι θὰ σέρνετε
τὴν ψυχὴ μου σὲ δολάνθιστους κήπους,
καὶ σὲ μάταια τῆς ζωῆς συναισθήματα,
ὅπου τόσο σκληρὰ μ' ἐπροδῶσαν ;

Λυγαριᾶς ἔσεις κλώνοι θὰ γίνεστε,
κι ὡς ἀγέρας βουβὸς θὰ γλιστράει
τὸ πικρὸ μου παρῆπινο ἀπάνω σας
δίχως κἂν ἓνα θρόϊσμα ν' ἀφήσει ;

"Ἀχ καὶ κάθε φορά, ποῦ τὸ ὀλέθριο μου
μυστικό, ποῦ κινεῖς δὲν τὸ ξέρει,
θὲ ν' ἀρχίζω νὰ λέω, στῶν δαχτύλων μου,
ὧ χορδές, τὴν ὀρμὴ ἔτσι θὰ σπᾶτε ;

"Ἀχ ποῦ τρέχεις, πικρὴ ἀνησυχία μου,
στὴ βαθιὰ αὐτὴ νυχτιὰ καὶ μ' ἀφίνεις
ἄξαφνα ἔτσι μονάχο, ὧ συντρόφισσα
ἀκριβὴ καὶ στερνὴ τῆς ζωῆς μου ;

Δὲν ἀκοῦς ; Ἦουχάζουνε στὸ ὑπαιθρο
τὰ πουλιά, τὰ λουλούδια, τὰ δέντρα,
καὶ στὸ φῶς τῆς Σελήνης ὑψώνονται,
μυστικὲς προσευχές, τὰ ὄνειρά τους.

Μὴν ταραζεῖς τὸν ἥρομον ὕπνο τους !
καὶ γιὰ μὲ τὸ μεγάλο σου κράτα
πυρετό, ποῦ ὑποσχέθηκες ἄκρατον
τῆς ψυχῆς μου, σὲ λίγο ὅταν θάρθεις

Νὰ μὲ πάρεις νὰ πᾶμε σὲ θεώρατο,
μακρινὸ κάποιο βράχο κι ἐκεῖθε
σὰ θαλάσσια ἀλκονόνα, τὸ ἀνάθεμα
νὰ θρηνήσεις στὴ μαύρη μου Μοῖρα !...

"Ὡ ζωὴ σκοτινὴ καὶ φιλάργυρη !
Λοιπὸν ὅ,τι τὸ πρῶτὸ θὰ μοῦ δίνεις,
θὰ μοῦ τὸ ξαναπέρνεις, ἀλλοίμονο,
τῆς ἡμέρας τῆς ἴδιας τὸ βράδυ ;

Κι ἔτσι τώρα γυμνὴ, κι ἀπ' τὴν ὑστερὴ
τὴν ἐλπίδα, θ' ἀφήσεις νὰ σύρω
τὴν ψυχὴ μου ἀπ' τὸ φῶς, μὲς στῆς ἔρημης
κάμαράς μου, τὸ ἀπαίσιο σκοτάδι ;

"Ἄ μικρόπρεπη ! Ὡς πότε θ' ἀρέσκεσαι
στὸ ἐπικίνδυνο αὐτὸ σου παιχνίδι
καὶ θ' ἀντλεῖς ἀπ' τὴν εὐκόλῃ πίστη μου
τὴν αἰτία τῆς τρελῆς ἡδονῆς σου ;

"Ὡ ἀφῆσέ με ! Ὁ Βορριάς ὅπου ἐφύσηξε,
θὰ δειχτεῖ πιὸ γενναῖος ἀπὸ σένα,
σὰν ἀρχίσει τὸ ἀρχαῖο μοιρολόι του
πάλι ἀπόψε γιὰ μὲ νὰ σφυρῶζει.

Δὲ σὲ σκιαζεῖ ὁ χιμῶνας, ὧ ἀτρόμητε
γεροπλάτανε, ποῦ ἔρχεται ὀλοένα ;
Ἄπὸ τώρα ὁ Βορριάς τὰ κλωνάρια σου
σοῦ σαλεύει ποῦ ἀδρὰ εἶχαν φουντώσει.

Μὰ στὴ γῆ, μαραιμένα τὰ φύλλα τους,
πρὶν τὸ χέρι του τὸ ἄγριο τὰ ρίξει,
τὴ φωνὴ τους θὰ ἐνώσουν στὴν ἀφταστὴ,
χιμωνιάτικη αὐτὴ σου ἁρμονία.

"Ἔτσι τώρα, ὧ καρδιά μου περήφανη,
ποῦ ἡ χαρὰ τόσο σὲ εἶχε μεθύσει,
δέξου ἐσὺ τὸν καημὸ τὸν ἀβάσταχτο,
ποῦ βαρὺς σὰ χιμῶνας σὲ βρίσκει,

Καὶ τὰ φύλλα σου πέφτοντας, τὸ ἄσμα τους
τὸ ἀπολλώνιο ἄς ρυθμίσουνε, δίχως
νὰ σὲ νοιάζει ἂν ἡ ἀνοιξὴ κάποτε
θὰ γυρίσει καὶ πάλι γιὰ σένα.

ὦ καλέ μου ! Τ' δλόπικρο μήνυμα
τοῦ θανάτου σου μ' ἦυρε ἐδῶ πέρα,
στοῦ Μιστραλ τὴν πατρίδα τὴν ὠμορφη,
ποῦ λαλεῖ τὸ ἤχηρὸ τὸ τσιτσίκι.

Ἄπ' τὸ ὑγρό, τῆς πλατιῆς λιμνοθάλασσας,
ἀμμογιάλι ἐγνοουῖσα, κι ὁ ἥλιος
βυθίζότουν δλοένα στ' ἀτάραχα
τὰ νερά της μὲ μιὰ ἄγνωστη θλίψη.

Ἐνα δάκρυ, ποῦ ἐκύλαε στὰ ματόκλαδα,
σὰν ἐσφόγγισα ἀργά, πρὸς τοὺς κάμπους
ἐσταμάτησα κι ἐπλεξα ἀπέριττο
ἀπὸ δυόσμους κι ἀθρήμπες μπουκέττο,

Καὶ τὸ βράδυ στὸ σπίτι σὰν ἔφτασα,
σὲ μιὰ ὕδρια παλαιή, ποῦ ἔχω φέρει
ἀπὸ αὐτοῦ, μὲ συγκίνηση τὸ ἔβαλα,
τῆς ἱερῆς σου ἀφιέρωμα μνήμης.

Ἐξαστέρωσες πάλι κι ἐτίλυξες,
ὦ Οὐρανέ, μὲ τὸ αἰθέριο σου χρωμα,
τῆ γλυκύπικρη μέρα, ποῦ ὁ ἄστατος
ὁ Ὀκτώβριος ἐκράταε γιὰ μένα.

Ἡ σοφία, ποῦ οἱ νύχτες μ' ἐδίδαξαν
οἱ μακριῆς κι οἱ κατάθρολες μέρες,
εἶταν σύννεφο τάχα ποῦ ἐπέρασε,
δίχως λίγη βροχή νὰ μοῦ στείλει ;

Τί προσμένεις λοιπόν, φαντασία μου
καὶ δὲ σπᾶς τὰ θλιμμένα δεσμά σου ;
Στῶν ὄνειρων τὰ κύματα ἀρμένισε
γελαστή, πρὶν τὸ σούρουπο σ' εὔρει,

Καὶ γεμάτο τὸ κύπελλο, δόσε μου
σὰ γυρίσεις, νερὸ ἀπ' τὴν ἀρχαία
τὴν πηγὴ, ποῦ ἀναβροῦζει στ' ἀθάνατα
καὶ δαφνόσπαρτα πλάγια τοῦ Πίνδου.

Ὅταν ὁ ἄγριος Δεκέμβριος, τὸ θρήνο του
διαλαλεῖ στὴ βαθιὰ μέσα νύχτα,
τὸν ἀλήτη τὸν ἄστεγο σκέπτομαι
ἀπ' τὴν πόλη μακριὰ πλανεμένο.

Συλλογίζομαι ἀκόμα τὸν ἔρημο
μετανάστη, ποῦ πέρα, μὲ πλοῖο,
διαπερνᾷ τὰ ὠκεᾶνια τὰ κύματα,
καὶ βαριὰ τοῦ εἶνε ἡ μνήμη ἀπ' τὴν ἄγια

Τὴν εἰκόνα μητέρας γερόντισσας
κι ὄρφανῆς ἀδελφούλας ποῦ ἀφίνει...
Συλλογίζομαι ἐσᾶς, ὦ ἀπόκληροι
τῆς ζωῆς, στὴν ὑγρὴ φυλακὴ σας.

Μὰ περισσότερο ἐσένα στοχάζομαι,
ὦ εαυτέ μου πικρέ, ποῦ ἔχεις ἴσως
κάτι ἀπ' ὅλους αὐτούς, μὰ ὄχι, ἀλλοίμονο,
καὶ τὴν κάποια τους ζεῖδωρη ἐλπίδα.

Τί δισταῖεις δλοένα, ὦ τραγοῦδι μου,
τὸ τρανὸ πέταμά σου νὰ πάρεις,
καὶ στ' ἀχνὰ ἀργοπορεῖς νερολούουδα,
ποῦ ὄνειρεύονται γύρα ἀπ' τὴ λίμνη ;

Ἄπ' τὸν τόσο χυμὸ, δὲν ἐχόρτασες,
τῶν ἀνθῶν τους ; Καὶ δὲ σ' ἐκουράσαν
τόσες δῦσες λιπόθυμες κι ἡ ἄρρωστη
νοσταλγία τῆς χαρᾶς ποῦ ἔχει σβύσει ;

Ἄπ' τίς καθημερινές καὶ μονότονες
τάχα μέρες αὐτές, θὰ μπορέσεις,
μιὰ γιορτὴ τραγικὴ κι ἀρχαϊόπρεπη,
ὅπως ἄλλοτε ἐσὺ νὰ μοῦ πλέξεις ;

Ἄχ καὶ πέτα μὲ τόλμη στὸ διάστημα,
γερανὸς νὰ φαντάξεις σὲ λίγο,
ποῦ στὰ μαῦρα φτερά του — αὐτοεξόριστο
χελιδόνι — τὸν πόνο μου φέρνει.

Πόσο, ὦ ἀγέρι τῆς Θάλασσης, ἄργησες
νὰ φυσήξεις στὴ σκέψη μου, ποῦ εἶνε
ἀδερφή σου! Καὶ μέσα, τὴν ἄφησες
νὰ καεῖ, στὸ πυρρὸ μεσημέρι.

Πόσο, ὦ Μοῦσα κι ἐσὺ παραμέρισες
ἀπὸ μπρὸς μου! Καὶ χρόνια δὲν εἶδαν
τὴν εἰδὴ σου τὴν ἔνθη τὰ μάτια μου,
ποῦ ἐκοιράστηκαν πιά νὰ δακρῶζον.

Τὸ στεφάνι τῶν ρόδων ποῦ εἰτοίμασες,
τάχα ἀρομόζει στὸ ἀχνὸ μέτωπό μου,
ποῦ μιὰ μοῖρα σκληρότατη ἐχάϊδεψε
κι ἡ πνοὴ τοῦ θανάτου ἔχει ἀγγίξει;

Κι ἡ ψυχὴ μου, — ἀμφορέας ποῦ ἐράγισε, —
μιὰ στιγμή μοναχὰ θὰ μπορέσει,
τὸ νερὸ νὰ κρατήσῃ τὸ ἀμβρόσιο
ποῦ στὴ χούφτα σου πιά μοῦ προσφέρεις;

XX

Ὅταν σπάσω μιὰ μέρα τὰ σίδερα
ὅπου ἡ Μοῖρα ἢ σκληρὴ μ' ἔχει ρίξει,
καὶ σὰν ἄλλοτε ἐλεύτερος τῶραμα
τοῦ φωτὸς ἀπ' τὸ λόφο ἀντικρῶσω,

Σκυθρωπός, ὅμως τότε περιήφανος,
ὦ Ζωὴ σκοτινὴ, πρὸς ἐσένα
θὰ κατέβω χωρὶς πιά στὸ δρόμο μου
μιὰ στιγμή νὰ μ' ἀργήσουν τ' ἀηδόνια.

Καὶ ξεχνώντας γιὰ πάντα τὸν πόνο μου,
τὴν ψυχὴ μου ποῦ τόσο βαραίνει,
θὰ προσμείνω τὸ σούρουπο τὸ ἔνοχο
τὴ θλιμμένη τὴ γῆ νὰ σκεπάσει,

Καὶ θὰ ρθῶ ὅπου κι ἂν εἶσαι, ὦ Ἀνθρωπότητα,
ὦ ὄρφανή μου μητέρα, νὰ σ' εὔρω,
καὶ μὲ φύλλα βαγιῶν ὀλομύριστων
θὰ σφογγίσω τὸ μαῦρο σὺν δάκρυ.

ΡΟΔΙΑΣ.

ΣΩΤΗΡΗΣ ΣΚΙΠΗΣ

Ὅλα σβυσμένα γύρω μου, στὴ πάχνη ὅλα κρυμμένα,
Χαμένα κάτω ἀπὸ τὸ φῶς κ' ἀπ' τὸ σκοτάδι κάτω,
Μὲ τὸ βαρὺν αἶρα τους μ' ἔπνιξαν ξάφνου ἐμένα
Θαμπώνοντάς μου τὴ στεγνὴ ροιὰ τοῦ ἀναβλεμμάτου.

Μὰ δάκρυο δὲν ἐστάλλαξε μὴδ' ἔλαμψε κανένα
Στὸ ξαναμμένο γλέφαρο, στὴτὸ στὸ λάγκεμά του,
Καὶ τὰ δικά μου ἀγρίκησα βαθειά μου καὶ τὰ ξένα,
Καρδιόχτυπα ἀνατάραχα σὲ μιὰ σιωπὴ θανάτου.

Κ' εἶπα τὸ χαῖρε δυὸ φορές, καὶ μέσ' τὸ χάος ὁ ἦχος
Ἐχάθη, ὡς ἀντιβόησε ὁ βυθὸς τοῦ κάτω κόσμου,
Μήνυμα πῶς σφραγίστηκε παντοτινὰ ὁ χαμὸς μου.

Καὶ μένει ἐπίσημος, στυγνὸς ὁ ἀριστοκράτης στίχος
Ἀξήγητος, Συβιλικός, ν' ἀνησυχεῖ μοναχὰ
Τὰ πνέματα ποῦ ἀνώφελα παλεύουν νυχτομάχα.

ΑΘΗΝΑ.

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

ΑΠΟΚΡΥΦΟ

Καλῶς ἦρθες, σπλαγνικὰ κ' ἐλεοῦσα
— ὅμοια ἢ λύπη — στὴν ἐρμιά μου σταλμένη
μὲ τ' ἀνθία τῆς παραδείσου ἀνθοῦσα.
Σὲ πρόσμενα καιροὺς Ξενιτεμένη
τῆς γῆς· καὶ νὰ σου ἀκοίμητη γαλήνη!
Καὶ ἡ καλοσύνη κόσμους ὁμορφαίνει,
τοὺς κόσμους ποῦ ἡ ἀγάπη ξεδιαλύνει,
τῆς μοῖρας τ' ἀξεδιάλυτα μαντάτα,
τὸν πόνο τῆς καρδιᾶς γιὰ ν' ἀπαλύνει.
Καὶ πάντ' ἀνθοῦν γητέματα στὴ σπράτα
καὶ μάγια, ποῦ τραγοῦδια δὲν τὰ λένε,
μὰ τᾶειδε ὁ νοῦς σὰν πλάνεβαν τὰ νειάτα·

κ' ἔρμες ψυχῆς τ' ἀποθυμοῦν καὶ κλαῖνε.

ΚΕΦΙ

Κοντὰ σου δὲ θὰ βρῶ τὴ λησμοσύνη
μιὰ· ἄλλης ὁμορφιάς ποῦ ζεῖ στὰ βάθια
τῆς ψυχῆς μου. Μιὰ μένα, ἢ καλοσύνη,
καὶ σὲν' ἀνάθρεψε ὦ γλυκιὰ συμπάθεια

ὄπως καὶ τὴν ἀγάπη τὴν πανώρια.
Κ' ἐγὼ ποὺ μπόρεσα μίση καὶ πάθια
ποτὲ νὰ μὴ γνωρίσω, πάντα χῶρια
κι ἀπὸ τὸν ψεύτη κόσμο στὴν ἐρμιά μου,
μηδὲ καὶ τώρα θέλω παρηγόρια.
Μὰ θὰ σαλέψει δίπλα σου ἡ καρδιά μου
ὄπως ψυχῶλα, ποὺ ὄνειρα δὲν τρέφει,
σὰν τὴν ὑψώνει μιὰ στιγμή ἀπὸ χάμου

μικροῦλα τέχνη, ποὺ σκορπᾶει τὸ κέφι.

ΠΑΡΑΛΗΡΗΜΑ

Στὰ ἐσπερινὰ τ' ἀπόφωτα ἓνα πλῆθος
ὁμορφιῆς ἀργοσαλεύουν καὶ πᾶνε . . .
"Ὅμοιες μὲ κάποιες ἄλλες ποὺ στὸ στήθος
μου μέσα χρόνια καὶ καιροὺς σωπᾶνε.
Σὰν καρδιοχτύπια μόνο κάποιες ὥρες
χτυπᾶνε καὶ σὰν κύματα ξεσπᾶνε
πίερας μὲ τῆς ζωῆς τὶς τρανὲς μπόρες.
Τὸ μέσα πλοῦτος τότε ἀναταράζει
κι' ἡ λύπη' καὶ τῆς φαντασίας οἱ κόρες
εὐγενικῆς, σὰν τὸ κρυφὸ μαράζι
γλυκιῆς — τόσο γλυκιὰ ἡ ἀγάπη θᾶναι —
δίχως καμώματα, ἢ κάκωμα, ἢ νάζι,

βγαίνουν στὸ φῶς μιὰ μιὰ καὶ μὲ μεθᾶνε.

SURSUM CORDA

Μπρὸς στὸ γραφτὸ εἶναι φρόνιμο νὰ σκύψει
θρηνώντας, σωριασμένος σὲ μιὰ κόχη.
Μὰ ὠραῖο νὰ ὑψώσει τὴ ματιὰ στὰ ὕψη
καὶ θραύοντας τῆς μοίρας του τὸ βρόχι
μὲ ἀγάπη ν' ἀγκαλιάσει ὅλη τὴ χτίση.
Μοιάζει ἡ ζωὴ του τότε μιὰ ἀνθοδόχη
ποὺ μὲ ἀνθία τῆς ἡ ἀγάπη θὰ στολίσει
κι οἱ πόθοι θὰ πετοῦν γύρο κ' αἰῶνια.
Κι ὄνειρο, ἀγάπη, ζήση, ἓνα μεθύσι
συγκρατητὸ ὅλα τῆς ζωῆς τὰ χρόνια
γιὰ τὸν ἀφρόντιστο θεατὴ τοῦ ἀπείρου,
ποὺ δρασκελώντας μοῖρα του καὶ πρόνοια

ζεῖ τὴ ζωὴ σὰν ὄνειρον ὀκείρου.

ΑΘΗΝΑ 1910.

ΜΑΡΚΟΣ ΤΣΙΡΙΜΩΚΟΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΩΝΤΑΣ ΒΑΘΥΦΩΝΑ

Φτεροὶ δὲν ἔλαχε, ὦ φωνή, γιὰ νὰ σὲ πάη ψηλά.
Ἐσ' εἶσαι ἀκέρια ἢ θάλασσα ποὺ ἀγέρας τὴν κυλᾷ.

Πλατεῖα, βαρεῖα, ἀργοκύμαντη, τέλος παντοῦ κι ἀρχή,
πλάνα σειρήνα στὴ λαλιὰ καὶ τέρας στὴν ψυχή.

Ἡ ἐνάλια πλάση μέσα σου τρέμει καὶ σπαρταροῦ.
Γαλήνη ἂν εἶναι ἢ τρικυμιά, πάντα εἶναι μιὰ ἢ χαρά.

Τραβᾷς μὲ τὴν ἀγάπη σου τὸν κάθε ὄνειρευτή,
κι ὅσοι δοθήκαν μιὰ φορὰ γιὰ πάντα εἶναι πιστοί.

Στὴν ἀγκαλιά σου ὀλόγυρα κάθε στεριά κρατεῖς,
κι ὅσο κι ἂν εἶσαι λεύτερη στεριά καὶ σὺ πατεῖς.

Στὰ μάκρη τᾶξεδιάλυτα, στὴν ἔρημη μοναξιά,
ἀπὸ τὰ μάταια πάθη μας φτάνει δεινὴ ἢ κραξιά.

Τῶν ὄντων τὰ στενάγματα, σύνεφα-σαλαγιῆς,
μαυρίζουν καὶ σωριάζονται καὶ φεύγουν ἀπ' τὴ γίς.

Ἄλῳρα μὲ τὰ κύματα πᾶνε νὰ διαλυθοῦν
κ' οἱ τρικυμιῆς πολύφωνες ἀπλώνονται νάρθηθον.

Κι ὅταν ἡ ἀγάπη ἀσάλευτη τὸ θεῖο κρασὶ κερνοῦ,
ξεσπᾷ ἓνας ἥλιος ἄρχοντας κ' εἰν' ὅλα γαλανὰ.

Τρέμουν οἱ δίπλες τοῦ νεροῦ κι ὀλόγυρες γελοῦν,
κι ὅμως λιγάκι πιὸ βαθιὰ τὰ γέλια δὲν κυλοῦν.

Σ' ἀκολουθεῖ παντοῦ ἡ καρδιά, σὲ δέχεται κι ὁ νοῦς.
Λιψᾷ ἡ ζωὴ μας τῶναιρο σὲ κόσμους μακρινούς.

Μὰ ἐσὺ μαντεύεις τᾶγνωρα, σ' ἀδιάλυτα γυροῦς,
σ' ἔρμες κουφάλες νεῖρεσαι, μὲς στὶς ψυχῆς περνοῦς.

Ξυπνᾷς ἐδῶ τοῦ μυστικοῦ τοῦ πόθου τὴν ὀρμή,
φέρνεις ἐκεῖ τοῦ λυτρωμοῦ τὴ γλύκα στὸ κορμί.

Κ' ἐμέ, ποὺ ἔχω τὰ βήματα πρὸς τὴ ζωὴ δειλὰ,
μὲ παραδίνεις στὸ σκληρὸ τὸν ἔρωτ' ἀπαλά.

ΑΘΗΝΑ.

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΝΟΣΤΑΛΓΙΕΣ

ΤΟΥ Κ. ΠΑΥΛΟΥ ΝΙΡΒΑΝΑ
ΓΙΑ ΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΠΟΥ ΜΟΥ ΕΣΤΕΙΛΕ.

Σᾶς νοσταλγῶ χαράματα σ' Ἑλληνικὰ ἀκρογιαλῖα ...

Μὲ χίλιες ξύπναγε φωνὲς στὰ περιβόλια ἢ φύση :
πουλιά, τζιτζίκια, θροῖσματα τῶν δέντρων στὸν ἀγέρα,
γόγγυι μαγκανοπήγαδων, γκαρίσματα γαιδάρων,
κοκόροι ποὺ χαιρέταγαν τὴν γαληνὴν ἡμέρα·

Φλοῖσβοι ἀπαλοὶ τῆς θάλασσας πάνω στὸν ἴσιον ἄμμο,
γέλοια παιδιῶν ποὺ λούζονταν στῶν κούρων νερῶν τὸ χᾶδι
καὶ τὸ τραγοῦδι τοῦ ψαροῦ ποὺ μακρὰ ἀνοιγότανε
νὰ μάση τὸ νυχτερινὸ ποὺ ῥιξε παραγάδι.

᾽Ω ἀκρογιαλῖα Ἑλληνικὰ σ' ἑαρινὲς αὐγές ...
Χρώματα ρόδινα, δροσιές, ἀρώματα, γαλήνη,
ἦλιε γλυκέ ! ᾽Ω νᾶτανε σὰ μιὰ ἀραγμένη βάρκα
νᾶχε ἢ ξενητεμένη μου ψυχὴ ἐκεῖ πέρα μείνει ...

SCHATZALP. 1916

Ο ΠΑΝ

Μεσ' στὴ μουγγὴ καὶ τὴ βαρεῖα νταλαμησημεριά
ποὺ εἶνε οἱ δρόμοι ἔρημοι καὶ καίει τὸ χέρσο χῶμα,
ὅλα ἠσυχάζουν μεσ' στὸ φῶς : πλατάνια, κυπαρίσσια,
σπίτια λευκὰ καὶ ἢ βαθειὰ ψυχὴ τοῦ ἐλαιῶνα.

Μονάχα μέσα στὸν βουβὸ καὶ σκονισμένο κάμπο
ὀγλαλοοῦν μονότονα τ' ἀκούραστα τζιτζίκια
καὶ μεσ' ἀπ' τῆς ἀνηφοριῆς κουνουρισμοὶ ἀκοῦνται
ἀπὸ τ' ἀργοπερπάτητα ποὺ βόσκουνε κατσίκια.

Τόσο εἶνε ἢ ὥρα αὐτὴ βαρεῖα ποὺ λὲς πῶς δὲν περνάει
μ' ἄξαφνα σὰ νὰ θρόησε κάποια πνοὴ στὸν κάμπο,
κάτι ἄγνωστο, ἀνεξήγητο—ἢ φύση ὅλη ξυπνάει :

Βοῦττει ὁ ἀπέραντος κ' ἠσυχος ἐλαιῶνας
καὶ σταματᾶνε ἀπότομα, σκιαγμένα τὰ τζιτζίκια
καὶ σὰν παρμένα ροβολοῦν στὸν κάμπο τὰ κατσίκια.

ΠΑΡΙΣΙΝΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

ΤΟΥ ΦΙΛΟΥ ΠΑΝΤΕΛΗ ΧΟΡΝ.

Θυμᾶμαι κάποια κάμαρα Παρισινοῦ σπητιοῦ
χτισμένου ἀπάνου στὸ νησι τοῦ Ἁγίου Λουδοβίκου—
ἀπ' τὸ παράθυρο ἔβλεπα ἕνα τεφρὸ οὐρανὸ
καὶ τὰ κλαριά ἐρημικοῦ μοναστηρίσιου κήπου.

Κι' ἔζησα ἐκεῖ δλάκερο ἕνα χρόνον—ἔξασμένος
σ' ἐπιπλα μέσα γοτθικὰ καὶ σὲ τοιχογραφίες
ποὺ παρισταίναν ἀνοιξες μὲ εἰδύλλια ποιμενίδων—
διαβάζοντας παλαιὰ βιβλία κ' ἱστορίες.

Στὴν Παναγία τοῦ Παρισιοῦ πιστὰ ἐκκλησιαζόμουν
μαζὺ μὲ γρηές, μαυρόπεπλες γυναῖκες, καὶ γυρνοῦσα
ἀπὸ δρομάκους ἔρημους καὶ ὄχτες νεκρωμένες—
τέτοια ζωὴ παράμερη κ' εἰρηνικὴν ἐξοῦσα ...

Κι' ἕνα πρωὶ ἀντάμωσα κοντὰ στὸ Σηκουάνα
μιὰ νέα ποὺ ἔχαμογέλασε γλυκὰ στὸ κύτταγμά μου—
κ' ἔχασε πιά κάθε ὠμορφιά ἢ ἀθόρυβη ζωὴ μου
καὶ μου φαινόταν ἀδειανὴ καὶ κρύα ἢ κάμαρά μου.

Τώρα ἐκείνη μ' ἄφησε— καὶ στὸ ξενοδοχεῖο
ὅπου περνάει ἢ ἄσκοπη κ' ἔρημικὴ ζωὴ μου,
θυμᾶμαι κάποια κάμαρα Παρισινοῦ σπητιοῦ
ποὺ ὡς φάντασμα μεσαιωνικὸ τὴν κατοικεῖ ἢ ψυχὴ μου.

ΠΑΡΙΣΙ 1914. RUE DES ECOLES.

VIXIT

EXCELLENTISSIMA SENHORA DONNA
MANUELA - RECINA
DA CUNHA SANTIAGO.

Δὲν ξέρω ἂν εἶνε κούραση γιὰ ὑστερνὴ σοφία
μὰ τώρα πιά ἀπὸ τὴ ζωὴ τίποτα δὲ ζητάω.
Ἔγυρα σὰ μιὰ καλαμιὰ στὴν ὄχτη ἑνὸς χειμάρρου
καὶ τὰ νερὰ τὰ κυλητὰ νὰ φεύγουνε—κυττάω.

Γιὰ μένα εἶνε σὰν νᾶπσε εἰρηνικὸ ἕνα βράδυ.
Ἄπ' τὸ κατῶφλι τῆς ζωῆς κυττάω στὸν κόσμον τώρα
ὅπως ἢ γρηές, στὴς πόρτες τους βγαλμένες, τοὺς ἀγρότες
μὲ τὸ σκοτάδι νὰ γυρνοῦν ἀντάμα πρὸς τὴ χώρα.

Πόνου, χαρῆς, πόσο εἶσαστε ξένοι γιὰ μένα τώρα ...
Οὔτε ἀγαπᾶω, οὔτε μισῶ τίποτα πιά ἐδῶ πέρα ...
Μόνον μ' ἀρέσει στὴς θαμπές τῆς ὄρας νὰ ξεγνιέμαι
κυττάζοντας νὰ σβύνη ἀργά, ὡς σβύνω ἐγώ, ἢ ἡμέρα.

SCHATZALP. 1916.

EDWARD VI

That godly and royal child, King Edward the Sixth, the flower of the Tudor name the young flower that was untimely cropped as it began to fill our land with its early odours—the boy patron of the boys—the serious and holy child ...

CHARLES LAMB

Στοῦ Γουεστιμίνστερ τὸ βουβὸ κι' ἀνήλιο Ἄββᾶτο,
στὰ πόδια τῶν μεγάλων του προγόνων ξαπλωμένος,
τὸν μαρμαρένιον ὕπνο του, ὁ Ἐδουάρδος ὁ Ἐκτος—
δεκάξη χρόνων βασιληᾶς—κοιμᾶται, ἀγνοημένος.

Ἐνα παιδί ἦταν σοβαρό, εὐγενικό, θλιμένο.
Ἐζησε μεσ' στὸ κρῦο του παλάτι μὲ βιβλία
κι' εἶχε ἐπισκόπους κι' αὐστηροὺς σοφοὺς γιὰ συντροφιά του·
ὁ θάνατός του ἦταν ἡ μόνη του ἱστορία.

Οὐτ' ἔρωτες εἶχε ποτὲς οὐτ' ἔκανε πολέμους
γι' αὐτὸ στὸν μαρμαρένιο του τὸν τάφο δὲ σκαλίσαν
τὰ θρηιαμβικά οἰκόσημα πὸ οἱ πρόγονοί του ἀφήσαν

μὰ χάραξαν βασιλικὸ οἰκόσημό του ἄνθη:
τὰ κρῖνα τὰ Γαλατικά καὶ τοῦ Τυδὸρ τὰ ρόδα.
Κι' ὡς νᾶσαν τᾶνθη ἀληθινὰ ὁ τάφος του εὐόδα.

ΛΟΝΔΙΝΟ, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1913.

FONTAINE DE MEDICIS

Ξέρω μιὰ ἀπόμυρη γωνιά ἐνὸς ἀρχαίου πάρκου
π' οὔτε κι' αὐτὰ τὰ ἐρωτικά ζευγάρια δὲν πηγαίνουν
γιατ' εἶνε ἐκεῖ μαῦρα νερὰ γεμᾶτα σάπια φύλλα
καὶ ἦσκιοι βαθυπράσινοι τὰ ὑγρά τους πέπλα γέρονν.

Ἐκεῖ εἶνε πάγκοι πέτρινοι πλεγμένοι μὲ κισσοὺς
κι' εἶνε ἀγάλματα γυμνὰ πὸ τᾶχει ντύσει ἡ γλῶση,
μιὰ ἡσυχία θανατερῆ—κι' ἀδιάκοπα καὶ μόνο
μυστηριώδικων νερῶν τὸ ἀργὸ τὸ μυρολόϊ.

Κι' ἐκεῖ εἶδα πάντα ἀνώνυμες καὶ κίτρινες γυναῖκες
δίχως χαρὰ στὰ μάτια τους καὶ δίχως ἡλικία,
πὸν ἀπλώσανε στὰ γόνατα κουρέλια γιὰ νὰ ράψουν,
καὶ νέους γλωμοὺς πὸν κράταγαν στὰ χέρια τους βιβλία :

Ὅμως κι' αὐτὲς δὲ ράβιανε κι' ἐξεῖνοι δὲ διαβάζαν
μόνο, ρεμβοί, τ' ἀκίνητα μαῦρα νερὰ κυττάζαν.

ΠΑΡΙΣΙ 1915.

ΕΝΑ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ

Σὲ μιὰ τοῦ Βέλγιου ἀχτὴ ἐρημικὴ καὶ κρούα
κάποια νυχτιὰ οἰκουμενικὴ μ' ἔβγαλεν ἓνα τραῖνο
καὶ χάθηκε, σφυρίζοντας στριγγὰ μεσ' στὰ σκοτάδια,
ἀφίνοντάς με στὸ σταθμὸ κατάμονο καὶ ξένο ...

ὦ! πόσον ἦταν πένθιμος κι' ἀγριοπὸς ὁ τόπος!
Τῆς μέρες μόνη συντροφιά ἡ κρούα κραξιά τοῦ γλάρου,
τῆς νύχτες ὁ ἀδιάκοπος ὁ ρόχτος τῶν κυμάτων
καὶ τὸ λευκὸ κι' ἀπόκοσμο τὸ φῶς ἀγνώστου φάρου ...

Κι' ἔζησα ἐκεῖ ἓνα θλιβερὸ φθινόπωρο ἐξορίας
ἀνάμεσα σ' ἀπλοῖκους ψαράδες πὸν ἱστοροῦσαν
τὰ κοντινὰ ταξείδια τους τὰ βράδρια πὸν γυροῦσαν

ἐνῶ, ρεμβός, ἀπ' τὰ θαμπὰ τῶν καλυβιῶν τους τζάμια
ἐκύτταζα τὰ φωτεινὰ καὶ ξενικὰ καράβια
πὸν μακρὰ παλεύανε μὲ τὰ ὑγρά σκοτάδια ...

KNOCHE - SUR - MER 1911.

ΑΝΕΚΦΡΑΣΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Εἶνε τραγούδια στὴν ψυχὴ τοῦ ποιητῆ πὸν μοιάζουν
μὲ τὰ θαμπὰ τὰ δειλινὰ σ' ὀρίζοντες πλατεῖς,
εἶνε τραγούδια πὸν ὡς πουλιὰ μυριάδες τραγουδᾶνε,
ὅλα μαζί, στὴς φυλλωσὲς τοῦ δέντρου τῆς ψυχῆς.

Εἶνε τραγούδια ἀόριστα κι' ἀνέκφραστα ὡς τὴ θλίψη
πὸν σιάζει ἀργὰ μεσ' στὴς καρδιὲς μαζί μὲ τὴ βροχή,
τραγούδια σὰν τὰ ἐφήμερα τὰ ρόδα πὸν μυρίζουν
καὶ μαραμμένα στὴς γωνιὲς ποῦχουν λησιμονηθεῖ.

Εἶνε τραγούδια ἀρμονικὰ καὶ φευγαλέα πὸν ὡς ἦχοι
μᾶς ξεχασμένης μουσικῆς στὴ μνήμη ἔρχονται οἱ στίχοι,
τραγούδια πὸν κυλᾶν ἀργὰ σὰν γάργαρα νερά :

κι' εἶνε ἄλλα—ὠϊμένα—ὡς κύματα πλατειὰ καὶ ταραγμένα
ὅπου βογγᾶν κι' ἀφρίζουνε καὶ σπᾶνε μανιασμένα
σκάβοντας, βαθουλώνοντας σὰν βράχο τὴν καρδιά.

ΚΩΣΤΑΣ ΟΥΡΑΝΗΣ

ΣΤ' ΑΓΡΙΟ ΛΑΓΚΑΔΙ

Ξεχύσου, Πόνε, σῦρε, Πόνε ἀκοίμητε,
Στάγριο λαγκάδι τὸν ἀχό σου τὸ βαρὺ
Καιροὺς βουβοὶ σὲ λαχταροῦν οἱ ἀντίλαλοι,
Κλειστὸ τὸ κρῖνο, ἐσὲ ν' ἀνοίξῃ ἀκαρτερεῖ,
Κι' ἀνήλιαστη δροσοῦλα σὲ προσμένει
Κι' ἀγρομηλιά ἀπαντέχει σε ἀνθισμένη
Κι' ὁ χόγλος τῆς βρυσούλας σ' ὠνειρεύτη
Νὰ ἰδωθῆς στὸν καθάριο της καθρέφτη.
"Ὅλα θωροῦν γιὰ σὲ πουρνὸ καὶ βράδν"
Κοιμᾶται ἀπαντοχὴ στάγριο λαγκάδι.

Ξεχύσου, Πόνε, σῦρε, Πόνε ἀκοίμητε,
Τάγριο λαγκάδι πέρα λαχταρεῖ σε
Βαρεῖα εἶν' τὰ μάγια ποῦ ἡ Κυρὰ ἢ Μάγισσα
Τοῦχει γραφτά. Τὰ μάγια, ὦ Πόνε, λύσε.
Εἶν' τὸ λογγάρι τῶν ρεικιῶν χλωμὸ
Καὶ τάγριοποῦλι, ἀξιάφνιαστο, κουρνιαῖζει
Στοῦ βάτου τὸν πολυάγκαθο κλαμὸ.
Γλώσσα ἀγριμοῦ τὸ ρυάκι δὲν ταράζει.
Τῆ λιγαριὰν ἀνάνθιστη παρέχει
Μιὰν ἀνυφάντρα ἀράχνη παραστέκει.
Πόθου λιγοθυμιά, πρωὶ καὶ βράδν
Κρατεῖ βαλαντωμένο τὸ λαγκάδι.

Ξεχύσου, Πόνε, σῦρε, Πόνε ἀκοίμητε,
Κι' ἀπλώσου πέρα, στὴν ἀπάτητη φωλιὰ,
Στὸ χόγλο τῆς κρυφῆς βρυσούλας ζύγωσε,
Μύρισε τ' ἀνθη ποῦ κρατεῖ γιὰ σὲ ἢ μηλιά,
Τοὺς ἀντίλαλους ξύπνα, τοὺς παρθένους,
Τοὺς δροσοσταλαγμοὺς, τοὺς ξεχασμένους
"Ἀπ' τὸ λιοπῦρι, ξύπνησε κ' ἐκείνους,
Κι' ἀνοίξε τοὺς ἀθώρητους τοὺς κρῖνους
Σ' ἀτέλειωτο καὶ μαγεμένο βράδν
Στὸ πολῦποθο, τάγριο τὸ λαγκάδι.

Ο ΚΥΝΗΓΟΣ

Ὁ κυνηγὸς ὁ ἀμάχητος
Πέρασε μὲ θολὴ καρδιά,
Μὲ ξέστοχο δοξάρι,
Στὴν βρύση τὴν ὀλόδροση,
Σὲ περιγιάλι ἀκύμαντο,
Στὴν ποῦ ἀνεμίζει λαγκαδιά,
Στοῦ δάσουσ τὸ λογγάρι.

"Ἀχ! κυνηγέ, ποῦ ἐπέρασες
Στὰ σύθαμπα τὰ πρωῖνά
Μπρὸς στοῦ χωριοῦ τὴ βρύση,
Καί, στὸν αὐλό της πίνοντας,
Κρουφὸ παραπόνο ἄφηκες,
Κ' ἡ βρύση ὅλο τὸ λέει ξανὰ
Στὴ νηὰ ποῦ θὰ γιομίση.

"Ἀχ! κυνηγέ, ποῦ ἐπέρασες,
Μέσα στοῦ ἡλίου τὸ κάμμα,
"Ἀπ' τοῦ γυαλοῦ τὴν ἄκρη,
Κ' ἐβούρκωσες, κ' ἐδάκρυσες,
Κι' ἀρμύρανες τὴ θάλασσα,
Μὲ τάρμυρό σου κλάμμα,
Μὲ τάρμυρό σου δάκρυ!

"Ἀχ! κυνηγέ, ποῦ ἐπέρασες
Πρὸς τὸ βασιλέμμα νωρίς,
Στὸ δάσος, μὲς τὸ λόγγο,
Κ' ἐκεῖ πικρὰ ἀναστέναξες,
Καὶ μὲς τὰ δέντρα ἀδιάπαντον,
"Ὀλονυχτὶς κ' ὀλημερὶς,
Βαρὺν ἄφηκες βόγγο!

"Ἀχ! κυνηγέ, ποῦ ἐπέρασες
Στῆς νύχτας τὴν τρομάρα,
Κι' ἀπ' τὸ βουβὸ λαγκάδι,
Κ' ἐκλαύτηκες, κ' ἐθρήνησες,
Κι' ἄφηκες στὸν ἀντίλαλο
Κάθε πρωὶ λαχτάρα
Καὶ μυρολοῖ τὸ βράδν!

"Ἀχ! κυνηγέ κακότυχε!
"Ἀπὸ τὸ βράδν, ὡς τὸ πρωὶ
Κι' ἀπ' τὸ πρωὶ, ὡς τὸ βράδν,
Βογκᾶν, θρηνοῦν καὶ μύρονται
Τὴν ἄπιαστην ἀγάπη σου
Βρύσης καὶ θάλασσας βοή,
Δασόλογγος, λαγκάδι!

ΑΠΟ "ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ"

ΑΘΗΝΑ.

ΑΓΙΣ ΘΕΟΡΟΣ

VOLUPTAS

Ἐλάτε, ὁ κόσμος ὅλος εἴμ' ἐγώ.
 Μὲς ἀπ' τὰ χρυσοκόκκινα μαλλιά μου
 Ἄπ' τὴ ματιά, κι ἀπὸ τὰ δάχτυλά μου
 Τῆς ἡδονῆς πετιέται τὸ στοιχειό.
 Ἐλάτε, ὁ κόσμος ὅλος εἴμ' ἐγώ...

Μὲ ρόδα εὐωδιασμένο ἔχω τὸ στρώμα
 Κι ἀπάνω του—μεθυστικό πιοτό—
 Χυμένο τὸ ἀλαβάστρινό μου σῶμα.

Ὅμως Ἀγάπη μὴ γυρεύετε ἀπὸ μένα,
 Δὲ θὰ μὲ ἴδητε ἐμπρὸς σας νὰ λυγίσω,
 Καὶ πᾶνε τὰ τραγούδια σας χαμένα.

Μέσα μου ἄγριες νοιώθω ἐπιθυμίες,
 Καὶ τίς ἐρωτεμένες σας καρδιές
 Πῶς θάθελα νὰ μπόρεια νὰ μασήσω
 Μὲς τὰ λευκά μου δόντια τὰ γερά
 Σὰ φρέσκα μυγδαλάκια τραγανά
 Καὶ τὸν αἱμάτινο χυμὸ τους νὰ ρουφήξω!

Δάκρυα δὲ θέλω, δὲ ζητῶ
 Παρὰ φωτιά γιὰ τὴ φωτιά μου
 Τὰ σαρκικά φιλιὰ μου
 Στόμα ποῦ στάζει φλόγα νὰ γευτῆ.

ὦ ! τί μὲ νοιάζει τότες κι' ἂν κοπῆ
 Τὸ νῆμα ἀπὸ τῆς Μοίρας μου τ' ἀδράχτι,
 Ἄφοῦ θὰ νοιώθω πῶς θὰ σκορπιστῆ
 Ἄπὸ Ἡδονὴ τὸ εἶναι μου σὲ στάχτη!

ΑΘΗΝΑ.

ΜΥΡΤΙΩΤΙΣΣΑ

ΔΕΙΛΙΝΟ

Σειώντας δεξιά, ζερβιά τὰ κρεμισμένα
 Τὰ πιλέμια, σκυφτὰ καὶ πρῶτα τὰ βόδια
 Καὶ σέρνοντας ἀργὰ τὰ λιγνά πόδια,
 Τραβώντας τὰ κουφάρια κουρασμένα
 Τὰ μεστά, σκιοῦν τὸν κάμπο τὸν πλατὺ
 Κ' οἱ σκύλοι ἀκλούθου στὸ γνωστὸ στρατί.
 Ἄνῆρι' ἀνάρια
 Μουγκιτὸ κάποιον φτάνει μαλακό,
 Τοῦ βοσκοῦ συνοδέβει λὲς τὴν ἄρια,
 Πῶχει πόθο στὰ στήθια μυστικό.

Σύνεφο μάβρο, μεταξένιο οἱ κάξες,
 Τόσο μάβρο, ποῦ ὠϊμένα μοῦ θυμίζει
 Μάτια, φρούδια, μαλιὰ κι' ἀκλούθου πράξες,
 Ποῦ ὁ χαμὸς τους τὰ στήθια μοῦ ξεσκίζει,
 Μὲ στρέπεται κουρνιάζουν στὸ φιελιὰ
 Τὸ γυμνὸ, νεκρικὴ σὰ φορεσιά·
 ὦϊμέ, πῶς μοιάζουν
 Μὲ τίς μύριες μου σκέψεις τίς πικρές,
 Τὴ χαρὰ ποῦ ἀκατάπαφτα μοῦ φράζουν
 Κ' εἶναι ἀφώτιστο μνημα τῆς ἀφτές!

Γύρου ἀχνόφεγγο θόλωμα ξεπλώνει,
 Τὰ βουνὰ ντυοῦνται διάφανο μαγνάδι,
 Καὶ βουνά, κάμπος, δέντρα, ἢ Πλάση ὀμάδι
 Πρὸς τὸ δεῖλι ἄσμα θλίψης ἀνυψώνει.
 Γλυκὰ πέρα καμπάνα ἀλάρομα ἤχει·
 Λὲς καὶ πέρνει ἀπ' τὸ ἀπόκοσμο φωνή.
 Γρικῶ, κνιτάζω·
 Νάτο, ἀλάργα τὸ σήμαντρο ὑψηλό,
 Ροδογένεφια τὸ ζώνουν, μὰ στενάζω
 Γιὰ τὸ φῶς, π' ὅλο γίνεται θολό.

ΑΧΙΝΟΣ 14. ΤΟΥ ΓΕΝΑΡΗ 1916.

ΓΕΡ. ΣΠΑΤΑΛΑΣ

Ἐκύλαγε ἡ ζωὴ μου σὰν τ' ὀλόφεγγο
νερό τοῦ καταρράκτη στὰ λαγκάδια·
ἔπλεκε τῶν ὀνείρων τοὺς ἰστοὺς
κι' ὕφαινε τῆς μαγείας τὰ ὑφάδια.

Καὶ μεσ' τὸ πάθος τὸ τρανό, τρανότερο
κι' ἀπὸ τῆ δύναμη, ἀπ' τὴν ἴδια τὴν ὀρμή μου,
πετώντας ἀπ' τὰ πράγματα ψηλότερα,
ἔσερα σκλάβια καὶ τὴ θέλησή μου.

Καὶ κυνηγώντας στ' ὄνειρο τὸ Σύννεφο,
ὅμως μεθοῦσα σὰν μὲ θεῖαν οὐσία
καὶ κάτω ἄς ἔβραζε ἡ Ζωὴ στὸ κόχλασμα,
ποῦ σμίγουνε τὰ πλήθια τῆς στοιχείας.

Ἐμπαινα στὴ Ζωὴ ζητώντας ἔρωτα
σὲ κάθε μου στιγμή, σὲ πᾶσαν ὥρα·
μύριες ἐγύρευα ἀγκαλιές ν' ἀνοίγουνε
σ' ὅποια ταξειδευτῆς ἔφτανε χώρα.

Κῦμα εὐφροσύνης ἡ ψυχὴ ξεχειλίξε
κι' ἤθελε στὴν ὀρμὴν νὰ συνεπάρη
κάθε ψυχὴ ποῦ γροῖκιζε τὰ νειάτα τῆς
ἄτι, ποῦ γαῦρο σπάει τὸ χαλινάρι.

Καὶ στὸ μεθύσι τοῦ ἔρωτα τὴ σκέψη μου
τὴν εἶχα μεσ' τὴ λήθη παραδῶση
καὶ δὲν τὴν ξύπναγε τὸ πλῆθος, οἱ ἄνθρωποι,
ποῦ τὰ κορμιά τους εἶχανε μεστώση.

Ἄπραγος . . . ὡς ποῦ τ' ὄνειρο ἐφτερούγισε
καὶ βγήκα ἀπὸ τὴν πόλη στὸν ἀέρα
κι' ἔτρεξα στῶν βουνῶν τῆς κορυφῆς
κι' εἶδα μὲ μάτι νέο τὴν Ἡμέρα.

Καὶ πάλι μπῆκα μέσ' τὴν πόλη ἀλλοιώτικος,
μὲ τὸ κεφάλι ἀνθοστεφανωμένο
καὶ νέους χυμούς, καθ' ἄριους νοιώθω μέσα μου
καὶ μὲ πλατύτερη πνοὴ ἀνασαίνω.

Κι' ἀντίκρισα τὸν ἄνθρωπο στὴ μοῖρά του,
σκιμμένο, λυγισμένο σὰν ἀτσάλι
καὶ θλιβερὴ τὴν ὑπαρξή του, ἀφτέρωτη,
νὰ κυνηγᾷ τὸ Σύννεφο στὴν Πάλη!...

(ΣΕΙΡΑ ΤΕΤΑΡΤΗ*)

Ο ΜΠΑΞΕΒΑΝΗΣ

— Ἀνάγκη νὰ σκορπίσω τὴν ὑπαρξή μου, στίς ἀνθινες χάρες
ποῦ πλήθιες μεστώνουν τὸν κῆπο σου, Κερά!

Πῶς θὰ γείνει αὐτὸ δὲν ξέρω. Μ' ἄλλος τρόπος δὲν εἶνε γιὰ νὰ
σμίξω, μὲ τὴν ὀμορφιά σου.

✱

Ἐν' ἀπαλὸ φύσημα, κάνει τὸ πολυτρίχι τοῦτο νὰ σαλεύει; ἢ
τρέμει ἀπὸ μιὰν ἐσωτερικὴ συγκίνηση;

— Νά, ἔνα πολυτρίχι ποῦ λαχταρεῖ!

Ὅμοια κ' ἐγώ, εἴμ' ἔνα παλυτρίχι ποῦ λαχταρεῖ!!

✱

Στὸ βυθὸ τοῦ παράμερου συντριβανιοῦ, ἔνα χρυσό-χρυσὸ ψα-
ράκι κολυμπᾷ.

Κάθε μέρα, ὁ Ἡλιος,—τὴν ὥρα ποῦ σιαλᾷ—ἀπλώνει τίς πα-
λάμες του στὴν ἐπιφάνεια· κι' ἂν τῶβρει λαγαρό, τίς βυθίζει στὸ
νερό.

Εἶνε ἡ ψυχὴ τοῦ βυθοῦ κι' ἀπλώνει νὰ τὴ χαιρετίσει ὁ Ἡλιος;
Ἡ δὲν εἶνε, παρὰ ἓν' ἀπλὸ κομμάτι χρυσάφι, ποῦ ἔχει γίνει ἀπὸ τὰ
χρυσᾶ μόρια, ποῦ καταστραλάξανε στὸ βυθὸ—ὄντας ὁ Ἡλιος φτα-
σμένος στὰ μεσοῦρανα, ἀπλώνει τίς παλάμες του νὰ δροσιστεῖ, στὴ
γοῦρα τοῦ παράμερου συντριβανιοῦ;

— Νά, ἔνα κομμάτι χρυσάφι ζωντανό, π' ὁ ἥλιος τὸ κάνει νὰ
λαμποκοπᾷ!

Ὅμοια κ' ἐγώ, ἔχω στὰ στήθη μου ψάρι χρυσό!!

✱

* Ἡ πρώτη σειρά τυπώθηκε στὰ «Γράμματα» Τόμ. II Σελ. 182.
Ἡ δεύτερη » » » » II » 487.
Ἡ τρίτη » » » » III » 30.

Ἡ βεγγάλα εἶνε φορτωμένη μπουμπούκια, ποῦ θ' ἀνοίξουν αὐ-
ριο μὲ τὸν ἥλιο φανταχτερά!

— Νά, ἓνα δέντρο φορτωμένο ὑποσχέσεις!

Ἵμοια κ' ἐγὼ εἶμαι γεμάτος ὑποσχέσεις!!

✱

Εἶνε κανεὶς ποῦ νὰ μὴ ἀγαπᾷ τὰ λουλούδια π' ἀνοίγουν σιγά-
σιγά κάτου ἀπὸ τὰ βλέμματά του ;

— Νά, νυχτολούλουδα π' ἀνοίγουν στὴ θεϊκὴ σιωπὴ κάτου ἀπὸ
τὸ φεγγάρι, καί, νά, καὶ κόκκινα ρόδα, π' ἀνοίγουν τὴ μέρα στὸν
ἥλιο.

Ἵμοια καὶ ἡ καρδιά μου, ἀνοίγει μὲ ἐλαφριά φρικιάσματα
στ' ἀναβλέμματά σου.

✱

Σήμερα, ὅλα τὰ λούλουδα εἶναι μεθυμένα ἀπὸ ἥλιο: Ὡς κ' ἡ
ἀγριοροϊδιὰ στὴ σκιά, βρίσκεται σὲ διάθεση, γιατί εἶνε Μέρα τοῦ
Ἡλίου, καὶ πρὸς τὸ βράδυ, ποῦ θὰ περάσει ἀφ' τὴ γειτονιά της
βιαστικὸς πηγαίνοντας νὰ δύσει, θὰν τῆς κερᾷ τὸ μερτικό της!

— Νά, μιὰ ἡλιόχαρη ἀγριοροϊδιὰ ποῦ εἶνε εὐθυμὴ στὴ σκιά!

Ἵτσι κ' ἐγὼ, βρίσκουμαι στὴν ἴδια διάθεση, τί ἔχω τὴν ἴδια
ἀπαντοχή.

✱

Συλλογίζουμαι τ' ὀλόφαντο τὸ θαῦμα, ποῦκανε τὸ στραβόξυλο
τοῦ μπαξέ νὰ φυλλίσει, ν' ἀνθίσει καὶ νὰ δέσει σὲ σφικτὸ καρπὸ!

— Νά, μιὰ ροδακινιά. Τὴν εὐνόησε ἡ γῆς, τὴν εὐνόησε ἡ μέ-
λισσα καὶ κράτησε πράσινο καρπὸ, π' ἂν πέσει μέσα του μιὰ σταξιά
ἥλιος... ὦ!!

Ἵτσι κ' ἐγὼ, μιὰν εὐνοίαν προσδοκῶ.

✱

Σὰ θὰ κατέβεις νὰ κόψεις μὲ τὸ χρυσὸ ψαλιδάκι λούλουδα,
ρίξε, —ὡς ἡ ἀγκάλη σου γεμίσει—τὸ βλέμμα σου, καὶ στὰ φύλλα
τῶν ἀνανθῶν δεντριῶν.

Σὲ κάποια φυλλαράκια, εἶνε κ' ἀπὸ ἄνα μικρὸ-μικρὸ μαμουῖνι,
ποῦνε διασκεδάση νὰ τὸ θωρεῖ κανεὶς.

— Νά, λογὶς-λογὶς μαμουῖνια. Ἵλλα ἔχουνε φτερὰ καὶ πετοῦν,
κ' ἄλλα ζοῦν πάντα στὸ ἴδιο φυλλαράκι.

Ἵτσι κ' ἐγὼ, εἶμ' ἓνα μαμουῖνι διασκεδάστικό!!

✱

— Τί λογὶς θηριὸ εἶνε τοῦτο ποῦ τώρα καὶ κάμποσες νύχτες
χαλαίει τὸν κόσμον μὲ τὶς φωνές του ;

Βάλε νὰ τὸ σκοτώσουν.

— Δὲν εἶνε, Κερὰ νὰ σὲ χαρῶ, ἓνα θηριό...

— Τότες πρέπει νὰ εἶναι ἓνα φοβερὸ ὄρνιθον!

Βάλε νὰ τὸ κυνηγήσουν.

— Δὲν εἶνε, Κερὰ νὰ σὲ χαρῶ, ἓνα ὄρνιθον...

Δὲν εἶνε, παρὰ ἓνα ἔντομον καὶ κλαίει.

— Πάτησέ το!

— Εἶνε κρυμμένο μέσα στὴ καρδιά ἐνὸς ἀνθους...

— Νά, ἓνα ἀσήμαντο ἔντομον—ἓνας μικρούλης γρούλλος, ποῦ θὰ
χωροῦσε μέσα στὴν ἀσημένια δαχτυλήθρα τῆς Κερᾶς, κ' ὥστόσο
γεμίξει ἡ Νύχτα μὲ τὸ παράπονό του!!

Ἵτσι κ' ἐγὼ δὲν εἶμαι παρὰ ἓνας γρούλλος καὶ θρηνηῶ.

✱

Ἵλευκα—ἀγνάντια στὸ παράθυρό σου, ἀσημοστήθο λυγερὴ—
μέσ' τὴ μεγάλη της χαρὰ, κ' ἀλλότριους πόθους βοηθᾷ!

Ἵληνυχτὶς μιὰ κίτρινη τριανταφυλλιά... τὴ σκαλώνει γιὰ νὰ
βγεῖ στὸ ὕψος τοῦ παραθυριοῦ.

Τὴν αὐγὴ—πρὶν τὴν αὐγὴ—μέσ' τὰ φουντωτὰ κλαδιά της, ἓνα
χαρωπὸ κοτσίφι κελαιδεῖ.

ἽΟ ἽἩλιος... ὅτι γεννηθεῖ, τὴν πατάει στὴν κορφή, γιὰ νὰ πᾷει
νὰ περάσει σουρωτὸς στὴν κάμαρά σου, ἀπὸ τὶς τρυπίτσες τῶν κλει-
σμένων καφασιῶ!

— Νά, μιὰ λεύκα ποῦ ξεχνᾷ τὴν Ἵπερηφάνεια—ἀφοῦ σοῦ μοιά-
ζει στὴν κορμοστασιά!—κ' ἀλλότριους πόθους βοηθᾷ.

ἽΟμοια κ' ἐγὼ τὴ Ἵπερηφάνεια μου ξεχνῶ—ἀφοῦ ἀνθρώπος εἶ-
μαι σὰν καὶ σὲ—καὶ τοὺς ἔρωτες τῶ λουλουδιῶν σου βοηθῶ.

✱

Τὸ κάθε λούλουδο ἔχει κ' ἓνα ἰδιαιτέρο νόημα. Κι' ἄκουσα νὰ λέν' πῶς εἶνε ἄνθρωποι ποῦ ξέρουν νὰ δέσουν μπουκέτα, ποῦ νᾶναι τὸ καθένα κι' ἀπὸ ἓνα ἀκαίρειο τραγοῦδι τοῦ Κῆς Ἰπν Ἐλ Μάλουχ —τοῦ τρελλοῦ γιὰ τὴ Λεΐλα.

— Νά, λογίς-λογίς λούλουδα. Ἄλλα μυριστικά, ἄλλα καλοθώρητα κι' ἄλλα πῶχουν καὶ τίς δυὸ χάρες.

Ἐγὼ δὲ ξέρω, παρά, τὸ νόημα τοῦ τιποτένιου χορταριοῦ, μὲ τὸ ἀσήμαντο ἄσπρο λουλουδάκι, ποῦ βλάστησε κάτω ἀφ' τὸ παράθυρό σου, καὶ μαράθηκε χωρὶς νὰ τὸ προσέξεις!

✱

Ἡ ρεζεντιά, ποῦ θ' ἀνθοῦσε μὲ τὴ γλυκιὰ φροντίδα σου, Κερά, ἐγλώμισσε μὲς τὴ παράμερη γωνιά ποῦ τὴν παράτησες.

Δὲν τὴ φελάει πειὰ τὸ συχνοπότισμα.

Δὲν τὴ φελά ὁ ἥλιος τοῦ παραθυριοῦ οὔτε οἱ δροσερὲς πνοαί!

— Νά, ἓνα ἄρρωστο δεντρί, ποῦ δὲν τὸ φελά ὁ Οἶχτος τῆς Κεράς!

Ὅμοια κ' ἐγὼ, εἶμ' ἓνα παραμελημένο ξερὸ δεντρί, ποῦ τώρα πειὰ καὶ τὰ δάκρυα τῆς Κεράς, δὲν θὰ μπορούσαν νὰ κάμουν, παρὰ μιὰ λάσπη—ἓνα τέλμα Οἶχτου — γύρου μου, καὶ λασποσκουλικὸ ἐμέ!

✱

Τὸ κυπαρίσσι—στὴ μέση τοῦ μπαξέ—τάχα κρατᾷ ἀφ' τὴ γεινιά ἐκείνω τῶν κυπαρισσιῶν, ποῦ σπαταλᾶνε τὴ ζωὴ τους, σὲ μιὰ μάταιη γαλήνη στὴ μέση τῶν κοιμητηριῶν;

— Νά, ἓνα κυπαρίσσι ποῦ ἡ κορφὴ του τραβᾷ πρὸς τὸν οὐρανὸ κ' ἡ ρίζες του, τραβοῦν καὶ πάνε, στὴ μέση τοῦ κοιμητηριοῦ.

Ἄλλοίμονό μου!

Στὸν ἴσκιό του κάθουμαι ἀνακλαδηστός. Πῶς θὰ σμίξω μὲ τὴν ὁμορφιά σου μελετῶ, καὶ μοῦ φεύγει ἡ ψυχὴ καὶ τὸ δρόμο τῆς κορφῆς του ἀκολουθεῖ, ... καὶ οἱ ρίζες του,

Ἐγὼ!

Τὸ κορμὶ τραβᾷν!!

ΔΑΜΑΣΚΟΣ 1914.

ΝΙΚΟΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

Η ΨΥΧΗ ΤΟΥ ΒΟΡΡΑ

ΑΛΛΗΓΟΡΙΑ

Στὸ νησί τοῦ Σηκουάνα ποῦ ὑψώνει μέσα σ' ἓνα τεφρὸ κενὸ τὴ μαύρη καὶ βαρειά μᾶζα τῆς γοτθικῆς καθέδρας τῆς Παναγίας τῶν Παρισίων, γύριζα ἓνα πένθιμο τοῦ φθινοπώρου δεῖλι κι' ἤμουν ὁ μόνος πλανημένος διαβάτης ποῦ περνοῦσε τῆς ἀρχαϊκῆς του γέφυρας, ποῦ ἔσκυβε ξεχασμένος πάνω ἀπὸ τὰ νερά τοῦ ποταμοῦ ποῦ εἶχαν τὸ χρῶμα τῆς λήθης καὶ ἔσερνε τὸ μονότονον ἦχο τῶν ἀργῶν του βηματίων στὰ βουβὰ λιθόστρωτα τῶν ὄχθῶν του ὄπου, γυμνά, τυραγνισμένα δέντρα ὑψωναν στὴ μοναξιά καὶ τὴν ἐγκατάλειψη τὸν σαραγαμὸ τῶν βρεγμένων κλαριῶν τους... Φύσαγε ὁ ἀγέρας, ἔπερτε μιὰ μοιραία βροχὴ καὶ κατακάθιζε ἡ σκοτεινιά τῶν νεκρικῶν βραδυῶν κι' ἤμουν ὁ μόνος διαβάτης — μιὰ μαύρη πινελιά στὴ μουντὴ τεφρότητα τῶν γυμνῶν δρόμων...

✱

Τότε τὴν εἶδα γιὰ πρώτη φορά... Γυρμένη στὰ σάπια κάγκελα ἐνοῦ παλεϊκοῦ ἐξώστη στῆς γωνίες τοῦ ὁποίου καταρρέανε μαραμμένα φυτὰ, τυλιγμένη μὲ μιὰν ἀχρωμην ἐσάρπα ποῦ κυμάτιζε μάταια μέσα στὴν τόσην ἐρημία, κύτταζε πρὸς τὸ βράδυ ποῦ ἐρχότανε ἀπὸ κεῖ κάτω — ἀπὸ τὸ βάθος τοῦ Παρισιοῦ ποῦ φάνταζε σὰν ἐξωτικὴ πολιτεία χαμένη στὴν ἀοριστότητα ἄρρωστων λογισμῶν. Κύτταζε τὸ βράδυ ἐκεῖνο τοῦ φθινοπώρου ποῦ ἔκλεινε πένθη καὶ θειάφινες ἀρρώστειες καὶ τὸ βράδυ ἐκεῖνο ἦταν σὰν νὰ ἐκπορευότανε ἀπὸ τὰ μάτια τῆς — τὰ γυάλινα καὶ τ' ἀκίνητα σὰν τὰ μάτια κυριῶν παλιῶν ἐποχῶν ζωγραφισμένων ἀπὸ προραφαηλτικὸς ζωγράφους...

✱

Στὴν ὑγρὴ σκοτεινιά τοῦ λιθίνου διαπέδου μιᾶς ἀγνοημένης ἐκκλησίας τὴν εἶδα σκυμένη σὲ μιὰ ξεχασμένη στάση μιὰ δευτέρη φορά. Χλωμὲς Παναγίες δηλητηριαζόντουσαν ἀπὸ τὴν δυνατὴ ἀπόπνοια τῶν φλογῶν λευκῶν λαμπάδων ποῦ ἔκαναν πιὸ μυστικιστικὸ τὸ σκοτάδι ποῦ ἔμπαινε ἀπὸ τὰ μεγάλα γοτθικὰ παράθυρα τῆς ἐκκλησίας τὰ γεμάτα πολύχρωμες ζωγραφιὲς ἁγίων τῆς δυτικῆς Χριστιανοσύνης. Ἐνας γέρος ἱερέας, φανταστικὸς ὅπως τὰ πρόσωπα τοῦ Γκρέκο στὸν «Ἐνταφιασμὸ τοῦ Κόμητα δ' Ὀργκᾶς» ἔφελνε σιγανὰ τοὺς λατινικοὺς του ψαλμοὺς λὲς γιὰ νὰ μὴν ταράξῃ στὸν αἰώνιον ὕπνο τους τοὺς μαρμαρωμένους ἱππότες καὶ τοὺς αὐστηροὺς ἐπισκόπους ποῦ ἀμνητούσαν φαρδεσί, μὲ τὰ χέρια ἐνωμένα σὲ προσευχή, πάνω στοὺς ὑγροὺς λεπτοσκαλισμένους τάφους των... Εἶδα τὴ μορφὴ τῆς κι' ἦτανε πιὸ ὠχρὴ καὶ πιὸ σκιερὴ κι' ἀπὸ τὰ ἀγάλματα τῶν ἁγίων ποῦ μόλις διακρινόντουσαν στῆς πυκνὲς σκιεὲς

των γωνιών των ξρημων ξύλινων εξομολογητηρίων. Κι' ή έκφραση της είχε την ψυχρήν οδύνη και την αγέρωχη συγκεντροτικότητα των όσων είνε «οί τελευταίοι της γεννεάς των».

✱

Άκατανίκητα σύρθηκα στο πλευρό της και δεν έδειξε καμμιάν άπορία. Στην έξοδο πήρα διαταχτικά το χέρι της, το κρύο και κέρινο χέρι της χαμένο μέσα σε λεπτές δαντέλλες, και δεν έδειξε καμμιάν έκπληξη. Κι' έτσι, κοντά ο ένας στον άλλο, σε δύο αναχωρητές προς υποσχόμενη γη, έπλανηθήκαμε από στενούς, ξρημους δρόμους στα λιθόστρωτα των οποίων τριάλιζαν κάποτες φασμάτινες παλεικές καρότσες και γλυστρούσαν, κατά μήκος των τοίχων, πένθιμες, μαυροντυμένες γρηές που έβγαιναν από ήρεμους Έσπερινούς. Περάσαμε από μαύρα κατάλειστα μέγαρα που καταρρέανε στη βροχή μαζί με τα μαριμαρίνά τους οικόσημα τα σκαλισμένα πάνω από της κατάκειστες, μεγάλες πόρτες τους. Από ψηλούς τοίχους κήπων, τυλιγμένους με τον αιωνόβιο κισσό, πρόβαλλαν σκελετωμένα κλαριά δέντρων γερμένων τόσο στωικά σαν να μη διατηρούσαν πια την ανάμνηση καμμιās άνοιξης. Από χαμηλές πόρτες μικρών, σκοτεινών καταστημάτων μας κύτταζαν να περνάμε γέριες, μαραμμένες υπάρξεις που δεν είχαν ζήσει ποτέ — έχοντας περάσει τη ζωή τους στη μουχλα και τη σκόνη των άπουλήτων έμπορευμάτων τους.

Μπρός σε μιā σαπισμένη πόρτα, βαρεία και άψηλή, σταματήσαμε. Από τη μετέξωνη ζώνη της έσορε τότες ένα μεγάλο κλειδί, το έβαλε στη σκουριασμένη κλειδαριά και το φύλλο της πόρτας άνοιξε μ' ένα ξερό στεναγμό — σαν πόρτα ξρημων νεκροτοφείων...

✱

Και βρεθήκαμε σε μιā πέτρινη αυλή παιεικού μεγάρου — χορταριασμένη και σκοτεινή. Οι τοίχοι ήταν σκεπασμένοι με τον πλέον βαθύχρωμο κισσό. Στη μέση της αυλής μιάν άδεια δεξαμενή ύψωνε σπαρακτικά στην ήσυχία το βουβό της αναβρυτήριο που το υποβάσταζαν γυμνοί έρωτιδεΐς. Σε μιάν άκρη, μιā βρύση έσταζε από ένα μαυρισμένο κεφάλι λέοντος το θρήνο του νερού της του παγωμένου που χρόνια και χρόνια βαδούλωνε τη μαρμαρίνη λεκάνη της. Και γύρω έμύριζε υγρασία και εγκατάλειψη και καθώς ή βροχή χτυπούσε πάνω στα μάραμα της δεξαμενης και στις γυαλιστερές πέτρες της αυλής ο θόρυβός της έμοιαζε σαν ένας μακρινός θρηνητικός ψίθυρος των εγκαταλειμμένων πραγμάτων που ερχότανε από τα βάθη των αιώνων....

✱

Τότες μου τραβήξε το χέρι και μπήκε πρώτη στο βουβό μέγαρο....

Μιάν άχάτινη λάμπα φώτιζε ένα μαύρο και απέραντο διάδρομο κι' ή δυο σκιές μας έδένονταν με της σκιές που έριχναν μεσαιωνικές πανοπλίες και τα άσημένα κυνηγετικά κέρτα που άκνητοΰσαν

κρεμασμένα κάτω από συμπλέγματα παλεικών όπλων. Κι' ήταν ή πανοπλίες όλόρθες πάνω στ' άισάλινα βάρθρα τους κι' εφάνταζαν μέσα στη σκιερότητα και την έρημία σαν μυστηριώδεις φύλακες του μεσαιωνικού μεγάρου. Μόνον όταν της άγγιξα στο περασμά μου άνηχοΰσαν μεταλλικά και κούφια. Και τα βήματά μας κενά άνηχοΰσαν μέσα στο διάδρομο και οι ήχοι έπολλαπλασιάζονταν μέσα στη νεκρική σιγή καθώς ή μορφές στους καθρέφτες. Κι' εχανόντουσαν σβυσμένοι σ' ένα βάθος που δεν διέκρινα, χτυπούσαν στους τοίχους και ξανάρχονταν προς εμάς άπειρώς μακρυνοί και σιγανοί κι' έλεγες πως οι πεθαμένοι κύριοι του μεγάρου, ξυπνώντας από τα βάθη των εποχών, ερχόντουσαν άργά προς εμάς να μάς προΰπαντήσουνε...

✱

Στο βάθος του διαδρόμου έστριψε το μεταλλικό πόμολο μιās κάμαρας κι' έμπήκαμε. Κι' ήτανε ή κάμαρα της κυρίας του μεγάρου. Σ' ένα μεγάλο τζάκι παιεικού γοθικού ρυθμού έκαίγε λιγοστή φωτιά της οποίας ή λάμψεις ή κοκκινωπές έριχναν μυστηριώδικες σκιές στους τοίχους τους σκεπασμένους με άρχαϊκά χαλιά που παρίσταναν σε πρωτόγονα σχέδια κνήγια εδγενών της εποχής του Φραγκίσκου του πρώτου ή γαλασμένους τύγους πάνω σε κορυφές άποκρημων βουνών. Βαρεία δρυΐνα έπιπλα, μαυρισμένα από τον καιρό και μεταξωτά υφάσματα ξεθωριασμένα έπίπλωναν το δωμάτιο που ήταν τετράγωνο, άσθηρό και έμύριζε τη μουχλα των αιώνων. Η κυρία του μεγάρου έπλησίασε, πάντα σιωπηλή, στο παιεικό τζάκι και άναψε μ' ένα κίνημα άργό δυο ψηλά κηρολίγια από μαύρο άσημι. Η τρεμουλιαστές τους λάμψεις έξύπνησαν την νέκρα των καθρεφτών που γιόμισαν με άνησχαστικές σκιές. Έρριξα μιā ματιά στο δωμάτιο κι' είδα στους τοίχους διάφορα πορτραίτα πεθαμένων άδθεντών που μ' έκύτταζαν μ' ένα άσθηρό βλέμμα κρατώντας με το λεπτό τους χέρι τη λαβή του ξίφους των και πυργοδέσποινες με έξωμες εσθήτες και παράζενες κομμώσεις που είχαν τα γαλανά ψυχρά μάτια τους ριγμένα πάνω στα βαθύχρωμα ρόδα που κρατούσαν στα χέρια τους τα κέρτα. Τα βαρεία έπιπλα ήτανε σκαλισμένα με άλληγορικές παραστάσεις. Σε μιā γωνία έδέσποζε ένα ψηλό άρχαϊκό κρεβάτι με κουρτινες έλαφρού κωανού χρώματος και με τα οικόσημα του μεγάρου χαραγμένα άπάνω του σ' ένα βυσσινόχρωμο φόντο. Σε μιάν άλλη γωνία είδα ένα τραπέζι από τον πλέον γυαλιστερό έβεννο κι' άπάνω στο τραπέζι το ξύλινο άγαλμα μιās Παναγίας στο βάθος της οποίας έμαριώνονταν ένα μουκέτο κίτρινων ρόδων.

Αυτό ήταν το δωμάτιο.

✱

Η κυρία του μεγάρου κάθησε σ' ένα χαμηλό κάθισμα, σκαλισμένο με το οικόσημό της, κοντά στη φωτιά που έσβηνε, κάτω από τα μεγάλα κηροπήγια που έριχναν τρεμουλιαστές σκιές στους τοίχους. Κι' εγώ ξαπλώθηκα στα γόνατά της κι' ακούμπησα το κεφάλι μου στα μετέξω των γονάτων της κι' έμεινα εκεί ρεμβός και φοβισμέ-

νος. Έξω, ή τρικυμία της νύχτας έκανε ν' αναστενάζουν τὰ δέντρα ένδς κήπου και ή βροχή χτυπούσε επίμονα και μυστηριώδικα τὰ τζάμια κι' ο άγέλινος ξυπνούσε τούς ήχους του άπεραντόν διάδρομου κουνώντας της χαλκινες πανοπλίες και τὰ κυνηγετικά κέρατα. Και μπαίνοντας από της χαραμάδες έκανε της λάμπεις τών κηροπηγίων νά χορεύουνε παραξένα... Η ψυχή μου ήταν γεμάτη τρόμο και τὸ κέρινο χέρι της Κυρίας, χαϊδεύοντας άπαλά τη μορφή μου μου έφερε κρύα ρίγη γιατί τὸ χέρι της ήτανε ψυχρότερο και από πλάκα τάφου... Και για νά ταράξω την παγερή γαλήνη της κάμαρας, είπα στην κυρία του Μεγάρου:

— Άληθινά, Κυρία, όλα αυτά μου φαίνονται παραξένα. Βρίσκουμαι σ' ένα μέγαρο παλαικό που τὸ κατοικεί περισσότερο ο θάνατος παρά ή ζωή. Μου φαίνεται πὼς με μετέφεραν σ' ένα από τούς άκατόχητους εκείνους πύργους που περιέγραψε ο Όφφενπαχ, τούς έρειπωμένους εκείνους πύργους που υψώνονται σέ φανταστικές κοιλάδες και που τὰ μεσάνυχτα συμβαίνουνε πράγματα άπόκοσμα... Η ψυχή μου είνε γεμάτη με τρόμο γιατί δέν ξέρω ούτε ποιὰ εἶσθε ούτε που είμαι και γιατί έξω μαίνεται ή τρικυμία και ή βροχή χτυπάει τὰ παράθυρα σαν ένας ξένος που θέλει νά μπη μέσα και ο άέρας περνώντας από της χαραμάδες κουνάει της φλόγες τών κηροπηγίων και κάνει παραξένες σκιές νά τρέμουνε στους τοίχους... Άλλά ή Κυρία του Μεγάρου δέν μου άπάντησε. Μόνο μ' εκύτταξε με τὸ κρύο της βλέμμα, τὸ δξύ και τὸ μυστηριώδες, εσηκώθηκε από τὸ χαμηλό της κάθισμα και βγήκε από μιὰ πόρτα, αφήνοντας με μονάχον...

—*

Όταν ξαναμπήκε άνατριχίаса από τὸν κούφιο θόρυβο τών βημάτων της πάνω στους τάπητες του δωματίου και έστρεψα τρομαγμένος τὸ κεφάλι μου προς τη διεύθυνσή της. Είχε βγάει τη σκοτεινόχρωμη αύστηρή της έσθια και στεκότανε άπέναντί μου γυμνή με μόνο ένα μανδύα μετάξινο με μεγάλους φαλμπαλάδες ριγμένο πάνω στους ώμους της. Μου έμειδίασε έλαφρά όταν είδε την έκπληξή μου και τὸ θαυμασμό μου και μου είπε με μιὰ φωνή άρμονική μὰ ψυχρή:

— Κύριε, έξω ή νύχτα είνε τρικυμιώδης, ο άέρας είνε ψυχρός και ή βροχή πέφτει άτελείωτα. Τὰ ρολόγια σημαίνουν μεσάνυχτα και δέν είνε ή ώρα νά πάρετε τὸ δρόμο του σπητιού σας. Έπειτα είνε άργά για νά κάθεστε άγρυπνος...

Και έμειδίασε και πάλι. Ένόησα, σηκώθηκα και ύστερα από λίγο βρισκόμουν μέσα στο ψηλό και δεσποτικό κρεβάτι της.

—*

Όταν έσβυσε τὰ κηροπήγια κι' έγλύστρησε δίπλα μου και τὸ γυμνό της σῶμα ακούμπησε στα γυμνά μου τὰ μέλη και ένιωσα τὰ δύο της μπράτσα νά τυλίγονται γύρω από τὸ κεφάλι μου κι' αισθάνθηκα στο πρόσωπό μου την άναπνοή της, ω! έδοκίμασα ένα άπερίγραπτο συναίσθημα κρύου τρόμου. Τὸ σῶμα της ήτανε παγερό και ή επαφή του μου έφερε ρίγη και μου φάνηκε πὼς έδο-

κίμαζα τὸ άγκάλιασμα κάποιας γυναίκας πολυαγαπημένης μὰ πεθαμένης...

— Ω, ζέστανέ με, ζέστανέ με! μου έψιθύρισε κολλώντας άπάνω μου τὸ παγωμένο της σῶμα και σφίγγοντας τὸ λαιμό μου με τὰ δύο της μπράτσα που είχαν την ελλιγνοσία φειδιών...

Όχι, τὸ συναίσθημα αυτό είνε άπερίγραπτο και για όλους έσας άκατανόητο. Μόνοι εκείνοι που πηγαίνουν της νύχτες στα σκοτεινά νεκροταφεία, μόνο εκείνοι που άνοίγουν τούς τάφους και άργιάζουν πάνω σέ νέες γυναίκες πεθαμένες την προηγούμενη νυχτιά, θά μπορούσαν νά καταλάβουν την κρύα ήδονή που με πότισε μιὰ νύχτα ή Κυρία του Μεγάρου.

Η ήδονή και ο τρόμος με κατείχανε μαζί. Τὰ κρύα ρίγη της έπαφής με τὸ παγωμένο σῶμα της άνακατευόντουσαν με τὰ ρίγη μιᾶς άγριας, πρωτόγονης ήδονής και ή ὄρες της μεγάλης νύχτας έπέρασαν μέσα σέ άδιάκοπους σπασμούς και σέ τρολλά σφιξίματα και σέ χανώσεις ταραζόμενες από τὸν τρόμο. Γιατί ή ψυχή μου ήτανε τρομαγμένη και μόνο τὸ σῶμα μου αισθανότανε σφοδρές ήδονές. Κι' ὄλη τη νύχτα κι' ούτε στιγμή δέν έπαυσα νά φαντάζουμαι ὅτι βρισκούμουνα σέ κάποια κατακόμβη, γεμάτη άράχνες, νεκρά και μούγλα και ὅτι άργιάζα με τὸ μαρμάρινο ὁμοίωμα κάποιας πεθαμένης από αἰῶνες πυργοδεσποίνης, τὸ μαρμάρινο ὁμοίωμα που είχε πάρει μιὰ φαντασματική ζωή πάνω από τὸν οἰκοσημασμένο της τάφο...

—*

Όταν έχάραξεν ή θολή και κρύα αὐγή, ή βαρειά πόρτα του Μεγάρου είχε κλειστή πίσω μου κι' ευρέθηκα μέσα σ' ένα ξεημό πέτρινο δρόμο που χανότανε σ' ένα τεφρό βάθος άνάμεσα από δύο σειρές ψηλών τοίχων κήπων από τούς ὁποιους έξείχανε τὰ σκελετωμένα κλαριά πατριαρχικῶν δέντρων κατακομματιασμένων από την τρικυμία της νύχτας. Κι' έβράδιζα τυλιγμένος στον μανδύα μου, με τὸ μέτωπο καυτερό από τὸν πυρετό και με τὸ βλέμμα χαμένο προς τὸ παρελθόν από τὸ ὁποῖο ξαναρχόμουν.

Βγάζοντας τὸ χέρι μου για νά χτυπήσω τὸ ρόπιτρο της θύρας του σπητιού μου είδα στο δάχτυλό μου ένα παλαικό δαχτυλίδι με μιὰ βυσσινόχρωμη πέτρα πάνω στην ὁποία ήτανε σκαλισμένο ένα οἰκόσημο: τὸ ὁμοίωμα μιᾶς φτερωτής Χιμαίρας κι' από κάτω με γοθτικά γράμματα ή λέξεις: ΠΟΤΕ ΠΕΙΑ.

—*

Και την Κυρία του Μεγάρου δέν την ξαναείδα — ποτέ πειά. Άλλά πάντα, στης βροχερής και πένθιμες νύχτες του φθινοπώρου μπαίνοντας άνάμεσα στα λευκά σεντόνια της κλίνης μου και σβύνοντας τὸ φῶς, αισθάνομαι νά με άγκαλιάζη μιὰ παγερότητα άύλη — κάτι που με κάνει νά βλέπω μπροστά μου, με τὰ μάτια της ψυχής μου της τρομαγμένης, την άγνωστη και μυστηριώδικη Κυρία του Μεγάρου...

Η ΖΩΗ ΤΟΥΣ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΣ ΑΛΙΝΗΣ ΑΛΙΜΠΕΡΤΗ

«Τὸ πλοῖον θαλασσοδέρνεται ξυλάριμφο
Καὶ τὸ πατάει τὸ κύμα πρῶτα πλώρη,
Δὲν δὲ ν' ἀράξουμε οὔτε βράδυ οὔτε ἀγῆ...»

ΓΡΥΠΑΡΗΣ

Ἦταν ἄρρωστη κείνη τὴ μέρα. Κι' ὁ Πέτρος, ὅταν μπῆκε στὸ δωμάτιο τῆς τὸ σιωπηλό, καὶ τὴν εἶδε στὸ κρεβάτι, τόσο κουρασμένη, ἔνοιωσε σὰν τύφη, γιατί ἐπὶ τόσες μέρες, δὲν εἶχε φροντίσει νὰ τὴν δῇ. Μὰ ἡ Τάνια, ὅταν ἔσκυψε ἀπάνω τῆς ὁ Πέτρος μὲ τὴ συλλογισμένη του ἔκφραση, καὶ τῆς φίλησε τὸ χέρι, δίχως μιὰ λέξη, ξέχασε πῶς τοῦ κρατοῦσε κάρδια, καὶ τοῦ χαμογέλασε μὲ καλοσύνη.

Κάθισε κοντὰ τῆς. Ἐκείνη ἔκαμε μιὰ κίνηση, καὶ οἱ ὥραιες, οἱ κυματιστὲς καμπύλες τοῦ κορμοῦ τῆς, διαγράφηκαν κάτω ἀπ' τὸ λευκὸ σιντόνι. Τὸ πρόσωπο τῆς ἦτανε χλωμό. Τὰ μάτια τῆς, φαινόταν νᾶχαν κλάψει. Μὰ ἦτανε ὥραία πάντα.

— Ἐπρεπε νὰ σὲ φωνάξω γιὰ νὰ ρθῆς; Πέτρο, μὲ παραμελεῖς τόσα τελευταῖα. Κ' εἶχες μάθει πῶς ὑποφέρω πάλι.

— Ναί. Μὰ νόμισα πῶς ἦταν μιὰ ἀπὸ τὶς συνειθισμένες σου ἀδιαθεσίες. Ἐπειτα, ὁ καθένας μας ἔχει τὶς ἀρρώστειες του... τὶς θλίψεις του... Δὲν πρέπει, Τάνια, νᾶσαι ἐγωῖστρια.

Ἡ Τάνια δὲν εἶπε τίποτα. Τὰ περιποιημένα δάκτυλα τῆς, παίζανε ἀόριστα, μὲ κάτι κορδελίστες κόκκινες, τῆς σεμιζέτας τῆς. Τὸ ἀδύνατο καὶ κατάλευκο τῆς στήθος, ἀνεβοκατέβαινε ἡρεμα. Τόσο λευκὸ, πού θὰ τῷλεγεσ διάφανο. Καὶ κάτι λεπτὲς φλεβίτσες πού ξεχώριζαν γαλαζωπές, ἔδιναν κάτι παράξενες συναισθήσεις.

— Ἀφότου γύρισα ἀπ' τὸ ταξίδι, δὲν αἰσθάνομαι πάλι καλά. Καὶ ὅμως εἶχα φύγει γιὰ καλύτερα. Νόμισα πῶς ἡ μοναξιά θὰ ὠφελούσε τὴ ψυχὴ μου. Μὰ καθὼς βλέπεις...

— Σ' ἔβλαψε ἡ μοναξιά. Τὸ περίμενα, Τάνια. Θυμᾶσαι πρὶν φύγης, πού γυρνοῦσαμε ἀπὸ ἓνα βραδυνὸ περίπατο; Σοῦ εἶχα πῆ: «Τάνια δὲν εἶσαι νὰ ζήσης δίχως ἔρωτα, ἐσύ. Λὲς πῶς πᾶς νὰ ζήσης ἀπόμερα, μὰ δὲν θὰ τὸ εἰμπορέσης.»

— Ναί θυμᾶμαι, Πέτρο. Ἡμουνά τόσο δυστυχισμένη τότες. Ἦτανε οἱ μέρες, πού εἶχα χάσει, καὶ τὴν τελευταία illusion γιὰ τὸν Ἀντρέα. Νόμισα πῶς ἔπρεπε νὰ παύσω νὰ ὑπάρχω γιὰ τὸν ἔρωτα. Καὶ θέλησα νὰ φύγω. Νὰ γυρῶ στὴν πατρίδα, μὲ τὸν μολυβένιον οὐρανὸ, — τὰ θεόρατα πλατάνια — τὶς συλλογισμένες λίμνες... Κεὶ πού ἄλλοτε, εἶχα φτυρώσει σὰν ξωτικὸ λουλούδι, ὅπως μοῦ εἶπες μιὰ φορὰ. Νόμισα πῶς θὰ μοῦ ἔκανε καλὸ, τὸ γνώριμο τοπεῖο τῆς πατρίδας. Μὰ τούτῃ τὴ φορὰ, ἂν ἔμενα, θὰ τρελλαινόμουνα. Ἦταν τέτοια τῆς ψυχῆς μου ἡ κατάσταση...

— Κάθε ψυχὴ, ἔχει τὴ ξεχωριστὴ κατάστασή της. Δὲν εἶμποροῦμε νὰ τὴν ἀλλάξουμε, ὅποτε θέλουμε — ὅπως θέλουμε. Σὲ δηλητηρίασε ἓνας ἔρωτας; Ἐπρεπε νὰ ζητήσης ἓναν ἄλλο... Ὑπάρξεις σὰν ἐσένα — πού δημιουργήθηκαν γιὰ τὴν ἀγάπη, δὲν εἶμποροῦν νὰ ξεφύγουν τὸν προορισμὸ τους. Ἀδιάφορο, ἂν νοιώθουμε πῶς τὶς σύντομες στιγμὲς, μιὰς εὐτυχίας ἐφήμερης, θὰ τὶς πληρώσουμε, μὲ τόσα δάκρυα... Ὁ Ἀντρέας ἦταν ἓνας ψυχρὸς ὑπολογιστής, πού εἶχε τοὺς σκοποὺς του, — σκληρὸς, ἀλύγιστος, — δίχως χαρακτῆρα, δίχως εὐλικρίνεια καμιά. Τὰ περίμενα. Τέτοιοι ἄνθρωποι, δὲν εἶμποροῦν, παρὰ νὰ τελειώσουν ἐλεεινά, κάθε τους περιπέτεια. Ἄλλωστε στὸ εἶχα πῆ, ἀπὸ καιρό.

— ὦ, ναί! Πέτρο. Ἄν σὲ ἀκούω ἐσένα πάντα. Ἀντιλαμβάνεσαι τόσο εὐκόλα τὶς καταστάσεις. Κάποτε σκέφτηκα: «Ἄν μ' ἀγαποῦσε ὁ Πέτρος!» Μὰ ὕστερα εἴρισκα πῶς θάταν γιὰ μένα τόσο ὀδυνηρὸς, ἓνας τέτοιος ἔρωτας. Ἐσύ, τόσον ἀνήσυχος, τόσον κινήτος...

Ὁ Πέτρος χαμογέλασε ἀόριστα. Σηκώθηκε νὰ γιομίση ἓνα ποτηράκι, μὲ μπενεδικτίνη, πού βρισκόταν σ' ἓνα τραπέζακι παρὰ κάτω, καὶ δίχως νὰ κυτᾶξῃ στὰ μάτια, τὴν Τάνια πού περίμενε, λίγο νευρική, τὴν ἀπάντησή του, εἶπε:

— ὦ! ἐγώ, ἦρθα πολὺ ἀργὰ στὴ ζωὴ σου Τάνια. Ἡμουνά παιδι ἀκόμα, ὅταν ἔσκυψες καὶ μὲ φίλησες στὸ μέτωπο, στὸ κατᾶστρομα ἑνὸς πλοίου, ὅπου ταξιδεύαμε μαζί. Ἡσούνα τότες, σὲ ὅλη τὴν αἴγλη τῆς ὁμορφιάς σου. Καὶ θυμᾶμαι πῶς τὰ παιδιάτικα μου μάτια, εἶχαν στηλωθεῖ ἀπάνω σου, σὰν σ' ἓνα ὄραμα θεῖο...

Τὸ χλωμὸ πρόσωπο τῆς Τάνιας, ἔσκαπείσθη ἀπὸ ἓνα κύμα ρόδινο. Ἀνασηκώθηκε, ἀκουμπισμένη στὸ δεξιὸ τῆς ἀγκῶνα, καὶ μὲ λαχτᾶρα ἀρώτησε:

— Ἡμουνά πολὺ ὥραία, τότε Πέτρο;

Ἡσούνα καὶ εἶσαι, Τάνια. Μὴν ξεχνᾶς πῶς ἀπὸ τότες, ἐπέρασαν δεκαοχτὼ χρόνια. Καὶ ὅμως εἶσαι πάντα νέα. Καὶ εἶμπορεῖς πάντα ν' ἀγαπᾶς...

Ἡ Τάνια ἔκαμε, ἓνα μορφασμὸ σκεπτικισμοῦ. Κι' ὁ Πέτρος, πρόσθεσε ἀργά, κυτᾶζοντάς τὴν:

— Τὴν ξέρω τὴν πολυκύμαντὴ ζωὴ σου... τὴ δηλητηριασμένη τῆς πηγῆ...

— Ἐσὸ τὴν ξέρεις. Μὰ ὁ κόσμος ὄχι. Καὶ ξέρεις πόσο μὲ καταδικάζει.

— Ἄ! ὁ κόσμος... Τί ἀστεῖο, ἔ; — ἔκαμε, ὁ Πέτρος, σηκωνόμενος νευρικά ἀπ' τὴν καρέκλα του. Μὰ ξανακάθισε ἀμέσως, γιατί ἔνοιωσε πῶς θάβγανε ἀπὸ τὴ συνειθισμένη του ἀπάθεια, κι' ἄδειασε μὲ μιὰς τὸ ποτηράκι μὲ τὴ μπενεδικτίνη. Κ' ἐξηκολούθησε συλλογισμένος.

— Ἄς εἶναι... ὁ κόσμος... Γιατί νὰ θέλουμε, νὰ μᾶς κρίνουν οἱ ἄλλοι, μὲ τὸ δικό μας μέτρο; Συνήθως ζητοῦμε, ἀπ' τοὺς ἄλλους πράματα ἀνώτερα, τῶν ἀντιλήψεων τῶν. Καὶ παραπονούμεθα... ὁ κόσμος... Ἄς εἶναι... Μήπως κ' ἐγώ, δὲν σὲ κατεδίκαζα, κάποτε, ὥσπου σὲ εἶδα ἀπὸ πιὸ κοντὰ;

— Καὶ πότε ἔγεινεν ἡ ἀποκάλυψη αὐτή; — εἶπε ἡ Τάνια, μ' ἓνα χαμόγελο ἑλαφρῆς αὐταρέσκειας.

— Ἄ! εἶναι χρόνια τώρα... Δὲν θυμᾶμαι ἀκριβῶς... Εἴχαμε συναντηθεῖ στὴ Ρώμη, τότε πὺ νόμισες, ὅταν σὲ εἰδοποίησαν πῶς σὲ περιέμενα, πῶς θ' ἄβλεπες στὴ σάλα τοῦ Ξενοδοχείου, ἓνα παιδί ἀκόμα, κ' εἶδες μέ... χαρὰ σου, ξαφνικά, πῶς παιδί δὲν ἤμουν πειά...

— Καὲ!

— Τότε συνειθίζαμε τὰ δειλινά, ν' ἀνεβαίνουμε στὸ Monte Pincio, καὶ νὰ κουβεντιάζομε. Μιά μέρα δὲν εἴχαμε σχεδὸν μιλήσει τίποτα. Ἦσουν ἀφηρημένη. Ἦμουν ἀόριστος. Ἀκούαμε τὸν ἀπόμακρο, ὑπόκωφο θόρυβο τῆς κινήσεως τῆς Ρώμης, καὶ τὶς καμπάνες τῆς, πὺ ἔστειλαν κεῖ πάνω, κάτι ἀπ' τὴν ἀγωνία τῆς καθολικῆς ψυχῆς τῆς. Ὅταν κατεβαίναμε μιὰ ζητιάνα, σὰν πέρασες μπροστά τῆς, μοῦ φώναξε: — «Ἐνα σόλδι, νὰ ζῆ ἡ Βασίλισσα σου!»

Τῆς ἔριξα μερικὲς δεκάρες, πὺ ἄρπαξε ἄπληστα, μὲ τὰ μπρούτιζινα τῆς χέρια, ἐνῶ στὰ μάτια τῆς μέσα, περνοῦσε κάποια ἀστραπὴ φθόνου, πὺ μοῦ ἔκαμε κακό... Ἀλλὰ σὺ χωρὶς νὰ δώσης καμία προσοχὴ σ' αὐτά, σὰν ν' ἀπαντοῦσες στῆς ζητιάνας τὴν εὐχὴ, ἐπιθύσεις: «Νὰ ζῶ! Μονάχα; Κ' ἡ γαλήνη τῆς ψυχῆς μου;...» Τότε εἶπα μέσα μου: «Διάβολε!... Πονεῖ κ' ἡ Τάνια!»

Κ' ἐγινήκαμε φίλοι... Ἀπὸ τότες τὶς ἁμαρτίες σου — αὐτὸ πὺ λὲν οἱ ἄνθρωποι ἁμαρτία — τίς βρίσκω, ὄχι μόνο δικαιολογημένες, ἀλλὰ καὶ ἀναπόφευκτες.

— Γιατί;

— Γιατί εἶσαι ὁμορφὴ κι' ἀδύνατη, σὰν ὅλα τὰ γοητευτικὰ φαινόμενα τῆς ζωῆς μας...

—*

Ἐνῶ μιλοῦσαν, κτύπησε ἡ πόρτα. Μπήκαν ὁ σύζυγος κι' ὁ γιός τῆς, ὁ πρῶτος κοντός, τετράγωνος, μὲ γένια. Ἀπροσδιόριστη φυσιογνωμία, ἂν δὲν εἶχε δυὸ μάτια πονηρά, μικρά, σκεπασμένα ἀπὸ διπλωτὰ βλέφαρα — πὺ ἔφεραν πάντα νὰ κρύβουν ἔγκαιρα, κάποια θλίψη, πὺ συχνὰ τὰ γιόμιζε. Ὁ δεύτερος ἓνα παιδί εἴκοσι χρόνων, πρόωρα ἀναπτυγμένο σωματικῶς, λεπτό, μὲ περιποιημένο ἔξωτερικό. Ἦταν τὸ δημιούργημα τοῦ γάμου τους, ἐνὸς ἄτυχου γάμου, ἀπὸ κείνους πὺ γείνονται ἀστόχαστα συνήθως, μὲ μόνο προορισμό, τὴ δυστυχία τῶν συζύγων, καὶ τῶν παιδιῶν πὺ φέρουν στὴ ζωὴ.

Ὁ Ἀλέξης ἦταν ἓνας πλούσιος ἔμπορος, ἔξυπνότατος ἄνθρωπος, ἑλαστικός, ὑπομονητικός, καιροσκόπος. Οἱ ιδιότητες του αὐτές, συνετέλεσαν στὴν ἐπιτυχία τοῦ πρακτικοῦ σταδίου του. Ἦταν ἀλόκοτος τύπος, πὺ συχνὰ τυραννοῦσε τοὺς παρατηρητάς, μὲ τὸ σύνθετο τῆς ψυχολογίας του. Ἀνώτερος ἄνθρωπος δὲν ἦταν βέβαια. Οὔτε κὰν ἀρκετῆς μορφώσεως. Ἐν τούτοις ἡ ζωὴ του παρουσίαζε πολὺ ἐνδιαφέρον. Πρὸ παντὸς ἔκειντο ἡ ἀντίθεση τῆς στάσεως του, μέσα στὴ ζωὴ ἐν γένει, καὶ μέσα στὴν ἄλλη, τὴν ἑσωτερικὴ, τὴν οἰκογενειακὴ ζωὴ του.

Εἶχε γνωρίσει τὴ γυναῖκα του, ὅταν ἦταν δεκαεπὶά χρονῶν. Τότε πὺ ἡ Τάνια, ἦταν ἓνα πλάσμα θαυμαστό, δίχως συνείδηση ὡς τόσο τῆς γοητείας καὶ τῆς ἀξίας τῆς. Τὴν ἐξήτησε ἀπ' τοὺς γονεῖς τῆς, οἱ ὁποῖοι ἐδέχθησαν τὴν πρότασή του, δίχως κανένα δισταγμό, ἀφοῦ ὁ Ἀλέξης συνεκέντρωνε ὅλα τὰ προσόντα, πὺ χρειάζονται σήμερα, σ' ἓναν ἄνθρωπο, γιὰ νὰ νῆται ἓνας καλὸς γαμπρός...

Ἀπὸ διαφορὲς φύσεων, χαρακτήρος, ψυχῆς, ἰδιοσυγκρασίας, ἀνατροφῆς, οἱ ἀγαθοὶ ἄνθρωποι, δὲν ἔνοιωθαν βέβαια πολλὰ πράγματα. Κ' ἔτσι, ὁ γάμος ἔγεινε μιὰ μέρα, πανηγυρικά, ὑπὸ τὰς «εὐδολογίας τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν παρισταμένων...»

Εἶναι γνωστό, πῶς ἡ γυναῖκα, ἔως τὴν ἡμέρα τοῦ γάμου τῆς, ὅσο κι' ἂν ἔχει ἀνεπτυγμένη τὴν ἀντίληψη καὶ τὸ ἔνστικτον τῆς, τὴ ζωὴ δὲν εἰμπορεῖ νὰ τὴ γνωρίσει, μὲ μάτια διαυγῆ. Ἡ ἀποκάλυψη τῆς ζωῆς, ἔρχεται μαζί μὲ τὴν ἐρωτικὴ ἀποκάλυψη. Ἐτσι ἡ Τάνια, μόνο τὴν πρώτη μέρα τοῦ γάμου τῆς, ἔνοιωσε τὸ ἀνεπανόρθωτο σφάλμα. — Δὲν θὰ εἰμποροῦσε ποτέ, ν' ἀγαπήσει τὸ σύζυγό τῆς! Καὶ τοῦ ζήτησεν ἀμέσως τὴν ἐλευθερίαν τῆς.

Μὰ ὁ Ἀλέξης, ἀντιστάθηκε μὲ ὅλη του τὴ δύναμη. Δὲν εἰμποροῦσε νὰ φαντασθῆ, τὸν ἀπότομον αὐτὸ χωρισμό, ἀπὸ μιὰ γυναῖκα πὺ ἔλάτρευε, καὶ πὺ μόλις εἶχε γνωρίσει. Ἄλλωστε φτωγὴ, ὅπως ἦταν ἡ Τάνια, δὲν εἰμποροῦσε ν' ἀψηφίσῃ τὰ πάντα, ζητώντας νὰ χαράξῃ μόνη τῆς, τὸ δρόμο τῆς ζωῆς τῆς. Κ' ἔμεινε γυναῖκα τοῦ Ἀλέξης. Ἀλλ' ἀπὸ τότες, ἄρχισε μιὰ ψεύτικη ζωὴ, συνθηματικὴ, δίχως ἀγάπη, δίχως φῶς, δίχως ἀέρα, μὲ διαρκεῖς καὶ μακρόχρονους χωρισμούς, ὅπου ὁ καθένας ἀπ' τοὺς δυὸ τους, προσπαθοῦσε νὰ ξεχάσῃ, τὴ θλίψη τῆς ζωῆς του. Ἀπὸ τίς αἰώνιες αὐτὲς περιπλανήσεις, ἡ Τάνια, γυροῦσε πάντα πρὸ ἄρρωστη, πρὸ δηλητηριασμένη, πρὸ πικρὴ. Κι' ὁ Ἀλέξης τὴν δεχόνταν πάντα, μ' ἓνα τραγικὸ συναίσθημα ἀπελπισίας καὶ χαρᾶς, ὑπείκουτος, ὑπομονητικός, σβυσμένος. Ἦταν παράδοξο τὸ φαινόμενο τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ, τὸν τόσο ἰσορροπημένου μέσα στὴ ζωὴ, πὺ χάνονταν ἀμέσως, μόλις ἀντίκριζε τὴ γυναῖκα του, καὶ γεινόνταν ἀσήμαντος, καὶ δὲν εἴξερε νὰ διατυπώσῃ, τί αἰσθανόνταν καὶ τί ἤθελε, κ' ἔσαβε μονάχος του, μοιραία κάθε μέρα, πρὸ βαθὺ τὸ χάσμα τῶν ὑπέροξεων...

Ἦταν στιγμὲς πὺ ἡ Τάνια τὸν λυπόντανε. Πρὸ πάντων ἄμα ἦταν μακρὰ του. Ἀναγνώριζε τίς ὑπηρεσίες του. Τὴν καλοσύνη του. Τὸν ἀνέφερε μὲ θλίψη. Καὶ ὅμως ὅταν ἔμενε μαζί του, τῆς ἦταν μαρτύριο ἡ παρουσία του. Τὸ ἔνστικτο τῆς ἐπαναστατοῦσε. Δὲν τοῦ τὸ συγχωροῦσε, πὺ δόθηκε σὴν ἀκμὴ τῆς νιότης τῆς σ' αὐτόν, πὺ δὲ στάθηκε ποτὲ ἱκανός, νὰ αἰσθανθῆ ὅλες τίς πλούσιες ἀποχρώσεις, τίς ἀλλόκοτες ἀνάγκες, τίς ὥραιες εὐαισθησίες, τῆς ἀνήσυχης ψυχῆς τῆς. Οὔτε εἰμποροῦσε νὰ δικαιολογήσῃ τὴ μεγαλοφροσύνη του αὐτὴν, πὺ δεχόντανε τὰ πάντα μὲ τόση ἐγκαρτέρηση, καὶ τόσες θυσίες, καὶ μόνο τὴν ἰδέαν τοῦ διαζυγίου, δὲν εἰμποροῦσε ν' ἀνεχθῆ. Καὶ ὅμως ἡ ἀληθινὴ μεγαλοψυχία, καὶ ἡ κατανόηση τῶν ἀναγκῶν, μιᾶς τέτοιας γυναίκας, θάπρεπε ἴσως νὰ τὸν

πείσουν, να της δώσει την ελευθερία της, και τα μέσα να την κρατήσουν ύψηλά.

Έτσι ο Άλέξης ήταν το θύμα, και ο θύτης της γυναίκας του, και δεν είχε ακριβώς ποτέ, αν έπρεπε να τον θαυμάσει, ή να τον λυπηθείς, ή να τον περιφρονήσει...

Κι' ανάμεσα τους, μεγάλωνε το παιδί τους, ξεριζωτο λουλούδι, δίχως κατάλληλη ατμόσφαιρα για το σχηματισμό του χαρακτήρα του και της ψυχής του, αδιάφορο για ότι γινόνταν γύρω του, ψυχρό κι' αγέρωχο προς τους γονείς του, που δεν είχαν τη δύναμη, να του επιβληθούν, ώσαμε την ώρα που θάταν πειά ικανό, μονάχο του ν' αντιμετώπιση τη ζωή.

—*

Έτσι, όταν μπήκαν στο δωμάτιο της άρρωστης, ο πατέρας δειλός, διστακτικός, — ο γιος αδιάφορος, σχεδόν ανθάτης, ή Τάνια έκαμε μι' αίνηση νευρικότητος και δυσφορίας. Κ' έκύταζε τον Πέτρο που σηκώθηκε και άλλαξε μαζί τους, μι' μηχανική, ψυχρή χειραγία.

Πλησιάζαν το κρεβάτι :

— Πώς είσαι Τάνια ;

— Τι κάνεις Μαμά ;

— Α! καλά... Πολύ καλά... Θα σηκωθώ αργότερα... Ευχαριστώ... Μά γιατί ήρθατε; Δεν είχατε πη πά; θα πηγαίνατε τ' απόγεμα σ'ην έξοχη, πώς θα μένατε εκεί και για τὸ βράδυ ;

— Ναι, Μαμά! Μά έχω αλλάξει γνώμη, — έπρόσθεσε ο νέος, που εν τῷ μεταξύ είχε χαλώσει σὲ μι' πολτρόνια, και κύταζε τὴ λαβή του μπαστιονιού του διαρκώς, κ' επίμονα.

— Όπως ξέρεις, μ' ένοχλεί τὸ Μπαμπά ή συντροφιά... Θα περνούσα τόσες ὥρες μόνος μαζί του! Οὐφ!...

Ο πατέρας δεν ήθεε τίποτα να πη. Συμαζωγμένος σ' ένα καθίσμα, χάιδευε ρυθμικά τὰ γένια του, ὅλος δισταγμό, και άναποφασιστικότητα. Κ' ένοιωθε κανείς, για τὸν άνθρωπον αυτό, κείνη τὴ στιγμή, έναν παράδοxon οἶκτο, ακαθόριστο, που τόσο ήβζανε, όταν ξεσπούσε τὸ γέλιο του εκείνο, τὸ διακομμένο και νευρικό, που θάταν αδύνατο να χαρακτηριση — τόσην είχε μέσα του, στωϊκότητα, — ειρωνία — θλίψη — άθλιότητα. Ήταν τὸ γέλιο, που ξεσπούσε, σὲ ὅλες τὶς περιστάσεις τὴς ζωῆς του, καλὲς ή θλιβερές. Ένα από τὰ καλύτερα χαρακτηριστικά του ανθρώπου, τὸ γέλιο του αυτό, τὸ συρικό — τὸ διακομμένο και νευρικό, — ξεχαλίσμα μι'ς ψυχῆς ναυαγησμένης...

Γι' αυτό, όταν ή Τάνια, μ' ένα τόνο πίκρας και άποστροφῆς του εἶπε :

— Άκούς τὸ γιό σου ; Τὰ συγχαρητήρια μου! — Έκεινος δὲ μπόρεσε ν' άρθρώση λέξη, μόνο άφησε ν' άκουση μέσα στο δωμάτιο τὴς άρρωστης, τὸ παράδοxo γέλιο του χί! χί! χί! χί!...

Η επίσκεψη, στάθηκε σύντομη. Η κουβέντα δεν εμπορούσε να κρατήση περισσότερα, μεταξύ τῶν τριῶν αὐτῶν ὑπ' ἴξωον, που τίποτα σταθερό, κι' αληθινό, δεν τὶς συνέδεε.

— Au revoir, Μαμά !

— Στο καλό !

— Εγὼ πάω, Τάνια. Θέλεις τίποτα ;

— Όχι... Ευχαριστώ... Πιστεύω να μείνετε έξω τὸ βράδυ...

Έχω ανάγκη ήσυχίας...

— Όπως θέλεις, Τάνια!

Άλλαξαν πάλι, τὴν ἴδια ψυχρή, μηχανική χειραγία με τὸν Πέτρο, και βγήκαν έξω, ο γιος σφυρίζοντας, ο πατέρας σκυφτός.

—*

Όταν έκλεισε η πόρτα, ή Τάνια άνασηκώθηκε. Ήταν νευρική. Ο Πέτρος τὴς τοποθέτησε ένα μαξιλάρι, ν' άκουμηση τὰ νῶτα της. Τὰ φτεινά, γαλανά της μάτια, έλαμπαν παράξενα.

— Μά γιατί, Πέτρο, με τυραννῶν αὐτοὶ οἱ άνθρωποι; Γιατί δεν με άφίνομα ήσυχη; Τί κοινὸ έχουμε, εμεῖς μαζί; Τί φταίω εγὼ, αν παιδι άκόμα, μ' έπειςαν να τὸν δεχθῶ για σύζυγο; Και γιατί θα εἶχα εὐθύνη, αν κείνη τὴ μοναδική βραδυά, τὴς κτηνώδους βίας, και τὸ σκorpίσματος τόσων ὄνειρων, συνελήφθη τούτο τὸ παιδί, και ήρθε στη ζωή, έντελῶς άνόητα; Γιατί αὐτοὶ οἱ νόμοι; Τούτες οἱ συνθήκες;

— Βέβαια... βέβαια, Τάνια — ψιδύρισε ο Πέτρος, περπατώντας πάνω κάτω μέσα στο δωμάτιο, με άκουμπισμένο τὸ σαγῶνι του στο χέρι, δίχως να τὴν κυτάξη.

— Έχεις δίκιο... έξηκολούθησε, πλησιάζοντας τὴν, και κυτάζοντας τὴν ήρεμα. — Μά ή ζωή σου, πειά, δεν θα ίσοροπηθῆ ποτέ! Άρχισεν άσημα, Τάνια! Και πρέπει να τὸ λάβης ὑπ' ὄψιν σου. Τὶς λίγες εβδομάδες, που περνᾶς — κατὰ μεγάλα διαλείμματα — κάτω απ' τὴ συζυγική σου στέγη, πρέπει να συγκρατεῖσαι, και να εἶσαι ήρεμη. Όταν κυτάζουμε μέσα μας βαθειά, και ἴδοῦμε ὅλες τὶς αδυναμίες και τὶς άθλιότητες που κούβει ή ψυχή μας άσυνείδητα, τότε θα ἴδοῦμε να λάμπη μέσα μας επίσης, τὸ φῶς τὴς συγγνώμης και τὸ οἶκτο.

— Ναι, Πέτρο. Και τὸ ξέρω πὼς αὐτὸς ο άνθρωπος δεν θα έπρεπε να ὑποφέρει, ἐξ αιτίας μου. Μά δεν εξαρτάται από μένα. Έχω μι' ένστικτη άποστροφή γι' αὐτόν. Ω! αν μ' εμιοῦσε, αν μ' εδῶχνε! Αν έκανε ένα κίνημα, που θα τὸν παρουσίαζε στα μάτια μου μπροστά, ὑπερήφανο, δυνατό, εκδικητή... Μά τὸν ξέρεις τί ὑποχωρητικός, τί ελαστικός που εἶναι. Υπάσχονε στιγμές που ερωτιέμαι: Άραγε ὑποφέρει αὐτὸς ο άνθρωπος; Μήπως εἶναι ευχαριστημένος κατὰ βάθος που σώζει τὰ προσήματα, με τὴν άνευτικότητά του; Νομίζεις πὼς με αγαπᾶ αληθινά; Τότε γιατί δεν επανασταται;

— Άκριβῶς γιατί σὲ αγαπᾶ. Τὸ ξέρω. Έχει για σένα, Τάνια, μι' αν άγάπη, που εἶναι θρησκεία. Εἶσαι ή λατρεία του, και τὸ μαρτύριο του. Έπειτα εἶναι και χριστιανός. Πιστεύει... Ελπίζει... Τί; ποιὸς ξέρει... Μά τὸν φθάνει τώρα, που σὲ ὀνομάζουν με τὸ ὄνομα του, όταν περνᾶς μέσα απ' τὸς ανθρώπους, και σηκώνονται γύρω

σου, ψίθυροι θαυμασμοῦ. Τὸν φτάνει πού, κάθε ἔξη μῆνες, ἓνα χρόνο, περνᾷ λίγες ἑβδομάδες σπίτι του, καὶ τοῦ ἀφίνας τὴν ἄκρη τῶν δακτυλίων σου νὰ τὰ φιλήσῃ. Εἶναι εὐτυχής, ὅταν εἰμπορεῖ νὰ ἀπαντᾷ, σὲ ὅσους τὸν ἀρωτοῦν:

— «Ναί. Ἡ Τάνια εἶναι καλὰ. Εὐχαριστῶ! Εἶτε. — Ἡ Τάνια ἐφθάσε τὸ Biarritz. Εἶχα τηλεγράφημα! Εἶτε. — Ἡ Τάνια εἶναι πάλι ἀδιάθετη... ἔστελα τὸ γιατρό!»

— Ὁ Ἄλέξης, εἶναι ἓνας δυστυχής, ἀξίζει τὴ συμπάθεια σου, Τάνια. Σοῦ ξεφεύγουν πολλὰ πράγματα. Δὲν εἰμπορεῖς οὔτε νὰ τὰ δῆς, οὔτε νὰ τὰ κρίνῃς. Σὲ πνίγει ἡ ἀποκλειστικότητα...

— Ἰσως.

— Ναί, ναί... Ἄκουσε... Ἐνα βράδυ, κατὰ τὴς δέκα πέρασα νὰ σὲ ἰδῶ. Ἦταν φωτισμένα τὰ παράθυρα τοῦ δωματίου σου. Νόμισα πῶς διάβαζες. Κι' ἀνέβηκα χωρὶς ν' ἀρωτήσω τὸ θυρωρό. Κτύπησα τὴν πόρτα, καὶ τὴν ἔσπρωξα. Δὲν ἦσαν μέσα. Μὰ ὁ Ἄλέξης ἦταν στὸ δωμάτιο σου. Τὸν πρόφθασα πού χάιδενε, μιὰ μεταξοτὴ μῶβ τουαλέττα σου, πού εἶχε ρίξει βιαστικά σὲ μιὰ berceuse. Ὅταν μὲ εἶδε ἔξαφνα μπροστά του, προσπάθησε νὰ πάρῃ ἐκεῖνο τὸ συνειθισμένο, τὸ ἀπαθὲς του ὕφος, μὰ δὲν εἰμπόρεσε. Καὶ μονάχα τὸ γέλιο του — χί! χί! χί! χί! — ἀντήχησε θλιβερά, μέσα στὸ δωμάτιο τὸ ἄδειο ἀπὸ σένα. Μὲ κύταξε σατισμένος, ἔκανε μισὸ κύκλο, στὶς φτέρες του ἀπάνω, ἔδειξε γύρω του ἀόριστα, καὶ μοῦ εἶπε μὲ ἀμηχανία:

— Καλησπέρα, Πέτρο... Ἡ Τάνια φαίνεται βγήκε... Φαίνεται νὰ πῆγε στὸ θέατρο... Συγγνώμη... Εἶναι λίγο ἀκατάστατα ἐδῶ...

Κι' ἄρχισε νὰ παραμερῆξῃ μὲ προσοχή, ἓνα ζευγάρι λευκὲς μπότες πού ἦτανε ριγμένε μπροστὰ στὴ τουαλέττα σου, — ἓνα μικρὸ καπέλλο μαῦρο, κάτι καρφίτσες, κάτι λιμίτσες πάνω στὸ Boudoir... Ἐνα λεπτὸ ἄρωμα — «Lotion fleur d'amour» — πλανιόντανε ἀκόμα στὴν ἀτμόσφαιρα τοῦ δωματίου σου, προδίνοντας τὸ βιαστικὸ σου πέραμα ἀπὸ κεῖ, γιὰ κάποιο rendez-vous...

Ἡ Τάνια χαμήλωσε τὰ μάτια της. Καὶ τὸ ἴδιο ρόδινο κῆμα πού της πλημμύριζε τὸ πρόσωπο, κάθε φορὰ, πού κάτι αἰσθανόνταν, τῆς τὸ πλημμύρισε καὶ τώρα, δίνοντας της πάντα, μιὰν ἔκφραση παρθενική. Ὑστερ' ἀπὸ λίγο εἶπε:

— Ναί... Εἶναι τραγική ἡ μοῖρα μας. Τὸ μέλλον μας τὸ βλέπω σκοτεινὸ, ἀβέβαιο. Καμμιά ἐλπίδα ἀπὸ πονθενά. Κανένα φῶς. Τὸ παιδί πού θὰ εἰμποροῦσε νὰ μᾶς κάμῃ, ἔστω καὶ ἀργά, νὰ σμιζοῦμε ἀπάνω στὴν ἀγάπη του, μεγάλωσε, σχεδὸν μονάχο, μακριὰ ἀπ' τὴ φροντίδα μας — στὸ οἰκοτροφεῖο — στὸ ξενοδοχεῖο — στὴ λέσχη... Δὲν μᾶς ἀνήκει. Δὲν τοῦ ἀνήκουμε. Εἶναι ἓνας ξένος... Κάποτε περνᾷ μερικὲς ὥρες μαζί μας... Αὐτὸ εἶνε ὅλο...

Καὶ τί θὰ ἔπρεπε νὰ κάμω τώρα παιά;

— Τὸ «πρέπει» δὲν ἔχει καμμιά σημασία. Τὸ τί θὰ εἰμπορέσεις νὰ κάμῃς. Αὐτὸ ἐνδιαφέρει. Μιά, σὺ εἶσαι παιά ἀνήμπορη, γιὰ τέτοιες προσπάθειες.

— Λοιπὸν;

— Λοιπὸν, θὰ ἐξακολουθήσῃς, τὴ-ζωή σου τὴν ἀνήσυχη! Ἐ-

χεις μιὰ ψυχὴ, πού δὲν εἰμπορεῖ νὰ ἀναπνεύσῃ δίχως ἔρωτα. Ὁ ἀγαπήσης λοιπὸν πάλι! Μιὰ μέρα θὰ ἰδῆς, πῶς τὸ καινούριο σου ἰδανικὸ, δὲν ἦταν πάλι, παρὰ μιὰ χίμαιρα... Θὰ κλάψῃς. Μὰ θὰ ξαναγαπήσῃς!

— Μὰ ὡς πότε θὰ τὸ εἰμπορῶ;

— Ὅσοτου θὰ διατηρεῖται καὶ τῆς ὁμορφιάς σου, τὸ θαῦμα...

Ἄν εἴξερες, Τάνια, τὴ δύναμη σου! Ποιὸς εἶπε, πῶς ἡ καλλονή, εἶναι μιὰ αὐτούσια μεγαλοφύα; Μὰ ἡ ψυχὴ σου — ἡ φτωχὴ ψυχὴ σου — εἶναι τόσο κουρασμένη, τόσο κουρασμένη...

— Καὶ ὅταν τὸ θαῦμα σβύσῃ;

— Θὰ πεθάνῃς! Θὰ πεθάνῃς, φτωχὴ μου Τάνια!

— Ἄ!...

— Ναί... ναί... τὸ ἐλπίζω... τὸ πιστεύω... Θὰ ἦταν φοβερὸ γιὰ σένα, νὰ ἐπιζήσῃς τοῦ ἑαυτοῦ σου... τῆς ὁμορφιάς σου δηλαδή.

Τῆς εἶχε πιάσει, τ' ἀδύνατα, τὰ μακριὰ της χέρια. Κ' ἡ Τάνια, τὸν ἐκύταξε μέσα στὰ μάτια, — ἀβέβαιη, κι' ἀνήσυχη.

Ὑστερ' ἀπὸ δέκα ἡμέρες, ὁ Πέτρος, ἓνα βράδυ, πέρασε νὰ τὴν ἰδῇ. Ἀνέβη ὅπως πάντα, κατ' εὐθείαν στὸ δωμάτιο της. Κι' ὅταν κτύπησε τὴν πόρτα, ἦρθε μὲ τὸ βιαστικὸ, τὸ νευρικὸ της βῆμα, κι' ἄνοιξε μονάχη της. Ἦτανε ντυμένη, μιὰ μαύρη τουαλέττα ἀπὸ μουσελίνα, φοροῦσε ἓνα πλατύγυρο καπέλλο μὲ μακρόλεπτες γυρτές ἔγκρετες, καὶ στὸ στήθος της ἀπάνω, ἓνα περιλαίμιο, δεμένο μ' ἓνα μεγάλο σμάραγδο, ἔρχινε ἰριδισμούς, στὸ φῶς τοῦ ἠλεκτρικοῦ. Τὰ ἴχνη τῆς τελευταίας της ἀρρώστειας, εἶχαν ἔξαφανιστεῖ. Ἡ πίκρα πού τὴν πλημμύριζε, ἐδῶ καὶ λίγες μέρες, ἐπίσης. Ἡ Τάνια ἦταν πάλι, ὀλόρωθη, ζωντανή, μαγεύτρα, μὲ τὴν πριγκιπικὴ της χάρη, τὸ θεῖο κορμί, τὰ φωτεινὰ μάτια, τὴ λάμψη, καὶ τὸ μυστήριο, τῆς ἀκατάβλητης ὁμορφιάς της.

— Ἄ! Καλὰ πού ἦρθες Πέτρο! Ἦθελα νὰ σ' ἔβλεπα. Νόμισα πῶς θὰ σὲ ἀντάμωνα στὸ θέατρο, καὶ πῆγαινα ἐκεῖ. Τὰ ἔμαθες; Σὲ μιὰ ἑβδομάδα φεύγω πάλι! Τὰ διώρθωσα μὲ τὸν Ἄλέξη...

— Ὅπως πάντα, πρόθυμος, ὁ ἀγαπητὸς Ἄλέξης; — ἀρώτησε μὲ μιὰ λεπτὴ εἰρωνία ὁ Πέτρος, τὴν ἴδια εἰρωνία, πού μεταχειριζόνταν κάποτε, ὄχι ἀπὸ κακία, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπὸ ντιλεταντισμό, κι' ὅταν δὲν ἠθέλε πολλές φορές, νὰ δεῖξῃ, τί αἰσθανόταν ἀκριβῶς.

— Ναί... ὅπως πάντα... κ' ἐσκέφθηκα, νὰ σὲ παρεκαλέσω νὰ φύγομε μαζί!

— Ἐμεῖς οἱ δύο;

— Ναί. Γιατί ὄχι;

— Μὰ φεύγω κ' ἐγώ, μεθαῦριο πρωί!

— Πῶς; Καὶ δὲν μοῦ εἶπες τίποτα; Καὶ μὲνε Πέτρο, ὅλο μυστήριο εἶσαι... ἔκαμε θυμωμένη ἡ Τάνια.

— Μὰ δὲν τὸ εἴξερα κ' ἐγώ. Ἐξαφνα τὸ ἀποφάσισα.

— Πές μου λοιπὸν γιὰ πού; Μήπως ἀκολουθήσομε τὸ ἴδιο

δρομολόγιο ; "Ελα κάθισε. "Εχουμε μισήν ώρα ακόμη, για τὸ θέατρο.

"Ἡ Τάνια κάθισε, σὲ μιὰ πολτρὸνα. Ὁ Πέτρος ξάπλωσε, στὴ γνωστὴ ἀγαπημένη του berceuse, αὐτὴ ποὺ πάντα ἐλίκνιζε τὶς οὐτοπίες τῆς Τάνιας, καὶ τὶς ἀνησυχίες του.

— Δὲν ξέρω, ποῦ θὰ σταματήσω Τάνια! Φεύγω δίχως σκοπὸ, ὅπως πάντα. Δὲν μοῦ ἀρέσουν τὰ προγράμματα. Ἐλπίζω ὥστίοσο οἱ δρόμοι μας, νὰ μὴν ἀνταμωθοῦν... Δὲν θὰ εἶχε ἐνδιαφέρον... Σὲ γνωρίζω τόσο καλά. Μὲ γνωρίζεις ἄλλο τόσο ἴσως... Ἔμεῖς ἔχουμε ἀνάγκη ἀπ' τὸ ἄγνωστο. Αὐτὸ μᾶς τρέφει. Μιὰ περιπέτεια μαζύ σου, θὰ μοῦ ἔκαμνε τὴν ἐντύπωση μιᾶς contemplation ξανά, γνωστοῦ τοπεῖου...

— Πέτρο!

— Ναι, ναί, καλὴ μου Τάνια... Καὶ μὴ νομίσης πὼς σὲ εἰρωνεύομαι.

"Ἐγειρε πίσω τὸ ἐκφραστικὸ κεφάλι του, μὲ τὰ μεγάλα μάτια, καὶ τὸ ψηλὸ φωτεινὸ μέτωπο. Ἄναψε ἓνα τσιγάρο. Ἡ Τάνια τὸν ἐκύταξε περίεργα, μὲ κάποιον πείσμα, στὰ κλειστά, λεπτά της χεῖλια, ἐνῶ τὰ μάτια της χαμογελοῦσαν παιγνιδιάρικα. Καὶ εἶπε :

— Μὰ πὼς θὰ φύγω μόνη, Πέτρο ;

— Μόνη ἐσύ ; ὦ! Θεέ μου! — Γέλασε πλατειά. — Σὲ δεκαπέντε ἡμέρες, θὰ μοῦ γράψης, πὼς κάποιος σὲ ἀγαπᾷ, καὶ πὼς νομίζεις ὅτι κ' ἐοὺ ἀρχίζεις νὰ αἰσθάνεσαι, κάποιαν ἀδυναμία, πάλι... Ναι, Τάνια. Δὲν θὰ μείνης μόνη. Σὲ βεβαιῶ. Πρὸς τὸ παρὸν τοῦλάχιστο.

— Ἀργότερα ;

— Ἀργότερα δὲν ξέρω. Τώρα φεύγω. Φεύγεις κ' ἐσύ. Ὁρα μας καλὴ ! Ταξίδια ἀνάμεσα σὲ χῶρες καὶ ψυχές... ταξίδια... Στὸ γυρισμὸ — μὲ μῆνες, χρόνια — ποῖος ξέρει πάλι, τί συγκινήσεις, τί καῦμούς, θάχης νὰ μοῦ ἱστορίσης, θάχω νὰ σοῦ διηγηθῶ ...

Σηκώθηκαν. Ἡ Τάνια ἔριξε στὸν καθρέφτη μιὰ ματιὰ εὐχαριστημένη. Τὸ σμάραγδο της ἔριχνε ἰριδισμοὺς στὸ φῶς τοῦ ἠλεκτρικοῦ. Ἐκανε ζέστη. Τὸ ρόδινο συνειθισμένο κῆμα, εἶχε πλημμυρίσει πάλι τὴ μορφὴ της. Στάθηκε ὀρθια. Κύταξε ἐπίμονα τὸν Πέτρο, ποῦ ἔβαζε τὰ γάντια του. Καὶ εἶπε μὲ φωνὴ δτόκωφη :

— Πέτρο !...

Ὁ Πέτρος τὴν ἀτένισε. Ἐγείνε γλωμὸς. Δίχως νὰ προσθέσῃ τίποτα, προχώρησε, ἀνοίξε τὴν πόρτα, στάθηκε, κ' ὕστερα, στρέφοντας στὴν Τάνια, εἶπε :

— Παρακαλῶ ...

Στὸ διάδρομο, περνοῦσαν ἄνθρωποι.

Θ. ΝΙΚΟΛΟΥΔΗΣ

ΑΘΗΝΑ.

ΠΑΛΙ ΓΙΑ ΝΑ ΖΗΣΕΙ

"Ὀλη τὴν ἡμέρα σχεδόν, ἀπ' τὸ πρωὶ ποῦ ξυπνοῦσε καὶ ἔβλεπε τὰ κοσμήματα τοῦ παληοδωματίου, φύλλα ἀμπелиοῦ, κληματαριάς, ποῦ κάπου, κάπου εἶχανε μπαλώματα, ἴσαμε τὸ βράδυ, ποῦ ἔβλεπε νὰ ἀνάβουνε τὰ φῶτα στὰ παληόσπιτα τῆς παλιᾶς συνοικίας, θυμώτανε, θυμώτανε...

Καὶ πρώτα, πρώτα τοῦ εἶχαν ἔρθει πρόσωπα, ποῦ γυρίζανε σὰ φαντάσματα, τότε, στὴ γειτονιά, ποῦ ἡ ζωὴ τους ἦτανε λίγη, κάτι γέροι πολὺ, ἄρρωστοι, ἢ τρελοί, πρόσωπα, ποῦ ποτὲ ἄλλοτε δὲν τοῦ εἶχανε φανεῖ στὸ νοῦ του, τόσα καὶ τόσα χρόνια ποῦ ἔμενε μακριά, καὶ κεῖ αὐτὰ, αὐτὰ πρώτα τοῦ παρουσιαστήκανε.

Καὶ θυμήθηκε καὶ ἓναν ψηλὸ, ψηλὸ, κίτρινο γέρο, ποῦ περνοῦσε σιγά, σιγά, σούθροντας τὰ πόδια του, καὶ ποῦ τὰ παιδιὰ τὸν εἶχανε βγάλει «ψυχὴ». Ὅταν ἡ ψυχὴ περνοῦσε μὲ τρόμο τὰ παιδιὰ προβάλλανε καὶ τὸν κυτᾶνε κρυφά. Καὶ ἂν τύχαινε καὶ ἦτανε κανένα στὸ δρόμο; Θὰ τὸ ἔβαζε εὐθὺς στὰ πόδια γιὰ νὰ βρεῖ μέρος νὰ κρυφτεῖ ἀπ' τὴν ψυχὴ, ποῦ ψηλὴ, ψηλὴ καὶ ἀδύνατη σὰν ξωτικό, βάδιζε σιγά σιγὰ στὴ μέση τοῦ δρόμου.

Ὁ Ζουμούλας ρώτησε τὸν ἑαυτὸ του :

— Ἀπὸ πότε ἄρραγε νὰ ἔχει πεθάνει αὐτός ;

Θυμήθηκε καὶ τὸν τρελοΓιάγκο, ἓναν τρελό, ποῦ ἔβγαине σὲ μιὰ ψηλὴ, κεῖ κοντά, ταράσσα καὶ ἔμενε ὅλη τὴν ἡμέρα μιλῶντας μόνος καὶ κἀνοντας καὶ σχήματα, χειρονομίες.

Κάποτε χανότανε, γιὰ λίγες μέρες, καὶ ὅταν φαίνονταν τὸν ἀκούγανε νὰ λέει δυνατὰ :

— Πᾶνε, πᾶνε, φεύγουν τὰ κινράβια, φεύγουνε τὰ σπίτια!

Καὶ ρώτησε πάλι τὴν κυρὰ Μαργιορῆ, μιὰ παλιὰ, παλιὰ τῆς γειτονιάς, ποῦ καθότανε στὸ κάτω πάτωμα τοῦ πατρικοῦ του σπιτιοῦ, καὶ ποῦ τὰ ἤξερε ὅλα μὲ τὸ νὶ καὶ μὲ τὸ σί.

— Ὁ τρελοΓιάγκος ;

— Οὐ, οὐ! ἔκανε αὐτὴ, μὰ ποῦ τὸν θυμήθηκες πάλι κι αὐτόν ; Κι αὐτὸς ἔχει χρόνια καὶ χρόνια !

— Ὁ πατέρας του ;

— ὦ, γιὰ τὸ Θεό! Μά, καί μένε, μεῖς γεράσαμε καὶ σὺ ρωτᾷς γι αὐτόν τι ἔγινε !

— Πᾶει καὶ πᾶει !

Ἄφου κόντευε νὰ γείνει τὸ στοιχειὸ τῆς γειτονιάς ! Πᾶει καὶ ὁ γιὸς του, ὁ μικρότερος, ἓνας ποῦ ἔκανε τὸν ὄμορφο !

— Τὸ σπίτι ;

— Τὸ σπίτι ; Αὐτὸ τῶχει μιὰ ἐγγονὴ του, ἀπ' τὴν κόρη του. Δὲν κάθεται ὅμως ἐδῶ, μένει μέσα ! Αὐτοὶ μεγαλοπιάνονται τώρα ! Ἐί.

Ἄλλ' ἢ γειτονιά δὲν εἶχε ἀλλάξει ποῦ φύγανε τόσα καὶ τόσα πρόσωπα. Πάλι τρέχανε μέσα σαυτὴ, ὅπως καὶ τότε, γέροι, νέοι, παιδιὰ, κορίτσια !

Όταν είδε κάποιον γέρο, χοντρό, με μεγάλα μουστάκια να κυνηγά βλαστημώντας κάτι παιδιά, θυμήθηκε έναν άλλο γέρο, μισότρελο, που, όπως κι αυτός, κυνηγούσε με τις πέτρες, τα παιδιά, που τον πειράζανε και τους βλαστημούσε και όλα τους τα ξερά.

Γιαυτόν η κυρά Μαργιορή δεν ήξερε τίποτα, για το νέο όμως τρελό της γειτονιάς, του είπε, πώς θα τον είχε γνωρίσει, όταν έμεινε κει, γιατί ήτανε παιδί της γειτονιάς αυτός. Τον λέγανε Τζάκα! Έκει δίπλα μάλιστα, καθότανε. Είχε ο πατέρας του κάρφο!

Σά να θυμήθηκε!

— Ναι, ναι!

Και σιγά, σιγά του ήρθε στο νου καλά.

Ήταν, ίσα, ίσα, κείνο το παιδί, που, περισσότερο απ' όλα, πειράζε τον τρελό!

Πόσες φορές μαζί δεν είχανε πάει στον πετροπόλεμο, δεν επήγανε να κλέβουνε αμυγδαλά!

Άλλο πρόσωπο παρουσιάστηκε μαυτές τις ενθύμησες. Ο γέρο Τσόρης! Ένας γέρος κοντός, κοντός με μιά τουφέκα γιγάντια στους ώμους του.

Ήταν ο κύριος του κτήματος, που είχε τις αμυγδαλιές.

Και ρώτησε την κυρά Μαργιορή.

— Οι αμυγδαλιές τί γινήκανε;

— Πάνε και πάνε κι αυτός!

Οι αμυγδαλιές ήτανε σένα χαμήλωμα, όχι πολύ μακρινά απ' τη γειτονιά, και τα παιδιά, όταν δεν είχανε σχολείο, μαζευόντουσαν στα γύρω ύψώματα και τις κνιάζανε, κάνοντας σχέδια πώς θα κατώρθωναν να πηδήσουνε τη μάντρα, και να τρέξουνε στα κλαδιά τους τα γεμάτα καρπό.

Και μοιάζανε έτσι σαν τα παληκάρια, που γυρίζανε γύρω απ' τον κήπο τον μυθικό του δράκοντα για να αρπάξουνε τη σκλάβια βασιλοπούλα.

Πάνω όμως στα σχέδια, τις περισσότερες φορές, θα φαινότανε ο γέρο Τσόρης, σωστός φύλακας δράκοντας, να περπατά μες τις αμυγδαλιές του με την τουφέκα του στον ώμο. Και όταν έβλεπε το μάζεμα των παιδιών στεκότανε, κατέβαζε απ' τον ώμο του το τουφέκι και τα κύταζε. Τότε κάποιος απ' τα παιδιά θα του φώναζε, βάζοντας τα χέρια γύρω απ' το στόμα του.

— Για βαιδράκια πώς γέρο Τσόρη;

✱

Άλλ' η ζωή που είχε περάσει, μιά μακρινή ζωή, απ' όταν έφυγε απ' εκεί, δεν ερχότανε όπως άλλοτε στο νου του πιά, οα να είχε σβύσει απ' την μνήμη του απ' την ημέρα, που πάτησε στο πατρικό του σπίτι.

Μιά φορά μόνο, μιά φορά, σε κάτι ώρες της νύχτας, που μόνο το θωλόγι άκουγότανε να ρίχνει στη σιωπή τους χτύπους του, του ήρθε η άλλη ζωή, εκείνη, που τον είχε κάνει πάλι να λησμονήσει την πατρίδα του, το σπίτι, τη γειτονιά του και τα τόσα, τόσα...

Και τότε, τις ώρες εκείνες, θυμήθηκε ένα άλλο σπίτι, άλλη πόλη

και γειτονιά και άλλα πρόσωπα. Ύστερα περάσανε θλιβερές σκηνές, σκηνές που έκαναν την ψυχή του να βυθίζεται πάλι στην παλιά λύπη και να αισθάνεται τον πόνο της οα να άγγιζε πληγή που δεν είχε κλείσει. Και μετά απ' αυτά είδε μιά νέα ξανθιά, ένα χρυσό κεφαλάκι...

Άλλ' εδω σταμάτησε. Πόνεσε πολύ, πολύ και έκλεισε την ενθύμηση. Οι μέρες, που πέρασε με κείνη δεν θέλησε να βγουν έξω, να τις σκεφτεί, δεν τόλμησε να αντικρίσει την ευτυχία τους, γιατί μετά έπρεπε να δει και τη συμφορά που έσερνε αυτή!...

Τη φωτογραφία της γυναίκας με το χρυσό κεφάλι την είχε κλειδωμένη σ' ένα μικρό μπαούλο και άλλοτε, πριν έρθει στο πατρικό του σπίτι, συχνά, συχνότατα, το άνοιγε και την έβλεπε, περνούσε ώρα μαζί της.

Άλλά τώρα, πώς έγεινε, πώς; δεν μπορούσε να το καταλάβει, αισθάνεται σαν να έπεσε κάποια σκέπη στην αγάπη του και την έκρυψε και μαζί μιά νέα ζωή να χύθηκε στην καρδιά του. Αισθάνεται τη νεανική ορμή, την καρδιά του να πετά στο πέρασμα γυναίκας νέας, στο σκληρό κρότο τακουνιού κοριτσιού, που διαβαίνει κάτω απ' τα παράθυρά του. Και τ' ακούει που περνά, το βλέπει που διαβαίνει σιγά, κουνητά και η καρδιά του πλημμυρίζει, ξεχειλίζει απ' ηδονή και ο νους του σκοτιάζεται, ταράζεται απ' αυτή.

Μα κάποτε, μιά πόση, πόση μαυρίλα του ρίχνει, μιά σκέψη κακιά, μοθηρή που του λέει πως μοιάζει αυτό με άναμμα φωσιού σε ραγισμένη πολύ και θαμπή λάμπα.

Και βλέπει, ναι βλέπει καλά, πώς έχει δικαιο ή σκέψη αυτή, αλλά τί να κάνει; που όσο σωριάζεται τόσο αισθάνεται την καρδιά του να πηδά στο χτύπημα του τακουνιού και η ηδονή, που χύνεται στο νου του, δυνατά να του φέρνει την λαχτάρα της νεότης.

Και όταν δεν μπορεί να σηκωθεί, φέρνει με το νου του το κοριτσάκι να περνά με τα χέρια στις τσέπες του επανωφοριού του, που μέσα το σώμα σαλεύει, κουνιέται...

Άλλ' ούτε μπορεί να κρατηθεί τώρα, και όταν σηκώνεται με κόπο και το βλέπει να περνά δεν κρατιέται πια και αναστενάζει δυνατά, αναστενάζει από επιθυμία που έχει σ' αυτό, αναστενάζει απ' τη λύπη για τη νεότη, που έφυγε, και γιατί θέλει να ζήσει, να ζήσει!..

✱

Έτσι πάγαινε ο Ζουμούλας ίσαμε ένα απόγευμα, που, καθώς καθότανε στο παράθυρο, είδε μιά νέα να περνά με κίτρινο φόρεμα και καπέλο μεγάλο, που άφινε μόλις να φαίνεται ένα προσωπάκι ώχρο.

Αναστενάξε και αναστενάξε δυνατά, όπως έκανε σε κάθε νέα που έβλεπε, και η κόρη γύρισε και τον κύταζε.

Είδε τότε, ο Ζουμούλας, ένα προσωπάκι ξανθό, ωραίο, αλλά και κάτι μάτια, που έκαναν με τη φωτεινή τους γλύκα, τα δικά του να σκοτεινιάσουν. Και η κόρη αυτή μίπηκε σένα σπίτι κοντινό του. Άλλά γιατί, μετά απ' αυτό, του ήρθε η ενθύμηση της ζωής, που είχε λησμονήσει, και η ενθύμηση της κόρης με το χρυσό κεφαλάκι;

Και είχε νυχτώσει και αυτός έμεινε κει, κοντά στο παράθυρο

καθισμένος, βυθισμένος στην παληά λύπη και εὐτυχία, όταν συνήρθε από κάποια φωνή γνωστή του, πολύ γνωστή του, που τον φώναζε με τὸ μικρὸ ὄνομα του, τὸ χαϊδευτικό, καὶ σηκώθηκε καὶ κύταξε κάτω.

Μαῦρες σκιές γυναικῶν εἶχανε σταθεῖ ἀπ' ἔξω ἀπ' τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ του.

— Ἐλα λοιπόν! Μίμη!

Ἡ φωνὴ καθαρὴ, καθαρὴ τῆς γυναίκας του, ὅπως τὸν φώναζε...

Σὰ συρμένος ἀπ' τὴ φωνὴ καὶ σὰ μέσα σὲ ὄνειρο, χωρὶς νὰ σκεφτεῖ, με κόπο πάγαινε πρὸς τὴ σκαλιά.

Καὶ ἦταν ἡσυχία τώρα ἔξω, ἡσυχία. Καὶ ἡ φωνὴ πάλι μέσα σαυτῆ, λεπτή, γλυκειά, γλυκειά.

— Μίμη!

Κατέβηκε με κόπο, με κόπο σύρθηκε στὴν αὐλὴ καὶ προχώρησε καὶ πρόβαλλε ἀπ' τὴν πόρτα.

Τίποτα, τίποτα! Κανείς! Οἱ σκιές τῶν γυναικῶν εἶχανε χαθεῖ, ἡ μαυρίλα τῆς νύχτας μόνη...

Καὶ ὁ οὐρανὸς σκοτεινὸς πέρα καὶ πέρα. Μιά ἀστραπὴ ἔλαμψε στὸ βάθος, μακρὰ, σὰ νὰ σηκώθηκε δαίμονας καὶ κύταξε καὶ πάλι κρύφτηκε με μιᾶς.

—*

Τὴν ἄλλη μέρα σηκώθηκε πρωῖ, πρωῖ καί, ἀφοῦ ἤπια τὸν καφέ του, πῆγε στὸ παράθυρο.

Ἀπ' τὴν ἀνοικτὴ πόρτα, καθὼς γύρισε, πρὶν καθῆσει, εἶδε τὴν κυρὰ Μαργιορῆ νὰ σαρώνει στὸ ἄλλο δωμάτιο, μέσα σὲνα ἀραιὸ σύννεφο σκόνης, ἔχοντας τυλιγμένο τὸ κεφάλι της μέσα ἄσπρο πανί.

Ὁ δρόμος ἦταν ἔρημος καὶ μόνο τρεῖς κατοίκικες γυρίζανε σὰν ἀλήτες, δῶ καὶ κεῖ, ψάχνοντας.

Σύννεφα ἄσπρα ἐρχόντουσαν καὶ ἀπλώνονταν στὶς ράχες τοῦ ἀντικυρνοῦ βουνοῦ. Εἶδε ἓνα καὶ τοῦ φάνηκε σὰ φεῖδι φτερωτὸ ὅμοιο με κεῖνα, ποῦ ζωγραφίζονε στὶς εἰκόνας τῶν ἀγίων. Καὶ αὐτὸ τοῦ θύμισε ποῦ μικρὸς καθόταν ὄρες βλέποντας τὰ σύννεφα, τὶς μορφές ποῦ ἔπερναν... Τὸ σάρωμα ξακολουθοῦσε μέσα.

Τὰ κοριτσάκια ὅμως τώρα ποῦ περνοῦνε, δὲν τὰ προσέχει καὶ τόσο πιά, οὔτε ἀναστενάζει ὅπως ἄλλοτε.

Ὁ θόρυβος τοῦ σαρώματος ἔπαυσε.

— Μά, χριστιανέ μου, κάνει ρεῦμα, δὲν κλείνεις τὸ παράθυρο!

Ἄκουσε τὴ φωνὴ τῆς κυρὰ Μαργιορῆς ξαφνικά.

Δὲν ἀπήντησε, ἀν καὶ αἰσθάνθηκε στὰ νεφρά του κρύο. Εἶχε δεῖ μιὰ νέα νὰ βγαίνει, ἀπ' ἓνα σπίτι κοντινὸ, με κίτρινα ρούχα.

Καὶ ἦταν ἐκεῖνη πάλι ἐκεῖνη ἡ κόρη, ποῦ εἶχε περάσει καὶ τὴ χθεσινὴ μέρα τὸ ἀπόγευμα.

Πέρασε πάλι ἀπὸ κάτω, ἀπ' τὸ ἀντικυρνοῦ πεζοδρόμιο, καὶ ἄμα ἔφθασε κοντὰ σήκωσε τὸ κεφάλι της καὶ τὸν κύταξε.

Ἄναστενάξε σιγὰ με πόνο, πόνο.

— Θεέ! Δὸς μου νιάτα, νιάτα! Θεέ! εἶπε σχεδὸν δυνατὰ.

— Τί εἶνε; τὸν ρώτησε ἡ Μαργιορῆ ἀπ' τὴν πόρτα τοῦ δωματίου.

Τὸ ἔκρυψε καὶ τὰ ἔχασε σὰν μικρὸς μαθητῆς, ποῦ τὸν πιάνουν νὰ κυτᾶζει κανένα κοριτσάκι καὶ τρομάζει, ντρέπεται.

—*

Τὸ ἀπόγευμα πῆγε κάτω στὸν μικρὸ κήπο. Καὶ τὸ κατώρθωσε, αὐτὴ τὴ φορὰ, με τὴ βοήθεια τῆς κυρὰ Μαργιορῆς, ποῦ ἀφοῦ προσπάθησε νὰ τὸν ἐμποδίσει, λέγοντας γιὰ ὑγρασίες καὶ τὰ λοιπά, τὸν βοήθησε νὰ κατεβεῖ τὴ σκαλιά.

Ἐμεινε κοντὰ στὴν πόρτα περιμένοντας.

Φυσοῦσε ἄνεμος καὶ ἔσειε τὰ μεγάλα πεύθα τῆς αὐλῆς. Δὲν μποροῦσε τίποτα νὰ θυμηθεῖ, τίποτα νὰ σκεφτεῖ. Καὶ ἡ ἐνθύμησις ὅτι πόσο μικρὸ εἶχε γνωρίσει τὰ δέντρα, εὐθύς ἦρθε καὶ χάθηκε. Σὰν νὰ ταρᾶζότανε ὁ νοῦς του ἐδιώχνε ὅλα, ὅτι προσπαθοῦσε νὰ σταθεῖ πάνω του.

Κάποτε κύταξε τι ἔκανε ἡ κυρὰ Μαργιορῆ καὶ ἡσύχασε ποῦ τὴν ἄκουσε, σὲ ὄχι πολὺ, νὰ πλένει μέσα στὸ πλυταριό.

Στὸν κρότο τακουνοῦ σηκωνότανε πιάνοντας τὴν ἀμπάρα τῆς πόρτας, καὶ ἔβλεπε ἔξω.

Καὶ ἡ ὄρα περνοῦσε.

Ἡ Μαργιορῆ φάνηκε νὰ βγαίνει φορτωμένη ἓνα πανέρι ρούχα βρεμμένα γιὰ νὰ τὰπλώσει πάνω στὴν ταράτσα.

Τὸν συμβούλεψε νὰ τὸν βοηθήσει ν' ἀνεβεῖ ἐπάνω, ἀλλ' αὐτὸς δὲν θέλησε. Δὲν αἰσθάνοτανε κρύο.

Ὁ καιρὸς εἶχε φιαῖξει, ὁ ἄνεμος, ποῦ φυσοῦσε εἶχε κοπεῖ.

Ἐνα τακουνάκι χτύπησε...

Πεταχτήκε γρήγορα ὅσο μποροῦσε.

Ἡ κόρη με τὰ κίτρινα ρούχα καὶ τὸ μεγάλο καπέλο ἐρχότανε, καὶ ἐρχότανε μάλιστα ἀπ' τὸ πεζοδρόμιο τοῦ σπιτιοῦ του!

Ἄμα τὸν εἶδε ὅμως αὐτὴ νὰ βγαίνει, κοιτοστάθηκε σὰ νὰ φοβήθηκε, ἔπειτα με πιὸ γρήγορο βῆμα προχώρησε καὶ πέρασε.

— Ἄχ! ἔκανε μπαίνοντας στὴν αὐλὴ ὁ Ζουμούλας, θεέ, θεέ μου τί εἶνε αὐτὴ! Δροσιά, κρίνος, οὐρανός! Καὶ νᾶμε γέρος, γέρος! Ἄκους! γέρος! γέρος! Ἄχ! Καὶ σφίγγοντας τὰ δάχτυλά του δυνατὰ κινήθηκε δῶ καὶ κεῖ, ἀλλ' οἱ πόνοι τῶν ποδιῶν του τὸν σφίξανε καὶ τὸν ἔκαναν νὰ καθῆσει.

— Πάει, πάει! εἶπε κουνώντας τὸ κεφάλι με ἀπελπισία. Μὰ πῶς με κυτᾶζει! Εἶδες πῶς με κυτᾶζει!

Ὁ γέρο Ζουμούλας σταμάτησε καὶ τὸ στόμο του ἄνοιξε γιὰ νὰ γελάσει.

— Ἄ, Ἄ! Νᾶτος! ἔκανε δείχνοντας τὸν ἑαυτό του, νᾶτος ὁ γέρος! Πῶς τὸν κυτᾶζει! Θέλει καὶ πολὺ; νομίζεις, νὰ τὸ πάει ὅτι τὸν ἀγάπησε; Θέλει καὶ πολὺ; Τὸν καυμένο! Βοῆ γέρο, δὲν κυτᾶζεις καλλίτερα γιὰ τὴν ψυχὴ σου, μόνη θέλεις ἀγάπη; Τώρα σὲ καταλαβαίνω, σὲ καταλαβαίνω, μὰ τί νὰ σοῦ πῶ; Ἐχεις δεῖ ποτέ σου μέλυσσα νὰ τρέχει στὸ ξερό, στὸ μαραμμένο λουλούδι; στὸ πεταμένο;

Καὶ τὸ σκοτάδι ἐρχότανε καὶ αὐτὸς ἔμεινε κεῖ.

Αισθάνθηκε όμως ξαφνικά ψύχρα δυνατή και σηκώθηκε γρήγορα. Η Μαργιορή δεν φαινόταν ακόμα.

Από πάνω του είδε τα σκοτεινά και βαριά κλαδιά των πεύκων και του φάνηκανε σαν σύννεφα μαύρα και κατεβασμένα κάτω χαμηλά, χαμηλά, και μια ένθymηση του ήρθε στο νου.

Θυμήθηκε που μικρός, πολύ μικρός, άκουγε τη μάνα του να λέει, πώς υπήρχε εποχή, που, επειδή οι άνθρωποι ήτανε πολύ καλοί, ο ουρανός ήτανε χαμηλά τόσο, τόσο χαμηλά, που τα βώδια σήκωναν το κεφάλι τους και τον αγλύφανε.

~

Την άλλη μέρα ή κυρά Μαργιορή του έφερε μια γλάστρα με λουλούδια. Τον είχε πάρει πώς αγαπούσε τα άνθη και ήθελε να τον ευχαριστήσει.

Και ήτανε κάτι άσπρα λουλούδια σά μικρά άσπρα κουνουνάκια. Τα έβαλε πάνω στο τραπέζι του.

Και είχε στενοχωρηθεί πολύ, μα πολύ, αυτή την ημέρα. Γιατί άμα πλύθηκε, είχε σταθεί στον καθρέφτη κοιτάζοντας το πρόσωπό του. Και είδε τα μάγουλα του πεσμένα, το δέρμα όλο ρυτίδες, τα μύτια θαμπά, δακρυσμένα, αλλαγμένα, είδε πόσο, πόσο είχε αλλάξει τελευταία, είχε καταβληθεί.

Και ήθελε να τρέξει πάλι στη ζωή!

Και νόμιζε να είδε λάκκους, λάκκους να ανοίγουνε γύρω του και να έβλεπε το κοκκινωπό χρώμα του χόματος. Του φάνηκε σά να ζητούσε απ' εκεί να πηδήσει σε μια άλλη ζωή, χωριστή, που βρισκόταν ή νέα με τα κίτρινα ρούχα, και να την είδε, αυτή τη ζωή, σαν κίπο γεμάτο λουλούδια πολύχρωμα, εδώδη...

Φοβήθηκε στην αρχή το φριχτό άνοιγμα των λάκκων και έτσι του ήρθε να τρέξει, να φύγει, και αισθάνθηκε στενοχώρια μεγάλη, τροφή, που είδε σά νάταν από παντού κλεισμένος! Ύστερα όμως μελαγχόλησε, μελαγχόλησε πολύ.

Στο νου του φάνηκε εκείνη, εκείνη, που θα γινότανε γυναίκα άλλου, άλλος θα την χαιρότανε και ταράχτηκε.

— Όχι, όχι! φώναξε και κινήθηκε μέσ' το δωμάτιο.

— Ποτέ! Έκανε γυρίζοντας με κόπο.

Οί πόνοι τον πίασανε δυνατοί και κρατήθηκε απ' το χρεβάτι.

— Πώς να κάνω; είπε με βογκιτό.

— Μα πώς θέλεις, τί; Πώς να γείνει; είπε συμβουλευτικά στον εαυτό του και με συμπάθεια.

— Πώς, πώς!...

Έσφιξε τα δάχτυλά του και κύταξε ψηλά με μίσος. Έπειτα μια επιθυμία του ήρθε. Να μπορούσε να έκοβε της νέας εκείνης τη ζωή!

~

Και τον πονούσαν τα πόδια του περισσότερο απ' άλλοτε. Χτές γιατί τα είχε κουράσει, το ένα είχε πριστεί και ή κάθε όρμητικιά κίνηση, που έκανε, ήτανε και ένας πόνος μεγάλος.

Κάθησε κοντά στο παράθυρο.

Στο γαλανό ουρανό και πάνω απ' το βουνό, ένα συννεφάκι είδε να κατεβαίνει σαν τουφέρα από κλωστές άσπρες, μπαμπάκι, ριχμένο κάτω απ' τον θόλο τον ουρανό.

Και ή ημέρα ήτανε σαν καλοκαιρινή, άερας δεν φυσούσε, ή λίγος, πολύ λίγος σά νάταν ή πνοή της άνοιξης, που έρχότανε.

Μια σκέψη θλιβερή του έφερε πάλι μελαγχολία. Θέλησε, ύστερα, να συμβουλευτεί τον εαυτό του, να του πει πολλά, άλλ' είδε το αδύνατο. Έκείνο όρθώνετο δυνατό και τον ανάγκασε να πάψει.

Το τακουνάκι στο δρόμο πάλι. Το κορίτσι με τα κίτρινα ρούχα περνούσε...

Σκυμμένος την κύταζε, την ακολουθούσε με το βλέμμα.

— Θεέ! δός μου νιάτα, νιάτα! αναστέναξε σιγά και είπε με πόνο, πόνο.

Άκουσε τη Μαργιορή να ανεβαίνει τη σκάλα γρήγορα. Δέ φορούσε τα ξυλοπάπουτσα και ανέβαινε δίχως κρότους μεγάλους. Και την είδε σε λίγο να έρχεται με τον καφέ του.

— Καλέ, είδες μέρα! Καλοκαίρι σωστό! Μπά! Δέν είδες και τις βιολέτες; άνθισανε! Ο κουτσοφλέβαρος πάει γέραςε, δέν αγριεύει πιά! Τώρα θά σου φέρω και ψωμί! Το λησιμόνησα!

Και έφυγε γρήγορα.

Αυτόξ ξαναείπε με το νου του χωρίς να θέλει.

— Οί βιολέτες άνθισανε! Έπρόσεξε, έπειτα, σαυτό, που έλεγε, και:

— Χειμῶνας, αλήθεια, είνε ακόμα, πώς άνθισανε οί βιολέτες; ρώτησε με άπορία.

Και ενώ δέν αγαπούσε τα άνθη, ούτε τα πρόσεχε ποτέ, αισθάνθηκε να τα αγαπά και επιθυμιά να δει τις άνθισμένες βιολέτες, να τις δει και να αναπνεύσει το άρωμά τους, που άλλοτε δέν το πρόσεχε, περνούσε αδιάφορος.

— Όραιες θάνε! είπε στο τέλος.

Η Μαργιορή του έφερε το ψωμί, που είχε λησιμονήσει, και στάθηκε εμπρός του.

— Θυμάσαι το γέρο Μουστάκα; Όχι! Έναν, καλέ, της γειτονιάς, που όλο χτυπούσε, όπου κι αν στεκότανε, το σβέσκο του κάνοντας ότι πιάνει ψηρες! Καθότανε εδῶ, μετά τη γωνιά!

— Σά να θυμάμαι κάτι! της είπε χωρίς να θυμάται τίποτα. Λοιπόν;

— Τόν είδα απόψε στον ύπνο μου και με πήγε να!

— Και που καθόταν αυτός, είπες;

— Νά, εδῶ κοντά! Μετά τη γωνιά!

— Μετά τη γωνιά; Στο δεύτερο;

— Όχι! στο παρακάτω! Αυτό που είπες είνε του Σουσουμά! Του Μουστάκα τόχει ο γαμπρός του τώρα και το νοικιάζει!

— Και ποιός κάθεται κει τώρα;

— Τόν Σεπτέμβρη ήρθανε. Έμπορος, λένε, ότι είνε! Έχει μια κόρη μόνη, μια ούμ! Να την πιεις στο ποτήρι!

Ἡ καρδιά τοῦ Ζουμούλα χτυποῦσε δυνατὰ καὶ αἰσθάνθηκε τὴν ἡδονὴν νὰ τὸν ζαλίζει...

— Μιὰ μὲ τὰ κίτρινα; ρώτησε.

— Ναί, αὐτή! Εἶνε ἀραβωνιασμένη!

Ὁ Ζουμούλας τὰ ἔχασε σὰν αὐτὰ τὰ λόγια νὰ τοῦ πέσανε στὸ νοῦ βαριά σὰν μολύβι.

— Μπᾶ! ἔκανε ὁμως.

— Ναί! Καὶ γρηγορὰ, καθὼς φαίνεται, θὰ ἔχουμε γάμο στὴ γειτονιά μας, ποῦ ἔχουμε νὰ δοῦμε καιροὺς καὶ ζαμάνια!

✱

Τὸ ἀπόγευμα πάλι πῆγε κάτω, στὸν κῆπο, μὲ τὴ βοήθεια τῆς κυρᾶ Μαργιορῆς.

— Καλέ, κίττα τὶς βιολέτες! τοῦ εἶπε αὐτή.

Καθισμένος κοντὰ στὴν πόρτα μὲ θλιβερὴ ματιά, ἐπρόσχε νὰ μὴν ἀκούσει τὸ τακουνάκι καὶ σὲ κάθε κρότο τακουνιοῦ σκληρὸ σηκωνώταν.

Κάποτε ἀνέπνεε τὴν εὐωδιά, ποῦ ἔχυναν οἱ βιολέτες καὶ τότες αἰσθανότανε σὰ νὰ τυλιγόταν ἡ ψυχὴ του σφιχτὰ στὴν μελαγχολία.

Ἄλλοτε γύριζε καὶ τὶς κύταζε καὶ ἔλεγε, χωρὶς νὰ τὸ θέλει, τὰ λόγια τῆς Μαργιορῆς, ποῦ τοῦ εἶχε πεῖ, ὅταν ἔφρευγε.

— Πρόωρα ἀνθίσανε οἱ βιολέτες, πρόωρα!

Ἐβλεπε τὶς μέλισσες νὰ πετοῦνε βουίζοντας κοντὰ τους, πάνω τους, καὶ νὰ τοὺς πίνουν τὴ δροσιὰ τους, τὸ αἷμα τους. Εἶδε καὶ μιὰ πεταλούδα κίτρινη νὰ πετᾷ καὶ αὐτὴ πάνω ἀπ' τὰ λουλούδια.

— Μὰ πόσο θὰ ζήσει! ἔκανε νὰ πεῖ, ἀλλὰ στάθηκε γιὰτὶ σκέφθηκε, ὅτι μὲ τὸ ἴδιο δὲ μαζεύεται στὸ τέλος ἕκαστου, ὁ ἴδιος λογαριασμός, καὶ ἀπ' τὸ πολὺ καὶ ἀπ' τὸ πολὺ λίγο;

— Ἐνα μηδέν, ἕνα μηδέν! εἶπε σιγά.

Ἐπὶ τέλος ἀκουσε ἕνα τακουνάκι καὶ τινάχτηκε.

Αὐτὴ, αὐτὴ ἦτανε! Καὶ ἐρχότανε πάλι ἀπ' τὸ δικό του πεζοδρομιο σὰ νὰ τὸ ἔκανε ἐπὶ τοῦτο.

— Ἄς τὴν βλέπω, νὰ τὴν βλέπω μόνη! εἶπε πέφτοντας στὸ κάθισμά του ἅμα ἡ κόρη πέρασε.

Ὁ ἥλιος εἶχε δύσει. Τὸ σκοτάδι ἀραιὸ ἐρχότανε. Τὰ παληόσπιτα ἀρχίζανε νὰ σκοτεινιάζουνε καὶ καπνοὶ γυρίζανε στὴν καθαρὴ ἀτμοσφαῖρα. Ὅταν ἀνέβηκε εἶδε πάνω ἀπὸ σωρὸ δέντρων ἕνα κυπαρίσσι νὰ προβάλλει σὰ δάχτυλο γιγάντιο μαῦρο δείχνοντας τὸν οὐρανό.

✱

Ὅταν ἐξύπνησε, ἀκουσε τὰ τσόκαρα τῆς κυρᾶ Μαργιορῆς νὰ χτυποῦνε τὴ σκάλα τῆς ταράτσας, ὀμιλίες, ἔπειτα μιὰ φωνὴ νεανικὰ νὰ τραγουδεῖ ἕνα τραγοῦδι παληό, ποῦ θυμῆθηκε πῶς μιὰ φορὰ καὶ ἕναν καιρὸ τὸ ἔλεγε καὶ ὁ πατέρας του μὲ πόνο καὶ πάθος.

Καὶ τὸ εἶπε καὶ αὐτὸς μὲ τὸ νοῦ τὸν καὶ συγκινήθηκε.

Πόσοι καὶ πόσοι, σκέφθηκε, ποῦ εἶχανε φύγει ἀπὸ τὸν κόσμον, χαμένοι γιὰ πάντα, δὲν τὸ εἶχανε τραγουδήσει, δὲν μελαγχολήσανε,

καθὼς τὸ τραγουδοῦσανε καὶ δὲν τοὺς εἶχε φέρεϊ ἀναμνήσεις περασμένης ζωῆς, ἀγάπης, ὄνειρα χαμένα!

Καὶ αὐτὸς ἔτσι θὰ περνοῦσε, ὅπως ἐκεῖνοι, καὶ τὸ τραγοῦδι ἄλλα χεῖλια θὰ τὸ τραγουδοῦσαν, ὅπως ἄλλα φύλλα, κάθε χρόνον πάνω στα κλαδιὰ τῆς λεύκας, τραγουδοῦνε τὸ ἴδιο τραγοῦδι καὶ κινουῦνται σὰ δάχτυλα, σὰ χεῖρια, ποῦ δουλεύουνε, δουλεύουν...

Ἐμεινε ἀκίνητος κουνώντας τὸ κεφάλι ἀργά, ἀργά, ἐνῶ δάκρυα σταματισμένα εἶχανε μείνει στὶς ἄκρες τῶν ματιῶν του.

✱

Αὐτὴ τὴν ἡμέρα δὲν εἶδε τὴ νέα μὲ τὰ κίτρινα νὰ περάσει. Ἄδικα κάθισε ἴσαμε τὸ μεσημέρι στὸ παράθυρο! Ἄλλοτε διάβαζε καμμία ἐφημερίδα ποῦ ἀγόραζε ἢ ἔπερνε μὲ ἐπιστροφὴ, ἀπ' τὸ γωνιαῖο καφενεῖο. Τώρα; Πᾶνε καὶ πᾶνε, ὅλα χαθήκανε αὐτὰ! Ἡθελε κάποτε νὰ ξαναγύριζε, νὰ διάβαζε, ὅπως ἄλλοτε, ἐφημερίδα, ἀλλ' ἡ ἐπιθυμία του αὐτὴ ἦτανε γιὰ μιὰ στιγμή, γιὰτὶ ἄλλαξε μὲ μιᾶς:

— Τί νὰ τὴν κάνω τὴν ἐφημερίδα!

✱

Νὰ μείνει ἐπάνω μετὰ τὸ μεσημέρι δὲν μπόρεσε καὶ κατέβηκε στὸν κῆπο.

Ἐκάθησε πάλι κοντὰ στὴν πόρτα μὲ τὴν ἐλπίδα μὴ ἡ κόρη εἶχε περάσει πολὺ προῖ καὶ δὲν εἶδε.

Ἡ Μαργιορῆ ἔπλεκε στὴ σκάλα τῶν πεύκων.

Μύγες, μέλισσες βουίζανε, τρέχανε πάνω ἀπ' τὶς ἀνθισμένες βιολέτες, ποῦ κουνιόντουσαν σιγά, ἐλαφρὰ σὰν κοριτσάκια, ποῦ παίζουνε καὶ τραγουδοῦνε μαζί, τραγοῦδι γεμάτο λουλούδια, μέλισσες καὶ πεταλούδες.

Πιάσανε ὀμιλία. Αὐτὴ ἄρχισε νὰ τοῦ λέει τὰ νέα τῆς γειτονιάς.

Ἐνα σπίτι παληό, ποῦ ἦτανε κοντὰ στὸ ρέμα, ἕνα παλὸ σπίτι σὰν ὅλα τῆς γειτονιάς, θὰ τὸ ρίχνανε καὶ θὰ τὸ κάνανε καινούργιο.

Ἦτανε καλὸ αὐτὸ γιὰ τὴ γειτονιά, ποῦ εἶχε χρόνια καὶ χρόλια νὰ δεῖ σπίτι καινούργιο νὰ χτιστεῖ! Καὶ μὴ ἀκουγότανε πειὰ θέρμη; Μόνο τὸ ὄνομα τῆς εἶχε μείνει! Καλὰ λένε κάλλιο τὸ μάτι παρὰ τὸ ὄνομα!...

Νέα μελαγχολία τοῦ ρίχνανε αὐτὰ τὰ λόγια τῆς Μαργιορῆς. Αὐτὴ ξακολουθοῦσε:

Ἄσσοι εἶχανε οἰκόπεδα, σπίτια θὰ...

Μιὰ γειτόνισσα ἦρθε καὶ τοὺς διέκοψε.

Ἡ Μαργιορῆ ἄφησε τὴ δουλιὰ τῆς, σηκώθηκε καὶ τῆς ἔφερε καρέκλα. Ὑστερὰ ἔφερε μαστίχα καὶ τὴν κέρασε καὶ ἔδωσε καὶ στὸ γέρο Ζουμούλα.

— Στὶς χαρὲς μας! τοῦ ἔκανε ἡ γειτόνισσα, ποῦ ἦτανε γρηά, πιὸ πολὺ ἀπ' τὴν κυρᾶ Μαργιορῆ, χαιρετώντας ποῖν πιεῖ τὴ μαστίχα. Κούνησε αὐτὸς τὸ κεφάλι χωρὶς νὰ μιλήσει. Τὸν εἶχε πειράξει αὐτό.

Είδε τὸ πρόσωπο τῆς γρηᾶς ποῦ ἦτανε ὅλο ρυτίδες, περισσό-
τερες ἀπ' τὸ δικό του, καὶ ποῦ ἔμοιαζε, βρῆκε, σὰν τὰ ὀργωμένα
χωράφια.

— Πάληωσε πολὺ καὶ πολὺ αὐτὴ! σκέφθηκε.

Ἡ γρηᾶ εἶπε καὶ ἕνα νέο. Πῶς δὲ θὰ περνοῦσαν μέρες καὶ
θᾶχανε στὴ γειτονιά γάμο! Ἡ κόρη τοῦ Ρογούλη θὰ παντρευότανε!

— Ξέρεις πιά εἶνε αὐτὴ; τοῦ εἶπε ἡ Μαργιορῆ. Τὸ κορίτσι,
ποῦ περνᾶ, μὲ τὰ κίτρινα!

Καὶ τὸ σκοτάδι ἐρχότανε χωρὶς νὰ φανεῖ ἡ κόρη νὰ περνᾶ, ἡ
κόρη, ποῦ θὰ παντρευότανε σὲ λίγες μέρες.

—*

Τὴν ἄλλη μέρα ὁ Ζουμούλας δὲν μπόρεσε νὰ σηκωθεῖ ἀπ' τὸ
κρεβάτι του. Ἐμεινε κεῖ καρφωμένος καὶ βογάζοντας. Ἡ γρηᾶ
Μαργιορῆ, ὅταν ἀνέβηκε πάνω, ἄρχισε νὰ τὸν μαλώνει καὶ νὰ τοῦ
λέει πῶς ἂν τὴν ἀκουγε δὲ θὰ γινότανε σαυτὴ τὴν κατάσταση!

Αὐτὸς φαινότανε νὰ ἀκουγε τὰ λόγια της, ἐνῶ ἀληθινὰ ὁ νοῦς
τοῦ γύριζε ἄλλοῦ. Καὶ πῶς, πῶς ἤθελε νὰ σηκωθεῖ!

Τὸ ἀπόγευμα τὸ κατώρθωσε, κατώρθωσε νὰ σηκωθεῖ μὲ τὴ
βοήθεια τῆς κυρᾶ Μαργιορῆς, καὶ μὲ πόνους δυνατοῦς νὰ πάει
ἴσαμε τὸ παράθυρο.

Ἦθελε νὰ δεῖ κόσμο, κόσμο!

Αἰσθανότανε, σὲ κάτι στιγμὲς, ἕνα φόβο, μεγάλο φόβο, καὶ
ἐπιθυμοῦσε νὰ μποροῦσε νὰ ἔβαζε νὰ παίζουσε μουσικὴ, νὰ χορεύ-
ουνε στὸ σπίτι του, καὶ τὴ νύχτα νὰ ἦτανε κατάφωτο καὶ νὰ δια-
σκεδάζανε!...

Εἶδε τὰ λουλούδια τῆς γλάστρας, ποῦ τὰ εἶχε φέρεи ἡ Μαργιορῆ,
νὰ μαραίνονται καὶ λύπη ἐγένεψε τὴν ψυχὴ του.

—*

Ἐτσι περάσανε δυὸ μέρες.

Τὴν τρίτη μέρα τὸ ἀπόγευμα, ὅταν ὁ ἥλιος πλησίαζε νὰ δύσει,
ἡ Μαργιορῆ τὸν ἔφερε μιὰ εἶδησι καλὴ, καθὼς τὴν εἶπε.

Ἡ κόρη μὲ τὰ κίτρινα θὰ παντρευότανε κεῖνο τὸ βραδύ!

Μὰ τί ἔπαθε; Μιὰ σκέπη ἔπεσε στὰ μάτια του καὶ ὅλα, ὅλα ἀρ-
χίσανε νὰ σβύνουν.. Ἄκουσε τὴ φωνὴ τῆς Μαργιορῆς. Τίποτα ἄλλο.

Ἦταν σὺνῆρθε εἶδε φῶς νὰ ἔχουν ἀνάψει καὶ ἕνας κοντός, μὲ
γιαλιά, ἀνθρακάκος νὰ φεύγει, ἀφοῦ κάτι εἶπε καὶ ἔγραψε.

Δὲν θυμότανε τί τοῦ εἶχε συμβῆ καὶ δὲν μποροῦσε νὰ κατα-
λάβει τί θέλανε αὐτοὶ μέσα στὸ δωμάτιό του..

Ρώτησε τὴν Μαργιορῆ.

Καὶ αὐτὴ:

— Μιὰ σκοτούρα, καλέ, σοῦρθε!

Δὲν εἶνε τίποτα! τοῦ εἶπε καὶ ἄρχισε νὰ τοῦ διηγᾶται πόσες
φορὲς εἶχε πάθει σκοτωρὲς.

Σὲ ὄχι πολὺ ἦρθε καὶ ὁ ἄντρας τῆς, ἕνας γεροντάκος, ποῦ μόνο
τὴ νύχτα φαινότανε, καὶ κάθησε κι' αὐτὸς γιὰ νὰ τοῦ κάνει συντροφιά.

Ἄλλ' αὐτὸς ἤθελε νὰ μείνει μόνος καὶ ἔκλεισε τὰ μάτια κἀνον-

τας ὅτι τὸν πῆρε ὁ ὕπνος. Αἰσθανόνταν ὅτι κάτι ἄλλο θὰ συνέβηκε,
καὶ ποῦ τὸ ἐνοιώθε σα νὰ τοῦ ἀγγίξει τὸ νοῦ χωρὶς νὰ φανερωῦνται.

Ἡ Μαργιορῆ καὶ ὁ ἄντρας τῆς σηκωθήκανε καὶ φύγανε πα-
τώντας στὰ νύχια.

Ἐμεινε μόνος. Τὸ φῶς πάνω στὸ τραπέζι φώτιζε ἀκίνητο.
Εἶδε κοντὰ τὸ λουλούδι τὸ ἄσπρο, ἕνα ἀπ' ἐκεῖνα τῆς γλάστρας, ποῦ
δὲν εἶχε πολὺ μαραθεῖ, καὶ ποῦ εἶχε πεῖ τῆς Μαργιορῆς νὰ τὸ κόψει
καὶ νὰ τοῦ τὸ βάλλει σὲ ποτῆρι, καὶ τοῦ ἦρθε νὰ κλάψει.

Ἄλλὰ κάτι σὰν ρεῦμα ἄρχισε νὰ περνᾶ, κάθε τόσο, ἀπ' τὸ νοῦ
του καὶ νὰ τοῦ ἀφαιρεῖ, νὰ τοῦ διαλύει τὴ σκέψη, νὰ τοῦ τὰ σβύνει
ὅλα, ὅλα!

Καὶ μετὰ ἀπ' αὐτὸ ἐνόμιζε ὅτι ἦτανε παιδί μικρὸ καὶ ὁ πατέ-
ρας του εἶχε ἀργίσει νὰ πάει στὸ σπίτι καὶ γι' αὐτὸ τὸ φῶς ἔμενε
ἀναμμένο. Καὶ ἀνησυχοῦσε τί εἶχε γείνει ὁ πατέρας του.

Ἄλλοτε πάλι ἐνόμιζε ὅτι ζοῦσε ἡ γυναίκα του καὶ δὲν ἤξερε τί
τῆς συνέβηκε καὶ δὲν ἦταν ἐκεῖ. Καὶ ζητοῦσε νὰ τρέξει, νὰ δεῖ τί
εἶχε γείνει. Καὶ αἰσθανότανε πόνο, ἀνησυχία, γιὰ τὴν τύχη της καὶ
φόβο μὴ τῆς συνέβαινε τίποτα κακὸ!

Γιὰ μιὰ στιγμή ποῦ εἶδε τὴν κατάστασή του, καὶ στὴ σκέψη
μὴ εἶνε γιὰ θάνατο, ἐφώνησε δυνατὰ καὶ κινήθηκε νὰ φύγει ἐνῶ τὸ
νοῦ του τὸν αἰσθάνθηκε ὁμοιο μὲ φλόγα, ποῦ τὴν φουσᾷ δυνατὸς ἄ-
νεμος.

Καὶ τότε σα νὰ βγῆκε ἔξω ἀπ' τὸ σῶμα του, εἶδε ἕναν ἄν-
θρωπο νὰ παλεύει στὸ στρῶμα του πάνω, ἕναν ἄνθρωπο ἀδύνατο,
μαραμένον, ποῦ τοῦ φάνηκε μικρὸς, πολὺ μικρὸς στὸ σῶμα ἀπ' αὐ-
τὸν καὶ τὸν λυπήθηκε.

— Τὸν κακομοίρη!.. ἔκανε νὰ πεῖ, ἀλλὰ μὲ μιᾶς βρέθηκε αὐ-
τὸς, αὐτὸς νὰ εἶνε κείνος, ποῦ πάλευε κεῖ στὸ στρῶμα!..

— Θεέ μου! εἶπε.

Ἄλλὰ καὶ πάλι ἔπεσε στὴν ἴδια κατάσταση, στὸ σβύσιμο τῆς
σκέψης, ἔπειτα νὰ νομίζει ὅτι εἶνε μικρὸς καὶ ἀνησυχεῖ γιὰ τὸν πα-
τέρα του ποῦ εἶχε ἀργίσει πολὺ νὰ ἔρθει στὸ σπίτι, καὶ γιὰ τὴ γυ-
ναίκα του, ποῦ δὲν ἤξερε τί εἶχε γείνει καὶ δὲν ἦταν ἐκεῖ.

Ξαφνικὰ ὅμως ἤχος μουσικῆς ἔφθασε κεῖ καὶ ὁ Ζουμούλας τα-
ράχτηκε καὶ θυμήθηκε, θυμήθηκε...

— Ἄχ! ἔκανε καὶ ἄρχισε νὰ κλαίει.

Ἡ μουσικὴ σὲ λίγο ἔπαψε. Καὶ στὸ δωμάτιο ἤσυχια, ἤσυχια.
Τὸ φῶς ἀκίνητο σα σκεπτικὸ καὶ κοντὰ τοῦ τὸ ἄσπρο λουλούδι γυρ-
μένο, μαραμένο.

Πάλι ὅμως ἡ μουσικὴ, πῶς δυνατὴ τώρα, μπῆκε στὸ δωμάτιο
καὶ τὸ γέμισε ἤχο τσελό σα νὰ μπῆκε ὁ ἔρωτας καὶ ἡ ζωὴ ἀγκαλια-
σμένοι χορεύοντας χορὸ μανιακό!

Ἄλλ' ὁ Ζουμούλας δὲν ἀκουγε πιά.

Ἀκίνητος ἔμενε μὲ κλεισμένα μάτια καὶ ἀπὸ δάκρυα ἀκόμα
βρεμμένα τὰ ζαρωμένα του μάγουλα.

ΤΟΥ ΑΗΔΟΝΙΟΥ ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Τὸ ἀηδόνι ἐψάλλε. Στὴν ἀρχή, ἦταν σὰν ἔκρηξι μελωδικῆς χαρᾶς, σὰ χεῖμαρος ἀπὸ χυτὲς τριλλίες ποῦ κατρακυλοῦσαν μὲ ἀχὸ μαργαριταριῶν ποῦ πηδοπέφτουν στὸ κρῦσταλλο μιᾶς ἀρμόνιας. Πρῶτη παῦσι. Κατόπιν ἀναχύθηκε μιὰ φρᾶσι γρηγορόστροφτη ἀκροθαύμαστης ἐντέχνης μακροβαστημένη, ποῦ μέσα της κανεῖς ξεδιάλυσε σὰ μιὰν ἀλήκη ποῦ δοκιμάζεται, θάρρους ἕνα παλμό, μιὰν ἀληφειὰ σέν' ἄγνωστον ἀντίπαλο. Δεύτερη παῦσι. Μετά, ἕνα θέμα ἀπὸ τρεῖς νότες, μ' ἐρωτηματικὴν ἔκφρασι, ξετύλιγε τῆς εὐκόλες ἀλλυσιδατῆς παραλλαγῆς του, ξαναπέφτωντας πέντε ἢ ἕξι φορὲς τὸ μικροχαϊδεμένον ἐρώτημα, παραφραστικὰ σὰν ἕνα ψιλὸ καλαμένιο λαγοῦτο, μιὰ ποιμενικὴ φλογέρα. Τρίτη παῦσι. Καὶ τὸ τραγοῦδι γίνηκεν ἔλεγεία, ἀπλώθηκε σὲ μινόμερον τόνο, σιγομαλάκωσε σὰ στεναγμός, σὰν παράπονο λιγώθηκε, διαφέντευσε τοῦ ἀπομονωμένου ἀγαπητικοῦ τῆ θλίψι, τῆς λαχτάρας τὸν καῦμό, τῆ μάταιην ἀναμονή, ἔμπηξε μιὰν ὕστατη κλήσι, ἀναπάντοχ, σιρίγγικη, σὰν κροαγὴν ἀγωνίας καὶ ἔσβυσε. Καινούργια παῦσι πειὸ βαστημένη. Τότες ἀνάβρυσαν τόνοι νέοι ποῦ δὲν ἐφαίνοντιαν νὰ κυλοῦν ἀπὸ τὸ ἴδιο λαρύγγι, τόσον ἦταν ταπεινοί, συμμαζεμένοι, χολόθλιβοι, τόσον ἔμοιαζαν τῶν πουλιῶν τὸ πίπισμα ποῦ μόλις ἔσπασαν τ' αὐγὸ τους, εἰ μικροφλυαρία τοῦ σπουργίτη. Καὶ ὕστερα μὲ τὴν ἴδιαν ἀξιοθαύμαστην εὐλυγισίᾳ, οἱ ἀπλόρρυθμοι αὐτοὶ τόνοι μεταλλάχτηκαν σὲ κατακλισμὸν ἀπὸ νότες πάντα πειὸ βαστημένες ποῦ σπιθόλαιψαν σὰν πυροφάνια ἀπὸ τριλλίες, ἐδόνησαν σὲ λαρυγγισμοὺς θαμπωτικοὺς, σὲ μικρὲς περιόδους γλυκοαπάλυναν, κατέβηκαν ἀνέβηκαν, γρηγοροχύμησαν σὲ λιγγιώδη ὕψη. Ὁ τραγουδιστὴς μεθοῦσε μὲ τὸ τραγοῦδι του. Μὲ διακοπὲς τόσο σύντομες ποῦ τῆς νότες μόλις ἄφηναν νὰ σβοῦν, ἄφησε τὴ μέθη του ν' ἀπλώνεται σὰ μελωδία ἀδιάκοπη, πλουμισμένη, ἐμπαθὴς καὶ μαλακὴ, σπασμένη κι' ὀλοδόνητη, ἑλαφρὴ καὶ σοβαρὴ, κάποτε μισοκομένη ἀπὸ σιγοἀκουστα στενάγματα, ἀπὸ ἱκεσίες παραπονιαρικές, κάποτε ἀπὸ ξαφνικοὺς λυρικοὺς παλμούς, καὶ κατ' ἄσπερους ἐξορισμούς. Καὶ ὁ κῆπος αὐτὸς ἀκόμα φαίνεταν σὰν ν' ἄκουγε καὶ ὁ οὐρανὸς θάρρειε σὰν νὰ γέρονη στὸ σεβάσιμο δέντρο, ποῦ εἰς τὴ φυλλοκορφὴ του ὁ ὄορατος ποιητὴς κρυβόταν ποῦ τέτοια ποίησιν ἀπλόχυνε. Τὸ λουλουδόδασο ἀνάπνεε βαθειὰ μὰ ἀθόρυβα. Στὸ βασίλειμα ἀγοπορητῆς ἀπόμεναν κάτι χλωμὲς ἀπολάμψεις στὸν ὄρζοντα καὶ ἡ στερὴ ματιὰ τῆς μέρας ἦταν περιλυτὴ, σχεδὸν θλιμμένη. Μὰ ἕνα ἄστρο φάνηκε, τρεμόλαμπο καὶ σπαρταριστὸ σὰ φωτερὴ δροσοσταλίδα.